

Programmabegroting 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding Programmabegroting 2023	5
Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2023	12
Uitwerking bezuinigingen	18
Programma Sociaal Domein	22
Doelenboom Sociale Zaken	24
Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning	28
Doelenboom Gezondheidszorg	30
Doelenboom Onderwijs	32
Doelenboom Jeugd	34
Doelenboom Transformatie Sociaal Domein	38
Wat mag het kosten programma Sociaal Domein	40
Programma Ruimte	41
Doelenboom Openbare orde en veiligheid	43
Doelenboom Openbare ruimte en verkeer	47
Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH	49
Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH	55
Wat mag het kosten programma Ruimte	61
Programma Economie en vrijetijdsbesteding	62
Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme	64
Doelenboom Economie en werkgelegenheid	67
Doelenboom Sport	71
Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding	74
Bedrijfsvoering	75
Dienstverlening	76
Bedrijfsvoering Twenterand	77
Wat mag het kosten Bedrijfsvoering	78
Beleidsindicatoren	79
Paragrafen	80
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	89
Paragraaf Financiering	93
Paragraaf Bedrijfsvoering	96
Paragraaf Verbonden Partijen	97
Paragraaf Grondbeleid	106
Paragraaf Lokale Heffingen	108
Overzicht van baten en lasten	115
Financiële positie	126
Meerjarenraming 2024-2026	128
Bijlagen	130
Investeringslijsten 2023-2026	131
EMU-saldo begroting 2023	133
Beeld structureel begrotingssaldo	134
Staat van reserves en voorzieningen begroting 2023-2026	135
Overzicht taakvelden	152
Geprognosticeerde balans 2023 - 2026	155
Overzicht subsidies 2023 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen	157
Lijst met verklarende afkortingen	158
Ondertekening Programmabegroting 2023	162

Inleiding Programmabegroting 2023

Inleiding Programmabegroting 2023

Voor u ligt de eerste begroting van het college van B en W dat het coalitieakkoord 2022 – 2026 'In elke kern: voor elkaar!' uitvoert. Dat gebeurt in een bijzondere tijd waarin de crises elkaar in rap tempo opvolgen. Het zorgt voor onzekerheid op mondiaal, Europees, nationaal en regionaal niveau en heeft ook binnen gemeenten impact. In deze begroting nemen we, ondanks het positieve saldo van € 727.328,- een voorschot op een financiële horizon in 2026 met een structureel tekort van 3,6 miljoen euro. Immers, regeren is vooruitzien! Wij stellen u voor om toe te werken naar een 'economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart'. In het coalitieakkoord wordt deze keuze gemaakt als antwoord op de vraag: wat voor een soort gemeente willen we zijn? In het traject Twenterand Duurzaam Financieel Gezond is geconstateerd dat de financiële positie van de gemeente Twenterand 'onvoldoende gezond en kwetsbaar is.' In het toewerken naar een financieel gezonde gemeente is ons een aantal scenario's voorgeschoteld. Om financieel gezond te zijn is het namelijk noodzakelijk een duidelijke richting te kiezen waar wij met de gemeente Twenterand naartoe willen. Dat wordt een 'economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart', een gemeente die economisch groeit waarbij iedereen kan aanhaken. De uitwerking in concrete voorstellen volgt in de kadernota 2024. In de tussentijd, 2023, moet het hart van Twenterand blijven kloppen. Dat doen we met een begroting waarin beperkt nieuwe voorstellen worden gedaan en waarin we ook keuzes maken om activiteiten minder (van 'goed naar voldoende') of helemaal niet meer te doen. Per programma (sociaal domein, economie en vrijetijdsbesteding en ruimte) en via het onderdeel bedrijfsvoering, leggen we deze voorstellen aan u voor. Keuzes die in onze ogen zo min mogelijk schade veroorzaken in de samenleving. Ons uitgangspunt daarbij is dat wij onze meest kwetsbare medebewoners van Twenterand zo veel mogelijk willen ontzien. 'Zoveel mogelijk' omdat u verderop zult lezen dat wij helaas ook enkele voorstellen hebben moeten doen die deze mensen raken en dat gaat ons aan het hart.

Wij stellen u voor in te stemmen met de keuze voor een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart en om dit uit te werken in concrete voorstellen in de kadernota 2024.

Mensen vormen de basis

Een stevige basis is nodig voor de ambitie 'een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart.' Die basis wordt gevormd door mensen; jongeren, ouderen, ondernemers, leraren, hulp- en zorgverleners, bouwvakkers, wetenschappers, scholieren, studenten, vrijwilligers en zeer zeker ook mensen die vanwege een beperking of (gezondheids-) problemen andere manieren moeten vinden om aan te haken. Het is onze taak en ons belang iedereen aan te laten sluiten. Wij hebben alle mensen nodig om te bouwen aan een economisch sterke en sociale gemeente, waar iedereen zich thuis voelt en waar ruimte is om jezelf op je eigen manier en eigen tempo te ontwikkelen. Uiteindelijk moet dat leiden tot groei. Wat het college van B en W betreft een uitdaging om met de gemeenteraad en samenleving aan te gaan.

Noodzaak

Wij bereiden ons voor op financieel moeilijke jaren. Om te anticiperen op de grote onzekerheid over de hoogte van de uitgaven van het rijk voor het jaar 2026, stellen wij een behoedzaamheidsreserve voor. Deze reserve wordt gebruikt om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaire van het gemeentefonds (deels) te dekken.

De gemeenteraad kent de onderzoeken en de keuzemogelijkheden die in het traject Twenterand Duurzaam Financieel Gezond naar voren zijn gekomen. Alles, werkelijk alles, heeft de ambtelijke organisatie binnen de mogelijkheden van de gemeente Twenterand in beeld gebracht waar het mogelijk minder zou kunnen. En vooral wat daarvan de mogelijke gevolgen zijn voor de samenleving. Het is aan het college om keuzes voor te leggen aan de raad. Immers, als wij nu niet kiezen, dan worden de keuzes de komende jaren alleen maar moeilijker en hebben ze nog meer impact. Of erger nog, dan worden keuzes voor ons gemaakt.

Met de maatregelen die wij in de begroting 2023 alvast genomen hebben, sorteren wij voor op onze keuze voor een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart. Dat dat geen geplaveide weg zal zijn, is zeker. We zullen uitdagingen tegenkomen, maar die gaan we graag samen met u als raad aan. Ons hart klopt namelijk voor iedere Twenterander en u mag van ons als college van burgemeester en wethouders verwachten dat wij moeilijke keuzes niet uit de weg gaan. Wij nemen verantwoordelijkheid.

De maatregelen die wij in deze programmabegroting 2023 voorstellen zijn in onze ogen mogelijk, omdat onze medemens aangesloten blijft. Wel kan het in onze ogen hier en daar een tandje minder. Dus op plekken leveren we kwaliteit in. Helaas, het is niet anders maar we hebben nu eenmaal ook te maken met de enorme druk die vanuit het rijk op de lokale gemeenschappen wordt gelegd. En niet te vergeten de impact van de energiecrisis en de inflatie in Nederland. Desondanks blijven wij werken aan een gezond, groeiend en bloeiend Twenterand.

Uitwerking in programma's

De begroting wordt, overeenkomstig het coalitieakkoord, in drie programma's uitgewerkt. Het sociaal domein wordt expliciet genoemd in het scenario dat vanaf 2024 centraal komt te staan, het sociaal kloppend hart. Dit programma streeft er naar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. En waar dat niet lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. De sociaaleconomische problematiek in onze gemeente is stevig en dus de opgave in het sociaal domein ook fors. Niet in de laatste plaats doordat ook de financiën uit het Rijk (verdeelmodel) nog steeds achterblijven bij de opgaven. In de keuzes die in dit programma gemaakt worden gaan vernieuwen en besparen hand in hand. We doen dat vanuit onze overtuiging om mensen te helpen. Maar er moet altijd een vangnet zijn. Ook moeten er de juiste voorzieningen zijn ter ondersteuning van de eigen kracht. Het voorliggend veld wordt daarom voortdurend betrokken, maar zal ook prioriteiten moeten stellen en intensief moeten samenwerken. Dit verdient ruimte voor ontwikkeling. We werken aan een nieuwe integrale beleidsnota sociaal domein met daarin uiteraard ruime aandacht voor het voorliggend veld. We kunnen het sociaal domein helaas niet geheel ontzien in de besparingen. De franje gaat er steeds meer af. We hechten aan goede relaties die stevig genoeg zijn om ook noodzakelijke besparingen door te voeren. De meedenkkraft van onze partners is daarvoor onontbeerlijk, zowel lokaal als in onze regionale samenwerking. De ondersteuning wordt integraler, efficiënter en dichter bij huis georganiseerd zodat wij maatwerk kunnen blijven leveren. Het actualiseren van het subsidiebeleid (onder regie van programma economie en vrijetijdsbesteding) hoort daarbij. Sturing in het sociaal domein is niet eenvoudig maar wel nodig. Daar wordt aan gewerkt. Op economie en vrijetijdsbesteding gaat het ook in 2023 om het invullen van onze regisserende en faciliterende rol. Daarin gaat het om versterken van netwerken, lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en zelfs grensoverschrijdend. In dat kader vinden wij het een serieuze overweging waard om het voornemen om uit de Agenda voor Twente te stappen, te heroverwegen. De reden van dit voornemen is een financiële. Het positieve begrotingssaldo biedt wellicht ruimte om toch deel te nemen aan de Agenda voor Twente en op die manier ook te profiteren van geld uit de Regio Deal. Bovendien past het bij het scenario 'economische sterke gemeente met een sociaal kloppend hart'. We willen in 2023 extra inzetten op verbreding en verdieping van het aanbod van kunst en cultuur. De bibliotheek gaat in 2023 steeds meer bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners van Twenterand. Noemenswaardig in deze inleiding is de aanpak van de stikstofproblematiek. Een belangrijke partner van de gemeente en de boeren om deze opgaven het hoofd te bieden zijn de erfcoaches. Zij weten als geen ander wat er speelt op het platteland en kunnen ondersteunen en adviseren bij het zoeken naar ruimtelijke oplossingen. Op het gebied van sport gaan we door met de uitvoering van het lokale sport- en beweegakkoord Twenterand. Het faciliteren, ontmoeten, kennis delen, inspireren en verbinden van de sportorganisaties. De sportvisie wordt uitgewerkt waarin het accent komt te liggen op vernieuwend en inclusief sport- en beweegaanbod.

Het voorstel om te kiezen voor een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart zal ertoe leiden dat we op andere gebieden alleen het noodzakelijke en/of wettelijk verplichte doen. Binnen het programma ruimte liggen desalniettemin grote opgaven. Zo hebben we te maken met de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2023. Voor de invoering van beide wetten zijn in de meicirculaire 2022 gelden beschikbaar gesteld. Ook werken we in 2023 aan de actualisatie van de Omgevingsvisie 1.0. Bovendien zijn de voorbereidingen voor het opstellen van de gebiedsprogramma's in aanloop naar de nieuwe omgevingsvisie en het bouwen van het Omgevingsplan in volle gang. Daarnaast moeten we ook voldoen aan de afspraken uit het Nationaal Klimaatakkoord. Een economisch sterke gemeente vraagt ook om in te zetten op woningbouw. Twenterand staat voor een woningbouwopgave. We willen de lokale woonbehoefte bedienen met een groei van 550 huizen tot en met 2031. In 2023 moeten we aan de slag met een visie op Mobiliteit zal voor Twenterand, met aandacht voor duurzaamheid. Voor wat betreft veiligheid zetten we in op de thema's ondermijning en zorg.

Wij stellen voor het programma Fundament niet meer als programma op te nemen in de begroting maar als onderdeel Bedrijfsvoering. Dit omdat het fundament vooral ondersteunend is aan de andere programma's waarin de ontwikkelingen zijn beschreven. Dienstverlening krijgt binnen Bedrijfsvoering

een eigen plek en ook de Griffie wordt binnen bedrijfsvoering meegenomen. Binnen dienstverlening is de intentie uitgesproken om publieksdiensten voor de gemeente Ommen uit te gaan voeren.

Financieel overzicht: verklaring verschil uitgangspuntennotitie en begroting

Zoals gezegd: de ingeslagen weg vraagt om keuzes. Keuzes vanuit de menselijke maat en tegelijkertijd keuzes die doelmatig zijn en voldoende resultaat opleveren om de begroting duurzaam sluitend te krijgen. Dat wordt van ons verwacht en dat is ook noodzakelijk om een stabiele gemeente te zijn. De keuze is in lijn met de keuze om een 'economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart' te zijn. Daarbinnen zal de komende jaren de focus op onze beleidsinspanningen liggen. Voor de begroting 2023 presenteren wij maatregelen die in onze ogen nodig zijn. En er wordt ruimte geboden aan mensen om zelf verantwoordelijkheid nemen. En daar waar mensen dat moeilijk vinden, helpen wij ze.

Het saldo van de Uitgangspuntennotitie 2023 is het vertrekpunt voor het financieel overzicht. Alleen bij hoge uitzondering zijn er in de begroting financiële aanpassingen gedaan ten opzichte van de uitgangspuntennotitie. De grootste afwijkingen worden hierin genoemd.

Verklaring verschil tussen upn en begroting

	2023		2024		2025		2026	
Saldo UPN	312.963	v	342.318	v	818.921	v	3.856.599	- n
<u>Wijzigingen</u>								
Subsidie aangepast conform beschikking 2022 (in 2023 en verder moeten we dit bedrag beschikbaar stellen, lager beschikken dan voorgaand jaar mag juridisch niet)	-42.000	n	-43.575	n	-45.187	n	-46.724	n
Verlaging subs. Zorgzaam 1 jaar (2023) teruggedraaid omdat verbouw gemeentehuis nog niet klaar is.	-20.000	n						
Kapitaallasten (werken zijn uitgesteld, kap.Ist. 2023 derhalve lager, bv. verbouwing gemeentehuis)	260.000	v						
Lagere rentekosten nieuw af te sluiten leningen	45.000	v	40.000	v	35.000	v	23.000	v
Jaarlijks voordeel privatisering Vr'hoopse boys	20.000	v	20.000	v	20.000	v	20.000	v
Begroting Samen Twente (financieel technisch, aantal posten per abuis dubbel geraamd in de meerjarenbegroting 2022)	75.000	v	72.000	v	74.000	v	73.000	v
Bezuinigingen coalitie, afwijking tov stelpost uit upn	-3.500	n	-47.700	n	-78.500	n	-99.100	n
Lagere kosten vegen (na opgaven Rova) --> doorber. In riool en huisvuil	26.000	v	26.000	v	26.000	v	26.000	v
meer toegerekend aan grondbedrijf ivm meer personeel	130.000	v	184.000	v	182.000	v	217.000	v
Pensioenen en uitkeringen wethouders (komt uit berap)	-55.000	n	-55.000	n	-55.000	n	-55.000	n
Overige technische correcties	-21.135	n	-20.213	n	-	n	83.930	v
					120.661			
Saldo begroting 2023-2026	727.328	v	517.830	v	856.573	v	3.614.493	- n

Het saldo van alle jaren van de begroting is positiever dan in de upn. De wijzigingen zijn nagenoeg allemaal technisch financieel van aard.

Financieel overzicht: nieuw beleid / verlengen huidig beleid

Nieuw beleid / verlengen huidig beleid						
Onderwerp	2023	2024	2025	2026	Toelichting	
Innovatiefonds	-50.000 n	-50.000 n	-50.000 n	-50.000 n	Continuering is wenselijk conform coalitie akkoord. Kosten komen tlv reserve sociaal domein	
Laaggeletterdheid, subsidie bibliotheek bijlage F	-26.000 n	-26.624 n	-27.290 n	-27.835 n	3 jaar eenmalig gedekt, nu structureel regelen. Hiermee kan het actieplan worden voortgezet en ook is de capaciteitsuitbreiding via combinatiefunctionarissen dan weer financieel gedekt. Per 2023 komt er een nieuwe rijksregeling combinatiefuncties. Hoe dit uitpakt is nog niet bekend, dit geeft nog een financieel risico.	
Automaatje, subsidie Zorgzaam bijlage F	-36.000 n	-36.864 n	-37.786 n	-38.541 n	Automaatje is in 2020 gestart als een pilot en wordt inmiddels al 3 jaar gesubsidieerd. Dit loopt goed en is o.m. een alternatief voor geïndiceerd vervoer. Gaat ook eenzaamheid tegen. Bedrag zit echter nog niet structureel in de begroting. Dekking ten laste van post "ruimte voor ontwikkeling", uit TDFG.	
Boomdeeldagen, eenmalig	-6.500 n				In de winter van 2022/2023 willen Provincie Overijssel en Landschap Overijssel wederom boomdeeldagen organiseren. Vanuit de projecten 'Iedereen een boom' en 'streekeigen landschapsbeheer' van het programma Natuur voor Elkaar kunnen inwoners van het landelijk gebied bomen afhalen tegen 25% van de begrote kosten. Kosten zijn eenmalig en komen tlv de Algemene risico reserve.	
Erfcoaches, eenmalig	-7.500 n				In de periode 2019-2022 heeft de provincie jaarlijks € 1,25 mln. geïnvesteerd in het project Toekomstgerichte erven. Voor 2023 is €375.000,- gereserveerd. Dit bedrag is onvoldoende om de erfcoaches aan de keukentafel op de erven te krijgen. Bijdragen vanuit Rijk zijn nog ronduit onzeker. Minimaal € 7.500 per gemeente nodig (Twenterand is 1 van de 25). Kosten zijn eenmalig en komen tlv de Algemene risico reserve.	
Kanaal Almelo-de Haandrik	- 181.300 n				De problematiek rondom het kanaal Almelo-de Haandrik zal de komende jaren onze aandacht blijven vragen. Veel werkzaamheden komen ten laste van de reguliere formatie. Voor een aantal taken waaronder de inzet van de projectleider, de afhandeling/toetsing van de vergunningaanvragen in relatie tot het onderhoud van de kadeconstructies en van pandeigenaren, maakt de gemeente gebruik van specialistische externe inhuur. De eenmalige kosten komen tlv de Algemene risico reserve.	
uitvoeringsbudget sport	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n	Deze 2 bedragen zijn bedoeld om uitvoeringskosten binnen sport en cultuur te kunnen dekken. Bijvoorbeeld de organisatie van (thema)bijeenkomsten met sprekers, huur van zalen voor de uitvoering van activiteiten die bijvoorbeeld door de combinatiefunctionarissen worden georganiseerd, communicatie- en onderzoekskosten, hostingkosten websites, lidmaatschap Uniek Sporten e.d.	
uitvoeringsbudget cultuur	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n		
	- 327.300 n	- 133.488 n	- 135.075 n	- 136.377 n		
	245.300 v	50.000 v	50.000 v	50.000 v	Ten laste van reserves (eenmalige uitgaven)	
	20.000 v	20.000 v	20.000 v	20.000 v	Ten laste van voordeel op semi permanente hal (zie ovz. Bezuinigingen)	
	-62.000 n	-63.488 n	-65.075 n	- 206.377 n	Ten laste van ruimte voor ambities (€ 250.000) uit upn	

Investeren

Tegelijkertijd kiezen wij ook om de volgende investeringen te doen in de samenleving:

Eenmalig:

- Innovatiefonds, € 50.000,- (dekking reserve sociaal domein);
- Boomdeeldagen, € 6.500,- (dekking algemene risicoreserve);
- Erfcoaches, minimaal €7.500,- (dekking algemene risicoreserve).

Structureel:

- Laaggeletterdheid, € 25.900,- per jaar (dekking ruimte voor ontwikkeling);
- Automaatje, € 36.000,- (+index) per jaar (dekking ruimte voor ontwikkeling);
- Leader, € 25.000,- per jaar, (dekking kernbudgetten of werkbudget economie).

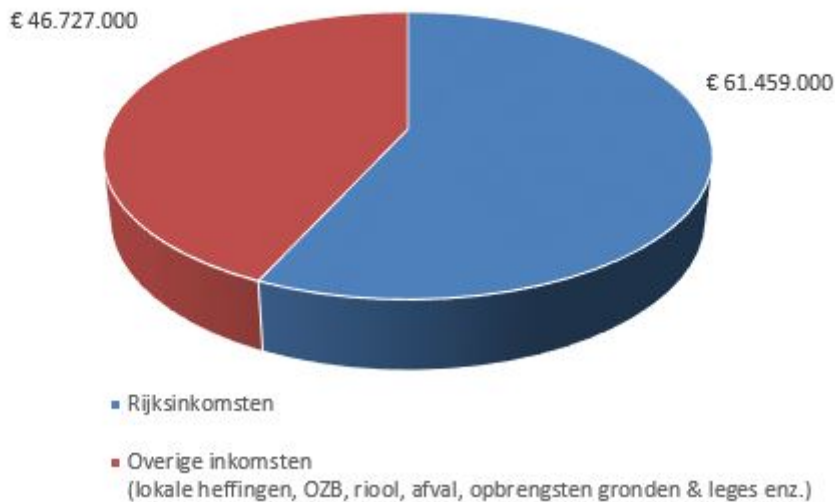
Risico's

Zoals u weet en wellicht ook zelf ondervindt, bevinden wij ons in een wereldwijde crisis. Er was al een grote schaarste aan grondstoffen. Daar is inmiddels een vluchtelingencrisis en een energiecrisis bij gekomen en als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, is deze schaarste toegenomen. Het leven is voor een ieder heel duur geworden en dat maakt dat we ondanks prioriteringen steeds moeilijker kunnen rondkomen. Bij ons komen de eerste geluiden binnen van ondernemers die veel energie en gas verbruiken en een deel van hun productie stilleggen als gevolg van de stijgende energierekening. Dit alles gaat gevolgen hebben voor ons allemaal, inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Maar in welke proporties is nu nog niet te zeggen. We realiseren ons dat de coronacrisis er bij veel ondernemers hard heeft ingehakt. Soms zo hard dat een deel zijn activiteiten zal (moeten) gaan beëindigen. Stille armoede ligt op de loer. Daar komt nog bij dat we met z'n allen te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt. Vacatures zijn steeds moeilijker in te vullen. Dit geldt ook voor de ambtelijke organisatie van de gemeente Twenterand.

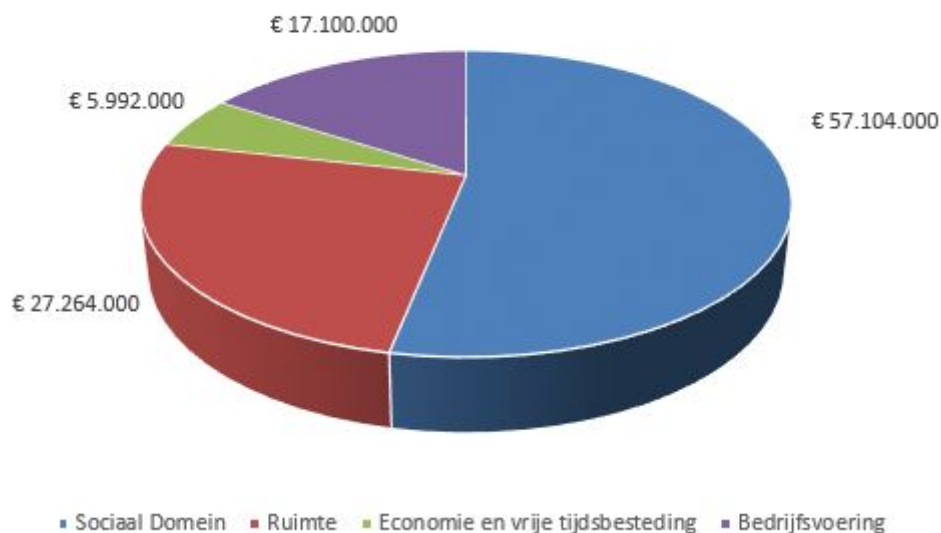
Veel onzekerheden voor onze inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties maar ook voor ons als gemeente. Over deze en andere risico's leest u meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 11.518.352 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 6.405.000. Dat betekent een dekkingsratio van 1,80 en dat ligt ver boven de norm van 1.

Financieel overzicht grafiek

Inkomsten

Uitgaven

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de toekomst van Twenterand voor ons zien, inclusief een aantal maatregelen waarvan wij vinden dat ze genomen moeten worden. In aanloop naar de kadernota 2024 moeten wij het pad effenen naar een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart. In de lijst met keuzes in deze inleiding geven wij ook een korte toelichting per onderwerp. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.

U vindt, net als vorig jaar, linkjes naar relevante beleidsdocumenten. In de begrotingsapp staat een aparte tegel met 'Uitwerking bezuinigingen'.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.

Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2023

Toelichting

De volgende onderwerpen zijn bij de behandeling van de Uitgangspuntennotitie 2023 in de raad vastgesteld en verwerkt in deze Programmabegroting 2023.

Inleiding Uitgangspuntennotitie

Voor het jaar 2023 hebben we ervoor gekozen om een Uitgangspuntennotitie (UPN) op te stellen en geen Kadernota. De vorming van een nieuwe coalitie, de keuzes die nog gemaakt moeten worden in het kader van Twenterand Duurzaam Financieel Gezond en de effecten van de meicirculaire zijn daar de belangrijkste redenen voor. In het nieuwe coalitieakkoord 2022 – 2026 'In elke kern: voor elkaar!' gaat de nieuwe coalitie in eerste instantie voor een sluitende begroting 2023. Voor de te maken keuzes in het kader van Twenterand Duurzaam Financieel Gezond is het vertrekpunt een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart. Doordat de keuzes om Twenterand Duurzaam Financieel Gezond te maken zullen landen in de Kadernota 2024, is het jaar 2023 een beleidsarm jaar. Dat houdt in dat we doen wat we moeten doen, maar dat de gekozen richting in de begroting 2024 zijn eerste beslag krijgt.

Deze notitie beschrijft de financiële uitgangspunten voor de programmabegroting 2023. Het vertrekpunt voor het financiële meerjarenperspectief is het saldo van de programmabegroting 2022. Financiële gevolgen van het nieuwe coalitieakkoord moeten nog doorgerekend worden en zijn niet verwerkt. In de begroting zijn incidentele posten opgenomen die in de meeste gevallen gedekt zijn uit de reserve. Deze posten zijn opgenomen voor maximaal 3 jaar en vervallen daarna dus. Hierover zal een integrale afweging plaats moeten vinden bij de programmabegroting 2023.

Wel in beeld gebracht zijn de gevolgen van de meicirculaire, evenals wettelijk nieuw beleid, contractuele verplichtingen, gevolgen van college- en raadsbesluiten, inflatie en een overzicht van onderwerpen die onontkoombaar zijn.

In verband met de grote onzekerheid over de hoogte van de uitgaven van het rijk, wordt voorgesteld om een behoedzaamheidsreserve in te stellen. Deze reserve wordt gebruikt om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaire van het gemeentefonds (deels) te dekken.

Conclusie: voor de jaren 2023 t/m 2025 ziet het er positief uit. Er zijn zorgen over het ravijnjaar 2026. De algemene uitkering daalt in dit jaar aanzienlijk.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Sociaal Domein

Activiteiten

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Indexering vrouwenopvang**

Omschrijving

De middelen voor Vrouwenopvang worden door het rijk via de Decentralisatie-Uitkering (DU) uitgekeerd aan de centrumgemeenten, waaronder Enschede. Gebleken is dat door een weeffout de indexering hierop bij de regiogemeenten binnenkomt. Op verzoek van Enschede is regionaal door alle Twentse gemeenten afgesproken om deze indexering aan Enschede over te maken. Dit betekent dat dit structureel wordt opgenomen in onze begroting. Voor 2023 bedraagt dit indicatief € 29.153,- en voor 2024 € 40.187,-.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: WMO/vergrijzing**

Omschrijving

We verwachten forse kostenstijgingen door ontwikkelingen, zoals vergrijzing en toename zorgzwaarte, dementie, langer thuis wonen en extramuralisering. De discussie over het stelsel van zorg in de toekomst en risico's als afnemende mantelzorg en vrijwilligersbeleid maken ons niet gerust dat dit geen effect zal hebben op gemeentelijke taken. Voor de Wmo is dat met name de WLZ en ZVW. Geraamd is derhalve een volumestijging Wmo van 5% cumulatief per jaar (vanaf 2023).

- **Verwerkt besluit UPN 2023: WMO begeleiding**

Omschrijving

Voor Wmo begeleiding is gekeken naar de ontwikkeling van het budget in de afgelopen jaren en richting de toekomst. In 2022 is er € 3,8 miljoen begroot voor Wmo begeleiding. Vanaf 2023 is dit bedrag jaarlijks geïndexeerd met circa 100.000 euro. Op basis van diverse factoren (maximale verplichting, verwachte verzilvering, declaratiepatroon en werkvoorraad) is er een geactualiseerde raming opgesteld voor Wmo begeleiding, met als uitgangspunt zoveel mogelijk reëel te ramen. Hierbij merken wij op dat de inspanningen van de medewerkers binnen programma sociaal o.a. in bevorderen zelfredzaamheid en kostenbewustzijn positief bijdragen om deze vruchten te kunnen plukken. Uitkomst van de geactualiseerde raming is dat er op basis van de huidige inzichten sprake lijkt te zijn van een structureel voordelig saldo van € 500.000. Dit nemen wij mee in deze uitgangspuntennotitie. Echter is het wel van belang om hierbij in acht te nemen dat het hier om een openeinderegeling gaat en derhalve het risico bestaat dat het saldo in financiële zin daardoor uiteindelijk minder voordelig zou kunnen uitpakken.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Algemeen bestuur Openbaar Lichaam Gezondheid**

Omschrijving

De gemeentelijke bijdrage aan Samen Twente zal verhoogd moeten worden voor de borging van inkoop & aanbesteding en voor de borging van de AVG. Deze kosten zijn t/m 2022 incidenteel gedekt. Omdat de veranderopdracht inmiddels bestuurlijk is afgerond en de nieuwe gezondheidsorganisatie operationeel is, is nu het moment om dit structureel te regelen. Voor Twenterand gaat dit om een bedrag van € 15.046. Hier ligt een collegebesluit aan ten grondslag.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Hervormingsagenda jeugd**

Omschrijving

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd heeft 2 doelen: allereerst betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is en als tweede een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel. Dit betekent een forse transformatie. In verband met deze agenda zullen er besparingen plaats gaan vinden op de budgetten jeugdhulp. Financieel ziet u in 2026 een bedrag van € 701.560 als hogere uitname gemeentefonds t.o.v. 2025. Er was bij het nieuwe kabinet nog sprake van een extra bezuiniging van 500 mln., maar deze is van tafel gehaald door het Rijk, echter het rijk komt wel met nieuwe besparingen. Door het vervallen van deze bezuinigingen zijn door de VNG/gemeenten de werkzaamheden rond de hervormingsagenda weer hervat.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Samen Twente: Jeugdbeschermingstafels en inflatie**

Omschrijving

De Jeugdbeschermingstafels zijn in het leven geroepen om regionaal voor gezinnen eenduidig te werken om te zorgen dat de veiligheid van kinderen zo snel mogelijk geborgd wordt. Betrokken gezinnen en professionals (bijv. gemeenten, Veilig Thuis Twente, de gecertificeerde instellingen en Raad voor de Kinderbescherming) komen bijeen en wegen samen af wat het beste is voor het kind en wie welke acties doet. Middels onze Uitgangspuntennotitie 2021 zijn deze tafels incidenteel gefinancierd met de toezegging eerst te evalueren voor dat borging plaatsvindt. De gehouden evaluatie is zeer positief. De werkwijze is voor inwoners maar ook voor professionals een verbetering en het organiseren scheelt lokaal voor onze uitvoering ook tijd. Twenterand is wel kritisch op de kosten en het structurele effect (mede gezien onze situatie), maar helaas bleken verdere kostenbeperkingen niet mogelijk. Het Algemeen Bestuur heeft daarom besloten het op te voeren in de begroting. Alternatief is om het zelf te organiseren, maar dat vergt eveneens extra kosten. De kosten bedragen op regionaal niveau € 489.000 (voor Twenterand is dat ongeveer € 26.000). Deze structurele kosten worden nu meegenomen in de uitgangspuntennotitie. Rest dan nog een tekort van € 37.000, dit wordt met name veroorzaakt door loon- & prijscompensatie.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Woonplaatsbeginsel**

Omschrijving

Het nieuwe woonplaatsbeginsel is per 1 januari 2022 van kracht. In het nieuwe woonplaatsbeginsel zijn afspraken gemaakt over welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Concreet houdt dit in dat er jeugdigen vanuit Twenterand naar andere gemeenten worden overgedragen en omgekeerd. Gedurende 2022 kan het volledige jaar nog worden overgedragen. Op basis van de huidige inzichten is een voorlopige prognose gemaakt van het effect van het nieuwe woonplaatsbeginsel voor 2022, 2023 en 2024. Het is van belang om hierbij aan te geven dat het om een voorlopig effect gaat gebaseerd op de huidige inzichten, aangezien zoals eerdergenoemd

gemeenten nog gedurende 2022 mogen overdragen, maar ook dat er nu bijvoorbeeld nog geen zicht is op alle factoren die van invloed zijn op het effect. Zo is nu bijvoorbeeld nog niet inzichtelijk hoe de indicaties in 2023 en daarna zullen zijn; dit wordt pas in het jaar zelf zichtbaar. Ter illustratie, als cliënten voor een aantal maanden worden geïndiceerd in 2024 wordt dit bijvoorbeeld pas eind 2023 zichtbaar en is daar nu nog geen zicht op. Derhalve is het van belang om de effecten dan ook als indicatief te beschouwen. Voor 2022, 2023 en 2024 komt de voorlopige indicatieve prognose van het effect van het nieuwe woonplaatsbeginsel uit op een voordeel van in ieder geval circa € 200.000. Zoals gezegd is dit indicatief en voorzichtig op basis van de huidige inzichten en zijn eerdergenoemde factoren van invloed op het daadwerkelijke uiteindelijke effect.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Ruimte

Activiteiten

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Riool**

Omschrijving

De btw over de investeringen t.b.v. riool mogen in z'n geheel toegerekend worden aan het kostendekkende product riool. In het GRP hebben we gerekend met een vast bedrag aan toerekening voor de btw op de investeringen. Daarnaast mag er 60% van de veegkosten worden toegerekend (in ons GRP zit 50%). Dit levert een voordeel op van € 28.200 in 2023 tot € 88.500 in 2026. Het tarief riool zal hierdoor wel moeten stijgen met een inflatie van 2,5% (i.p.v. 2% zoals in GRP staat).

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Afval**

Omschrijving

Aan het product huisvuil mag 40% van de veegkosten worden toegerekend. Het voordeel voor de begroting is € 40.000 in 2023 tot € 42.400 in 2026. Als tariefstijging noodzakelijk is wordt dat voorgesteld in de begroting.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Werkbudget Openbare Orde en Veiligheid**

Omschrijving

Voor het onderdeel openbare orde en veiligheid is jaarlijks een werkbudget van € 17.000 beschikbaar. Dit is niet toereikend omdat we onder andere juridische expertise inhuren op bepaalde dossiers. Daarom wordt voorgesteld het jaarlijkse werkbudget structureel op te hogen met € 18.000 tot € 35.000. Hier ligt een collegebesluit aan ten grondslag.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Omgevingswet**

Omschrijving

De effecten van de invoering van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging zijn nog onvoldoende duidelijk. De verwachting is wel dat het duurder wordt. Er is dan ook een extra kostenpost in TDFG opgenomen van € 230.000 om dit te kunnen dekken. Hier ligt wel een risico. Op dit moment is het uiterst onzeker wat de uiteindelijke kosten van de invoering zullen zijn. In de meicirculaire is voor 2022 een bedrag opgenomen voor de transitiekosten die de gemeente gemaakt heeft. Dit is voor Twenterand een bedrag van € 357.200. Of er over de jaren na 2022 middelen worden ontvangen is nog onduidelijk.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Omgevingsdienst Twente**

Omschrijving

Uit de praktijk blijkt dat de gemaakte afspraken tussen ODT en Twenterand, die gemaakt zijn bij de overgang van de werkzaamheden naar het ODT, niet voldoende functioneren. Er is bij de ODT te weinig tijd/uren voor Twenterand om alle afgesproken werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Dit betekent dat er 0,5 fte aan extra capaciteit moet komen om aan de gemaakte afspraken te kunnen voldoen. Hier ligt een regionale afspraak onder. Het gaat om een bedrag van € 50.000.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Bedrijfsvoering

Algemeen

Niveau kapitaallasten:

Naar aanleiding van de aanbevelingen vanuit de Big Tire, zijn de vervangingsinvesteringen voor de komende 10 jaar in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat het noodzakelijk is om de kapitaallasten jaarlijks € 80.000 hoger te ramen (cumulatief) om de vervangingen te kunnen doen. Na 4 jaar volgt er een evaluatie.

Ruimte voor ontwikkeling:

Er is een bedrag opgenomen van € 250.000 in 2023 oplopend naar € 1.000.000 in 2026 voor nieuwe ontwikkelingen (bv. naar aanleiding van het coalitieakkoord).

Versterken weerstandsvermogen:

Er is een bedrag opgenomen voor versterking van het weerstandsvermogen van € 750.000 in 2023 aflopend naar € 250.000 in 2025.

Inflatie:

Als uitgangspunt voor de inflatie zijn de inflatiecijfers genomen van de algemene uitkering (conform CEP). In de jaren 2023 en verder zit een verrekening van de inflatie van 2022, daar die te laag in de begroting 2022 is opgenomen. Dit werkt door naar de volgende jaren. Als uitgangspunt zijn de volgende percentages genomen voor 2023 (na verrekening wat al verwerkt was):

Lonen en sociale lasten 3,4% (2022 + 2023 was 7,9%, reeds verwerkt 4,5%)

Kosten derden 3,6% (2022 + 2023 was 7,6%, reeds verwerkt 4,0%)

Sociaal domein 2,0% (2022 + 2023 was 8,0%, reeds verwerkt 6,0%)

Subsidies 1,0% (2022 + 2023 was 7,8%, reeds verwerkt 6,8%)

Voor de meerjarenbegroting zijn ook de inflatiecijfers als uitgangspunt genomen van de algemene uitkering (conform CEP).

Autonome ontwikkelingen

De huidige uitgaven voor verzekeringen, energie en abonnementen zijn hoger dan geraamd.

De verzekeringspremies zijn gestegen maar dit is per abuis niet verwerkt in de begroting. Dit nadeel wordt onder andere veroorzaakt door de cyberverzekering en de premie die wij betalen voor leegstaande panden. Deze panden worden om niet verhuurd aan instanties, de gemeente betaalt de premie en berekent dit niet door aan deze instanties.

De laatste 3 jaren is er eigenlijk altijd een overschrijding op de post energie geweest, terwijl de begroting daar niet structureel op aangepast is.

Deze overschrijding is o.a. te verklaren door:

- Stijgende energieprijzen, energiebelastingen, opslag duurzame energie en netwerkkosten
- Toename van leegstaande gebouwen (met name schoolgebouwen)
- Geen btw terugvordering meer op producten sport.

In de kadernota 2022 is het budget Abonnementen verlaagd met € 26.000 naar € 30.700. Er zouden een aantal abonnementen worden opgezegd, bv. Kluwer Legal Intelligence en I-navigator. Deze bezuiniging kan niet gehaald worden omdat hiermee de kwaliteit van de ambtelijke organisatie te veel onder druk komt te staan.

September, december- en meicirculaire (incl. herverdeling en taakmutaties/decentrale uitkering):

Op 31 mei 2022 is de 'meicirculaire gemeentefonds 2022' verschenen. In deze circulaire informeert het Rijk de gemeenten over de ontwikkeling van het gemeentefonds. De meicirculaire 2022 heeft als effect voor Twenterand dat in de jaren 2023 t/m 2025 fors meer (incidentele) middelen beschikbaar komen. Dat geldt overigens ook voor de overige Nederlandse gemeenten. Dit wordt veroorzaakt door een forse stijging van de rijksuitgaven (als gevolg van de grote maatschappelijke opgaven) en de (gedeeltelijke) compensatie voor gestegen lonen en prijzen. Ten opzichte van de meerjarenraming 2022 is het effect voor 2023 € 6,9 miljoen, 2024 € 9,4 miljoen en 2025 € 11,2 miljoen.

Ravijnjaar 2026

Ondanks het positieve beeld voor de jaren 2023 t/m 2025 zijn de vooruitzichten voor 2026 minder positief. Per saldo ontvangt Twenterand in 2026 € 4,3 miljoen minder aan algemene uitkering ten opzichte van 2025. Dit beeld is ook bij andere gemeenten hetzelfde, terwijl gemeenten juist te maken hebben met grote opgaven de komende jaren. Opgaven die vragen om structurele investeringen terwijl deze circulaire juist geen structureel perspectief biedt. Zo ontbreekt in de meircirculaire de toevoeging van de extra middelen jeugdzorg voor 2024 en verder. Daarnaast lijkt het jaar 2026 een 'ravijnjaar' te worden als gevolg van een, eenzijdige, aanpassing van de financieringssystematiek van het gemeentefonds. De groei van gemeenten wordt niet langer vergoed en ook de trap-op-trap-af systematiek wordt buiten werking gesteld. Dit maakt begroten voor gemeenten erg lastig.

Storting behoedzaamheidsreserve

Hoewel het beeld van de algemene uitkering voor Twenterand voor de eerste 3 jaar erg positief is, is voorzichtigheid geboden. Het algemene beeld is namelijk dat het maar zeer de vraag is in hoeverre het Rijk de beoogde uitgaven gaat realiseren. Hier bestaat grote onzekerheid over, ook in omliggende gemeenten. Als gevolg van de trap-op-trap-af systematiek kan het accres, als gevolg van verminderde rijksuitgaven, (aanzienlijk) lager uitvallen. Daar komt bij dat het beeld van de rijksuitgaven tussen mei en september/december vaak fluctueert.

In verband met bovenstaande onzekerheid is het college voornemens om een zogenoemde behoedzaamheidsreserve in te stellen. De reserve wordt gebruikt om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaire van het gemeentefonds (deels) te dekken. In de jaren 2023 tot en met 2025 wordt jaarlijks € 2,5 miljoen als storting in deze reserve geraamd.

Bezuinigingen

Vanuit het overzicht TDFG is door de coalitie een inschatting gemaakt van het te bezuinigen bedrag voor de jaren 2023 en verder. De voorstellen zullen na toetsing verder uitgewerkt worden in de komende begroting.

Risico's

Stijging bouwkosten:

Gelet op de ontwikkelingen in de bouwmarkt en de markt voor bouwmaterialen is het mogelijk dat er sprake zal zijn van financiële overschrijdingen op projecten. Als voorbeeld kan genoemd worden het nieuwe zwembad en de verbouwing van het gemeentehuis. Mocht dit aan de orde zijn, dan zal de raad worden geïnformeerd en zal een voorstel tot extra middelen worden voorgelegd.

Leveringscontract Gazprom Energy:

Op grond van Europese regelgeving is er de verplichting om het leveringscontract met Gazprom Energy te beëindigen. Wij volgen dit dossier nauwgezet. In dit dossier volgen ontwikkelingen elkaar snel op, en dit is de situatie op het moment van schrijven. We kiezen voor een rationele insteek en vragen ontheffing aan voor 2023. Als we geen ontheffing krijgen bestaat de kans dat we te maken krijgen met fors hogere kosten voor energie in de komende jaren, in een omvang die nu nog niet goed is aan te geven.

Activiteiten

- **Verwerkt besluit UPN 2023: ICT**

Omschrijving

Het budget van Twenterand Digitaal (€ 300.000) was bedoeld voor investering in digitalisering en ook voor implementatie-/projectkosten bij vernieuwing of vervanging van grotere applicaties. Vaak gaat het dan om inhuur van projectleider of -ondersteuning, van deskundigheid waarover we zelf niet beschikken. Ook spelen kosten van tijdelijk dubbele licenties, kosten van migratie van gegevens en van noodzakelijk koppelingen. Het budget van Twenterand Digitaal is komen te vervallen, maar nu blijkt dat deze bezuiniging te fors is geweest, daarom is het opnemen van een bedrag van € 150.000 onvermijdelijk. Daarnaast is een besparing op software mogelijk van € 40.000 door goedkopere pakketten. Per saldo is dus een bedrag van € 110.000 nodig.

- **Verwerkt besluit UPN 2023: Vervallen dividend Cogas**

Omschrijving

In december 2020 is door het college besloten om in te stemmen met verkoop van het belang van Cogas in CKI. Hiervoor is eenmalig een bedrag ontvangen van € 3,3 mln. In 2021. Met ingang van 2026 zal er een daling in het te ontvangen dividend Cogas zijn van € 558.000.

Uitwerking bezuinigingen

Uitwerking bezuinigingen 2023

Bezuinigingen 2023

	2023	2024	2025	2026	Toelichting/Duiding bezuiniging	
OVERIGE ONTWIKKELINGEN						
Semi permanente sporthal	1	v	v	v	v	structureel € 135.000 geraamd, € 15.000 is nodig voor de exploitatie, rest kan vervallen. In nieuw beleid wordt voorgesteld hiervan 2 x € 10.000 beschikbaar te stellen voor uitvoeringsbudget sport en cultuur.
nieuw beleid sport en cultuur, te dekken uit voordeel op semi permanente hal		n	n	n	n	zie overzicht nieuw beleid
	120.000	120.000	120.000	120.000		
	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000		
SOCIAAL TWENTERAND						
Loes / CJG, subsidie Zorgsaam	2	v	v	v	v	Afgelopen jaren wordt het CJG nauwelijks bezocht. Het college stelt voor een besparing van €45.000,- te realiseren door minder te subsidiëren aan het CJG. Gezien het gaat om een subsidierelatie kan dit niet direct per 2023 gerealiseerd worden. De subsidieaanvraag voor 2023 wordt ter overbrugging eenmalig gedekt uit de ARR. Voor 2024 wordt de subsidie relatie met Zorgsaam voor het CJG opgezegd en wordt er een nieuwe opdracht gevormd, rekening houdend met de bredere context/aanbod rond opvoedondersteuning (zoals ook PGJ hieronder). Bovenstaande draagt bij aan een overzichtelijk zorglandschap in Twenterand en een besparing.
Jongerenwerk outreachend: straathoekwerk overbodig	3	v	v	v	v	In 2023 is er per maart sprake van 1 gesubsidieerde aanbieder voor het jongerenwerk. Behalve aan de Stichting Zorgsaam Twenterand wil de Raad ook begrotingssubsidie verlenen aan de Stichting Reflection, Stichting Jongerenwerk Den Ham en Stichting Includio Uitvoering voor de uitvoering van het jongerenwerk in de periode van 1 maart 2023 tot en met 31 december 2023. Het budget Straathoekwerk vervalt daarmee niet voor 2023. * Deze tekst is aangepast naar aanleiding van Amendement A31*
Gezinswerker, uitbreiding met gezinswerkers in de loop van 2023	4	-	-	-	-	Er zijn nu twee gezinswerkers in de gemeente Twenterand werkzaam. Zij bevinden zich op het snijvlak tussen het voorliggend veld en geïndiceerde zorg. De gezinswerkers levert aan de kostenkant een besparing op die hoger is dan dat de kosten zijn, dit kunt u o.a. terug vinden in de businesscase die bij de raad bekend is. Besparing zal ontstaan, doordat zorg niet geïndiceerd hoeft te worden en dat er sneller geïndiceerd kan worden.
Gezinswerker, besparing op zorgkosten		v	v	v	v	
	252.980	265.629	278.910	292.856		
Afbouw pedagogische gezinsbegeleiding JGZ	5	v	v	v	v	Er kan per 2023 (contractueel) deels of geheel gestopt worden met PGJ (Pedagogische Gezinsbegeleiding Jeugdgezondheid), om de beoogde besparing te realiseren. Het uurtarief voor PGJ is hoog in vergelijking met geïndiceerde zorg en/of het voorliggend veld. Een gehele stop betekent dat gezinnen niet meer terecht kunnen bij de JGZ voor deze vraag en dat er een alternatief moet komen. Een gefaseerde afbouw per 2023 is passend. Het alternatief kan ook geïndiceerde of voorliggende zorg zijn (die beiden goedkoper zijn). Het verplaatsen deze zorg naar geïndiceerde zorg zorgt voor grotere wachtlijsten en het toevoegen aan het CJG is niet in lijn met de reedsvoorgestelde besparing. We willen dan ook een samenhangende plaatje op opvoedondersteuning in combinatie met het CJG gaan maken die mogelijk vanuit de nieuwe IBN wordt uitgewerkt.
Week van de opvoeding	6	v	v	v	v	In de week van de opvoeding geeft het CJG extra aandacht aan opvoedingstaken. Het huidige budget wordt ingezet voor trainingen van professionals en ouders. Het grootste gedeelte besteed aan professionals. Ondanks het stoppen van deze gelden kan het CJG middels hun sociale media kanalen en nieuwsbrief ontvangers nog steeds aandacht vragen voor deze week en de gratis trainingen via Loes regionaal en het NJI. Er zal daarnaast fysiek niets lokaal meer georganiseerd worden, tenzij dit anders gefinancierd wordt. Effect is dat kan minder bewustwording kan ontstaan op dit thema.
Stoppen opvoedkrant	7	v	v	v	v	In de week van de opvoeding (14) publiceert het CJG/LOES een opvoedkrant. De opvoedkrant wordt gedrukt in de Toren. Er is dan ook minder communicatie richting inwoners. Zoals in de regel hierboven is aangegeven kan er wel (ondanks deze bezuiniging) gratis digitaal aandacht geschonken worden aan b.v. de gratis cursussen en trainingen. Er is minder bewustwording/communicatie richting de inwoners, echter kan dit digitaal ook deels ondervangen worden. Digitaal ondervangen van dit probleem kan tevens worden meegenomen in een nieuwe opdracht aan het CJG.
	1.285	1.285	1.285	1.285		

Aanpassingen doelgroepenvervoer o.a. Ritbeperking regiogtaxi	8	10.000	v	20.000	v	20.000	v	20.000	v	Betreft beperken zeer korte ritten en ritten onder medeneming van andere vervoermiddelen zoals scootermobielen. Momenteel loopt een nieuwe regionale inkoop van het doelgroepenvervoer. Startdatum nieuwe contract 01.07.2023. Medio 2023 worden met het nieuwe contract ook de langere ritten iets beperkt. Voor aanpassing van ons beleid moet de regelgeving Wmo worden aangepast. Bedrag kent risico vanwege o.a. overgangstermijnen. Voor 2023 voor de helft opgenomen.
Terugdringen woningaanpassing	9	20.000	v	20.000	v	20.000	v	20.000	v	Verhuizen naar geschikte/passende woning voorkomt duurdere woningaanpassing en kan besparen! .Er lopen hierover al gesprekken met Mijande en er zijn nieuwe werkafspraken. Is een kwestie van vraag en aanbod. Er is politieke bereidheid om huurgat door gemeente te overbruggen om besparing op woningaanpassing mogelijk te maken.
Extra opbrengst bezuiniging Was- en strijkservice	10	100.000	v	100.000	v	100.000	v	100.000	v	Dit betreft de bestaande was- en strijkservice die op 1 juli jl. van start is gegaan. Herindicaties lopen nog, maar uit scenarioberekening lijkt dit bedrag voor 2023 ev haalbaar.
Huishoudelijke ondersteuning, lager uurloon terug naar wett.minimum bruto loon voor niet professionele PGB's	11	31.250	v	62.500	v	62.500	v	62.500	v	Gemeente Twenterand hanteert voor het pgb uurtarief huishoudelijk ondersteuning sociaal netwerk € 20,-. Dit tarief kan worden verlaagd tot het wettelijk minimumuurloon (WML) van € 10,91 (2021). Ca. 50 klanten. Het verwachte besparingspotentieel is echter wel afhankelijk van de mate waarin men overstapt naar zorg in natura en stijgingen WML.Regelgeving moet worden aangepast dus per 1-1 niet haalbaar en wellicht overgangstermijnen. 1 juli 2023 als datum beleidswijziging.
Volumeaanpak: Sobere uitvoering wettelijke taken: 9 naar 7,5	12	-	v	75.000	v	75.000	v	75.000	v	Wordt nader uitgewerkt bij de kadernota 2024, waar het scenario wordt uitgewerkt. Dit betekent een nadere keuze van maatregelen uit het de opties TDFG.
ECONOMISCH STERK / TOERISTISCH TWENTERAND										
Toeristenbelasting	13	30.000	v	30.000	v	30.000	v	30.000	v	Meer overnachtingen dan in voorgaande jaren, waardoor meer opbrengst. Daarnaast met ingang van 1-1-2023 een verhoging van de leges van € 0,85 naar € 1,10 per persoon per overnachting.
DUURZAAM TWENTERAND										
Verhogen leges alle huwelijken en toevoegen budgethuwelijk	14	10.000	v	10.000	v	10.000	v	10.000	v	Een budgethuwelijk wordt ingevoerd omdat er veel vraag is naar een sobere en goedkope plechtigheid terwijl tegelijk niet aan de voorwaarden voor een gratis huwelijk wordt voldaan. Daarnaast worden de leges verhoogd.
Opzeggen van verzekeringen (laptops en mobieltjes)	15	10.000	v	10.000	v	10.000	v	10.000	v	Deze verzekering is inmiddels opgezegd.
Lagere printkosten	16	31.080	v	31.080	v	31.080	v	31.080	v	De multifunctionals (voor printen, scannen en kopiëren) zijn opnieuw aanbesteed en dit levert deze kostenbesparing op.
Sobere uitvoering wettelijke taken, excl. commun., dienstv.	17	-	v	75.000	v	75.000	v	75.000	v	Wordt nader uitgewerkt bij de kadernota 2024, waar het scenario wordt uitgewerkt. Dit betekent een nadere keuze van maatregelen uit het de opties TDFG.
Verlaging budget lease auto's + minder auto's	18	-	v	-	v	40.000	v	40.000	v	Rekeninghoudend met meer thuis werken van medewerkers, meer digitaal werken en vergaderen, leidend tot minder (dienst)reisbewegingen en minder kilometers, en minder gebruik van bedrijfswagens omdat door thuiswerken noodzakelijk vervoer vaker met eigen vervoer zal plaatsvinden. Op realisatie van dit bedrag zal nadrukkelijk worden ingezet, maar het kan belemmerend werken voor noodzakelijke en functionele mobiliteit.
Asbest	19	200.000	v	-	v	-	v	-	v	Wettelijke plicht is vervallen, derhalve bedrag uit reserve laten vrijvallen.
Bedrag in upn		746.521	v	752.347	v	796.524	v	800.910	v	
Afwijking t.o.v. upn		750.000	v	800.000	v	875.000	v	900.000	v	
		-3.479	v	-47.653	v	-78.476	n	-99.090	n	

Programma Sociaal Domein

Inleiding

Perspectief 2023 sociaal domein

Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid met name rond jeugd en gezondheid vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. Dit programma streeft er naar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of op het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving worden hierbij benut. Waar dat niet lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. In het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij ontwikkeling van het individu. In de zorg en minimabeleid worden beperkingen c.q. ontbrekende middelen waar nodig gecompenseerd. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaaleconomische problematiek in onze gemeente is stevig en dus de opgave in het sociaal domein ook fors.

Het inhoudelijk kader van dit programma wordt gevormd door onze integrale beleidsnota Sociaal Domein 2019-2023 (de looptijd is recent verlengd), waarbij een stevige koppeling met (het ontwikkelprogramma) Transformatie (onze interventies) aan de orde is. Vernieuwen en besparen gaan hand in hand. Met samenwerkingspartners en inwoners willen we komen tot nieuwe oplossingen, nieuwe vormen van samenwerking en ondersteuningsvormen, met als doel het nog slimmer, effectiever en doelmatiger ondersteunen van inwoners die dit nodig hebben. Dit doen we op basis van een visie in combinatie met ervaringen uit de praktijk. Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein. Interactie en samenwerking is in het sociaal domein essentieel. Met medeoverheden, organisaties, ondernemers maar zeker ook met (vertegenwoordigers van) de doelgroep. Goed om te zien dat naast onze Adviesraad Wmo er nu ook een jongerenpanel is ontstaan.

De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Ook zullen er de juiste voorzieningen moeten zijn ter ondersteuning van die eigen kracht. Het voorliggend veld wordt daarom continu betrokken, maar zal ook prioriteiten moeten stellen en intensief moeten samenwerken. We werken aan een geactualiseerde visie op het voorliggend veld binnen het traject van het maken van onze nieuwe Integrale beleidsnota Sociaal Domein. We hechten aan goede relaties maar vragen ook om begrip dat besparingen aan de orde zijn en meedenkkracht om de juiste keuzen te maken in het belang van de inwoner. Onderbouwen wat nodig is om onze inwoners mee te laten doen in plaats van dat de huidige domeinen of regels de norm zijn. Normaliseren (een term uit de regiovisie jeugdhulp) is hierbij sociaal domein breed een leidend principe vanaf nu. Daarmee wordt de ondersteuning meer integraal, efficiënter en dicht bij huis zodat wij maatwerk kunnen leveren dat aansluit bij de kracht van onze inwoners. Interactie en bevorderen van initiatieven uit de samenleving verdienen ruimte voor ontwikkeling om inwoners te ondersteunen en de benutting van hun eigen kracht waar te laten maken. Via onze Transformatie-aanpak stimuleren wij innovatie, deze komt niet vanzelf tot stand. Sturing in het sociaal domein is niet eenvoudig. Goede instrumenten zijn daarom belangrijk. We noemen een vernieuwd subsidiebeleid en daarnaast zijn we nu ook gestart met de opdracht uit het coalitieakkoord om te komen tot betere en meer actuele sturingsgegevens door de vorming van een dashboard.

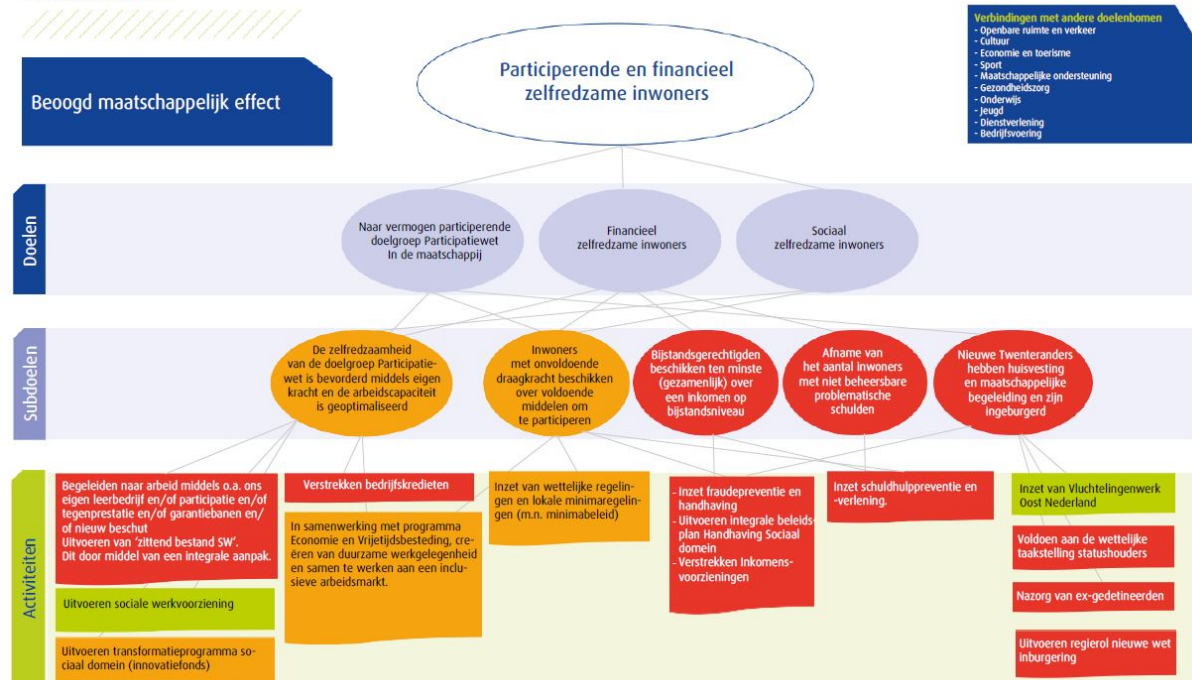
Kijkend naar de ontwikkelingen in het sociaal domein de komende periode zien wij diverse inhoudelijke ontwikkelingen en nog immer een zorgelijke financiële situatie. Het sociaal domein is het grootste programma binnen de begroting, met ongeveer 58% van de uitgaven. Al sinds de decentralisaties in 2015 zijn er forse tekorten. De financiering van het Rijk (het verdeelmodel) sluit voor Twenterand niet goed aan bij de uit te voeren taken. We blijven daarom lobbyen voor meer geld: de koek moet groter! Daarnaast blijven we zoeken naar mogelijkheden om fors te besparen. Een eerste aanzet zit in deze begroting en bij de uitwerking van het scenario "een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart" in 2023 zal nader beschreven worden wat dit betekent. De rapportages van Twenterand Duurzaam Financieel gezond vormen hier input voor. Parallel wordt ook onze integrale beleidsnota sociaal domein (IBN) herzien. Voor een toelichting hierop zie de doelenboom Transformatie in deze begroting.

Er is voor 2023 wederom veel werk aan de winkel. In de zes doelenbomen binnen dit programma gaan wij hier nader op in. Naast besparingen en de plannen die er liggen van participatie tot preventie loopt het regulier werk ook gewoon door om de zorg en ondersteuning te bieden aan degenen die het echt nodig hebben.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Sociale zaken | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doel: Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet In de maatschappij

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Doel: Financieel en sociaal zelfredzame inwoners

Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding zijn dingen die meedoen in de samenleving mogelijk kan maken. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor de meest kwetsbaren uit onze samenleving ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.

Kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Doel: Sociaal zelfredzame inwoners

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- In samenwerking met programma Economie en Vrijtijdsbesteding, creëren van duurzame werkgelegenheid en samen te werken aan een inclusieve arbeidsmarkt.

Omschrijving

Voor Twenterand willen we graag een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen met arbeidsvermogen in staat wordt gesteld om mee te doen in de samenleving. Mede als gevolg van het in eigen regie nemen van de WSW. Hierbij gaat het ook om duurzame plekken voor mensen met een arbeidsbeperking of een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Hier is niet alleen draagvlak voor nodig, maar ook creativiteit.

Bij diverse organisaties is deze creativiteit te vinden. Zo zijn er voorbeelden van ondernemers die zorgen dat werknemers aan het werk kunnen blijven door bij collega-ondernemers een baan te creëren maar ook ondernemers die samen met de werknemer kijken naar de persoonlijke omstandigheden, om uitval te voorkomen. Als mensen met een arbeidsbeperking meer kansen krijgen en vaker bij een reguliere werkgever aan de slag gaan, ontstaat er een meer inclusieve arbeidsmarkt. De opgave is om bedrijven – vanuit hun bedrijfsbelang – meer te laten bijdragen aan de gemeentelijke programmadoelen. Deze doelen richten zich niet alleen op economie, maar zeker ook op bevorderen van (arbeids-)participatie, duurzaamheid en leefbaarheid. Twenterand onderneemt al initiatieven met ondernemers op dit punt en de komende tijd gaan we verder werken aan een netwerk van sociale ondernemers die participatieplekken beschikbaar stellen voor inwoners die nog niet op eigen kracht aan het werk kunnen (conform coalitie akkoord). In de voortgangsrapportages inclusieve arbeidsmarkt zullen we conform de motie rapporteren. Gelukkig zijn er veel bedrijven en organisaties die een maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Subdoel: Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren

Activiteiten

- Minimabeleid

Omschrijving

Met de stijgende energieprijzen en hoge inflatiecijfers staat de koopkracht van inwoners onder druk. Voor mensen met een laag inkomen bestrijden we de gevolgen van armoede met onze lokale minimaregelingen. Hierop wordt niet bezuinigd.

Mede naar aanleiding van het rekenkameronderzoek in 2022 naar het minimabeleid gaan we de regelingen en de werkzaamheden van de verschillende stichtingen op dit terrein (Boot, Manna, Leergeld, Sport- en Cultuurfonds, SUN etc.) beter op elkaar afstemmen. Hierdoor wordt ons minimabeleid efficiënter en effectiever.

Wat schuldhulpverlening betreft profileren we het gemeentelijk Meldpunt Schulden steeds meer als laagdrempelig loket voor iedereen met vragen op het gebied van financiën. Dit is -zeker nu met de huidige problematiek op de energiemarkt- hard nodig. We bereiken hiermee dat inwoners met financiële problemen vroegtijdig hulp zoeken en dat daardoor zwaardere problemen voorkomen kan worden. Op termijn zal dit leiden tot een lagere afname van de dienstverlening door de Stadsbank.

Subdoel: Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau

Activiteiten

- Begeleiden naar arbeid middels o.a. ons eigen leerbedrijf en/of participatie en/of tegenprestatie en/of garantiebanen en/of nieuw beschut

Omschrijving

Met de komst van de Participatiewet is de sociale werkvoorziening op slot gegaan en zijn de instrumenten nieuw beschut werk en structurele loonkostensubsidies toegevoegd aan het palet van instrumenten om mensen aan het werk te helpen. De gemeente Twenterand is een van de koplopers op het gebied van nieuw beschut en het inzetten van loonkostensubsidies voor met name de doelgroep afkomstig van het VSO/PRO onderwijs. De gemeente Twenterand vindt het belangrijk dat

deze kinderen voortijdig worden begeleid richting duurzame arbeid. Het voordeel van dit succesvolle beleid is dat er weinig jongeren thuis op de bank zitten en dat wij als gemeente daarvoor per 2022 worden gecompenseerd door het rijk wat voorheen niet zo was.

Zoals hierboven vermeld is de sociale werkvoorziening op slot gegaan. Er is een nieuwe organisatie Ontplooi neergezet. Komende tijd is aandacht voor de afwikkeling / liquidatie en de lokale uitvoering.

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- **Uitvoeren regierol nieuwe wet Inburgering**

Omschrijving

Het kalenderjaar 2022 stond vooral in het teken van de implementatie van de veranderopgave inburgering en de nationale opvangcrisis.

In Twents verband is de aanbesteding B1-route en onderwijsroute succesvol afgerond en in WT4-verband en Almelo is de taalcomponent van de Z-route succesvol aanbesteed. Op huisvestingsgebied worden alle zeilen bijgezet om niet alleen de taakstelling te halen, maar ook om versneld nieuwe Twenteranders te huisvesten. Dit laatste heeft alles te maken met de landelijke opvangcrisis.

Belangrijke uitdagingen voor het kalenderjaar 2023 zijn:

- a. Het kunnen voldoen aan de wettelijke huisvestingstaakstelling en versnelde huisvesting. In het kalenderjaar 2022 was de ambitie om 63 nieuwe Twenteranders te huisvesten. Dit is 18 meer dan de oorspronkelijke taakstelling voor het kalenderjaar 2022. We verwachten in het kalenderjaar 2023 voor een zelfde soort uitdaging te staan.
- b. Het blijven lobbyen bij de VNG en het Rijk om voldoende middelen te krijgen voor de uitvoering van de veranderopgave inburgering. Zoals eerder bij uw Raad aangegeven zijn de ambities hoog, maar de middelen nog steeds onvoldoende.

Wij zullen uw Raad via de stand van zaken notities op de hoogte houden van de financiële uitdaging en de ontwikkelingen binnen de veranderopgave inburgering en de taakstelling.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden									
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	425	430	403	432	442	462	511(01-7)	489 (31/5)	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	130	110	115	97	-	-	-	-	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	22	22	22	22	24	25	36(01/07)	38 (31/5)	CIV
Aantal activeringstrajecten	250	350	235	330	334	366	490	434 (31/5)	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	200	210	221	255	267	267	285 (01-07)	295	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders	70	40	29	38	28	50	65 (31-12)	40 (31/5)	-
Financieel zelfredzame inwoners									
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	450	400	553	432	562	471	275(01-07)	169 (31/5)	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk	50	54	59	44	70	76	62	26 (31/5)	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	325	291	338	404	327	307	257	128 (31/5)	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoelage**	15	6	17	11	8	11	2 (01-07)	2 (31/5)	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners									
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling**	350	322	309	218	423	400	400	147 (31/5)	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	150	140	165	124	163	105	105	56	extern
Beschut werk	nmb	17	17	11	11	5	5	-	-
Aantal kinderen schoolpakket	90	87	70	95	79	60	60	-	Interne systemen

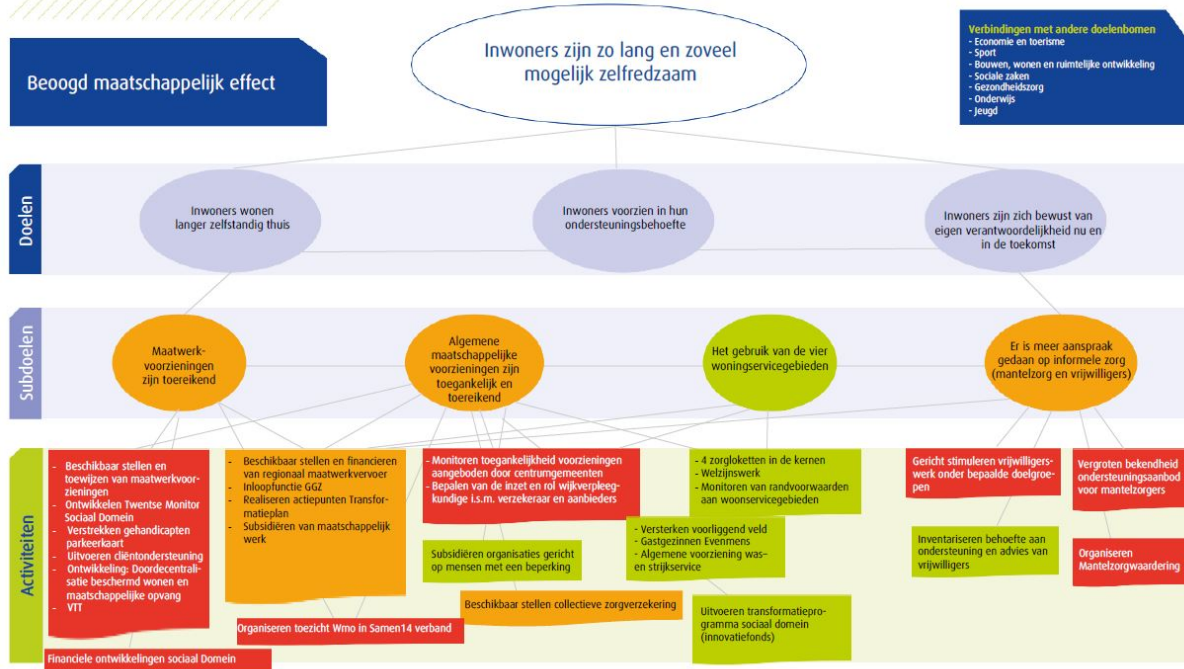
* betreft het aantal uitkeringspartijen

** betreft per 2021 het aantal toegekende aanvragen

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Maatschappelijke ondersteuning | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Inwoners wonen langer zelfstandig thuis

Wij streven als Twenterand na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

Doel: Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Een maatwerkvoorziening is het sluitstuk van de Wmo. Eerst beoordelen de eigen kracht van de inwoner en kijken we naar algemene voorzieningen. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Doel: Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Financiële ontwikkelingen Sociaal Domein

Omschrijving

Financiën Jeugd en Wmo

De financiën sociaal domein blijven nu en ook in de komende jaren onze aandacht vragen. In deze begroting is voor het sociaal domein allereerst de Uitgangspuntennotitie 2023 verwerkt (zie ook elders in deze begroting). Dit betreft onder andere positieve inbreng vanuit Wmo begeleiding alsmede Woonplaatsbeginsel, maar aan de andere kant ook indexeringen. We proberen zo reëel mogelijk te ramen maar risico's blijven er altijd. Het blijven in de breedte van het sociaal domein open einde regelingen, gedurende het jaar kunnen er uitgaven bijkomen die nu nog niet konden worden voorzien, bijvoorbeeld vanwege onvoorziene omstandigheden (denk bijvoorbeeld aan in te zetten zwaardere en duurdere vormen van jeugdzorg i.v.m. acute crisis).

Daarbij speelt bij Wmo ook de vergrijzing. We zien nu al extra druk op de voorzieningen (met name Huishoudelijke ondersteuning) met daarmee ook duidelijke drukte op onze toegang.

Inkooptrajecten spelen ook in 2023, zoals het doelgroepenvervoer. Dit kan kosteneffecten tot gevolg hebben, hierbij geldt ook de gestegen inflatie, loonkostenstijgingen en grondstofprijzen wel rekening dient te worden gehouden.

We blijven ons inspannen om ook verder te transformeren en te besparen. Met ingang van 1 juli 2022 is gestart met de was- en strijkservice. Dit brengt meer op dan verwacht. In deze begroting worden nadere voorstellen gedaan om ook binnen het sociaal domein verder te besparen, danwel succesvolle activiteiten te verlengen zoals Automaatje.

Metingen en verplichte indicatoren

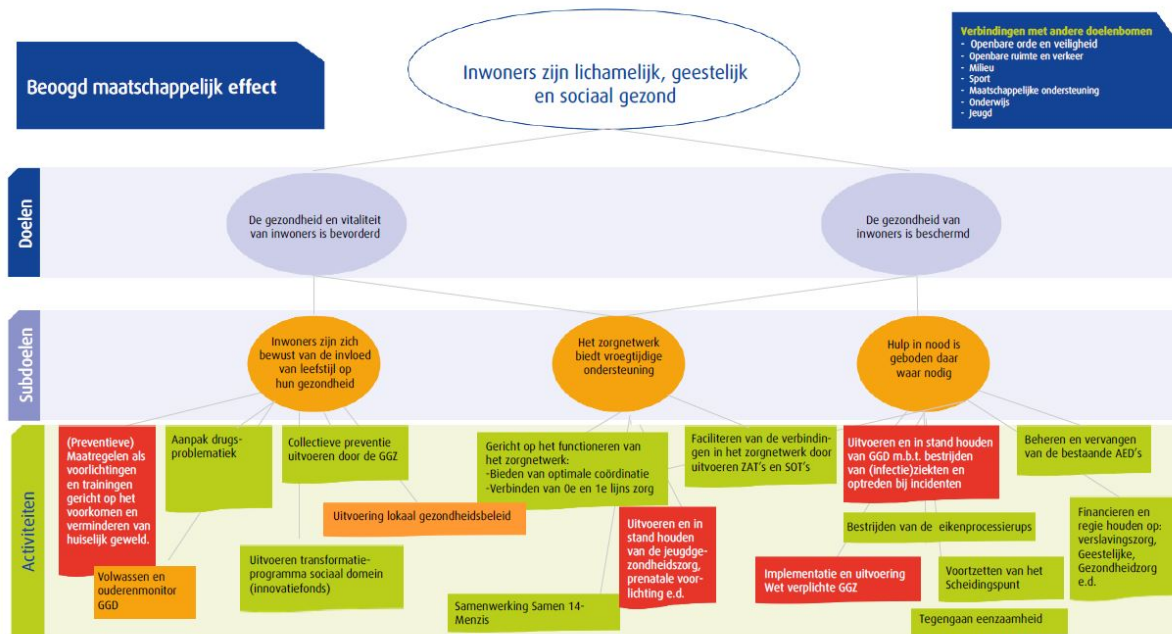
Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend									
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal	4000	3800	3554	3434	3325	2756	2680	2404	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	885	986	1003	682	649	645	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	350	350	265	306*	162	203*	455	413	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	430	350	407	437	454	400	322	270	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten	220	220	192	252	275	313	210	210	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	1200	1200	1209	1221	1416	1408	1475	1849 (1/6)	Menzis

*In 2018 is er op een andere manier en met een ander systeem geregistreerd. De korte contacten zoals doorverwijzingen, korte vragen en deelname aan cursussen zijn niet meer meegenomen om een beter beeld te krijgen van de individueel ondersteunde mantelzorgers.

Doelenboom Gezondheidszorg

Doelenboom

Gezondheidszorg | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

Doel: De gezondheid en vitaliteit van inwoners is bevorderd

Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven". Gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Voor de gemeente is het van belang dat haar inwoners gezond en vitaal zijn. Door het bevorderen van gezondheid en vitaliteit kunnen zorgkosten verminderd en soms wel voorkomen worden. Inwoners die gezond en vitaal zijn kunnen daarnaast een grote bijdrage leveren aan de samenleving door bijvoorbeeld het uitvoeren van vrijwilligerswerk.

Doel: De gezondheid van inwoners is beschermd

Naast het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van inwoners is het ook nodig om deze gezondheid te beschermen. Er zijn meerdere bedreigingen die de gezondheid van mensen kunnen schaden. Door het organiseren van beschermingsmaatregelen probeert de gemeente dit te voorkomen. Gezondheidsbescherming is het geheel van activiteiten en maatregelen dat er toe bijdraagt dat mensen minder worden blootgesteld aan schadelijke omstandigheden.

Subdoel: Hulp in nood is geboden daar waar nodig

Activiteiten

- Tegengaan eenzaamheid

Omschrijving

De inzet op het signaleren en terugdringen van eenzaamheid gaat onverminderd door. In het coalitieakkoord staat dat het college de doelgroep breder wil trekken. Momenteel richt de aanpak zich

vooral op oudere inwoners. Er zijn dus voldoende kansen om hier andere groepen aan toe te voegen, waaronder jongeren. Dit zal in 2023 zijn beslag krijgen.

- **Beheren en vervangen van de bestaande AED's**

Omschrijving

Binnen Twenterand hebben we een sterk netwerk van AED's. Ondanks opgelopen levertijden en een dreigend tekort aan grondstoffen slagen we er met de AED-werkgroepen goed in om het netwerk dekkend te houden.

- **Voortzetten van het Scheidingspunt**

Omschrijving

Het scheidingspunt is dit jaar geëvalueerd. In totaal zijn er tot nu toe ongeveer 80 zaken behandeld en de conclusie is dat het scheidingspunt voorziet in een behoefte. Bij ongeveer 60 procent van de cliënten voor jeugd speelt een (complexe) scheiding een rol. Er is dan ook besloten om het scheidingspunt te verlengen tot en met december 2023.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Hulp is geboden waar nodig									
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	90	83	91	81	80	88	90	90	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	970	920	1011	917	900	1.039	1.166	1.011	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)*	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	0	21***	1**	2**	17	8	-	-	Tactus Verslavingszorg

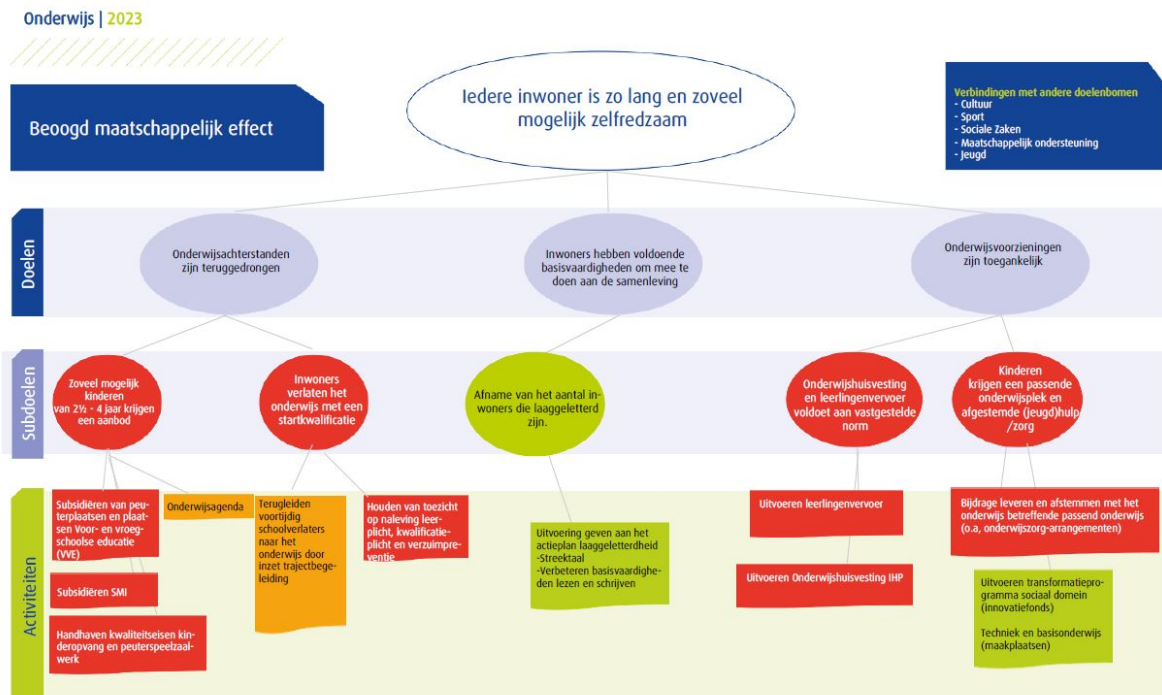
* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

** In verband met de coronamaatregelen zijn verschillende voorlichtingen niet doorgegaan. Met de scholen is afgestemd hoe hiermee om te gaan.

*** In verband met de coronamaatregelen hebben er 7 scholen tot aan de zomervakantie voorlichtingen afgenomen. De aantallen voor de tweede helft na de zomervakantie zullen wederom afhankelijk zijn van corona.

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Onderwijsachterstanden zijn teruggedrongen

Het doel van onderwijsachterstandenbeleid is in een vroegtijdig stadium achterstanden en problemen bij kinderen signaleren. Zo kan tijdig de juiste ondersteuning geboden worden en hebben kinderen op vervolgonderwijs een betere start. Tevens hoopt de gemeente met deze preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten.

Doel: Inwoners hebben voldoende basisvaardigheden om mee te doen aan de samenleving

Laaggeletterden zijn in mindere mate in staat gedrukte of geschreven, of digitaal beschikbare informatie te gebruiken en kunnen hierdoor minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. De gemeentelijke doelstelling is om te komen tot een vermindering van de laaggeletterdheid in Twenterand met als resultaat een grotere kans op geluk, gezondheid en groei van onze inwoners.

Doel: Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen en beleidsregels zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente dat er in specifieke gevallen extra ondersteuning beschikbaar is voor kinderen in aanvulling op een passende onderwijsplek, in lijn met passend/inclusief onderwijs.

Subdoel: Afname van aantal inwoners die laaggeletterd zijn

Activiteiten

- Uitvoering geven aan het actieplan laaggeletterdheid

Omschrijving

Laaggeletterde inwoners kunnen taalcurssussen volgen die worden aangeboden door het ROC van Twente of via het Taalpunt Twenterand. Het Actieplan Laaggeletterdheid is in 2021 voor een jaar

verlengd. In dit nieuwe actieplan wordt nadrukkelijk de koppeling gemaakt tussen laaggeletterdheid en het armoede- en schuldenbeleid van de gemeente. In 2021 is gestart met de pilot Samen Digitaal op 2 basisscholen en 2 vve-locaties voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar met taalproblemen. Dit project is met 2 jaar verlengd.

In het coalitieakkoord wordt aangegeven dat laaggeletterdheid meer prioriteit moet krijgen. Een verlenging van het huidige actieplan kan hierin voorzien. De voorbereidingen hiertoe zijn inmiddels gestart. In deze begroting wordt voorgesteld om de nodige middelen hiervoor opnieuw beschikbaar te stellen.

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm

Activiteiten

- Onderwijshuisvesting en IHP

Omschrijving

Er zijn diverse ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting: het leerlingenaantal van SBO De Sleutel is behoorlijk gegroeid en lijkt structureel. De belangrijkste ontwikkeling is echter de Oranjeschool: de noodzaak voor vervangende nieuwbouw is in het college besproken in verband met onze zorgplicht. Er is ook een relatie met gebiedsontwikkeling. Samen met de school zijn we in gesprek over de planning en de consequenties. In het coalitieakkoord wordt voor de planvorming rond deze school bijzondere aandacht gevraagd.

Het integraal huisvestingsplan (IHP) is vrijwel gereed en zal naar verwachting in najaar 2022 worden vastgesteld. De coalitie geeft de opdracht aan het college om op basis van het IHP te komen met een geprioriteerde lijst van aanpak van de gebouwen in onze gemeente. Daarbij moeten ook de financiën in beeld worden gebracht zodat we stappen kunnen zetten in de aanpak van de gebouwen in onze gemeente. Dit doen we samen met de schoolbesturen, waarbij we elkaar moeten versterken en slimme oplossingen moeten bedenken. Daarbij volgen we ook landelijke ontwikkelingen om te lobbyen voor meer middelen.

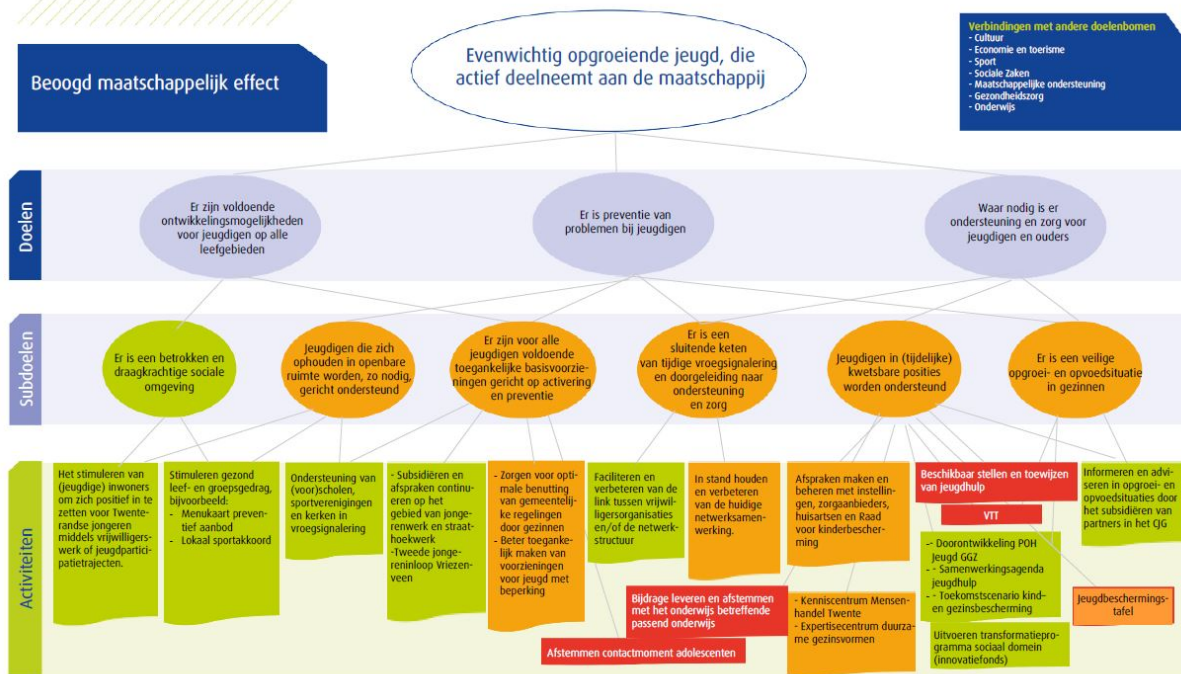
Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Laaggeletterdheid is afgenomen							
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	450	450	452	418	313	170	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taal cursus volgen bij het ROC	40	45	42	38	40	50	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	60	40	18*	31	90	37	Taalpunt
Nieuwe indicatoren		2022	2021	2020	2019		
Aantal leerlingen leerlingenvervoer	368	335	336	298	282		

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Jeugd | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doel: Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waardoor de jeugd in Twenterand zich kan ontwikkelen.

Doel: Er is preventie van problemen bij jeugd

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroevragen uitgroeien tot zorgvragen.

Doel: Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken, met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

Omschrijving

Hervormingsagenda jeugdzorg (nationaal)

Voor het realiseren van verbeteringen in de jeugdzorg is een gezamenlijke inspanning vereist van het Rijk, VNG/gemeenten, zorgaanbieders, professionals en cliënten(vertegenwoordigers). De

Hervormingsagenda Jeugd heeft stilgelegen doordat het Rijk hier een extra bezuiniging van 500 mln aan gekoppeld had, maar deze is vervallen. Hierdoor hebben de VNG/ de gemeentes medio 2022 de werkzaamheden rond de hervormingsagenda weer hervat. De Hervormingsagenda 2022–2028 die wordt ontwikkeld heeft de volgende doelen:

- Betere en tijdige hulp en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is;
- Een beheersbaar en daarmee duurzaam en financieel houdbaar stelsel. Dit betekent een forse transformatie. In verband met deze agenda zullen er mogelijk besparingen op jeugd kunnen gaan plaatsvinden.

Na gereedkomen eind 2022 zullen we de effecten van deze agenda in kaart gaan brengen. Zoals u weet zit er ook een financiële taakstelling aan deze agenda.

Inkoop jeugdhulp en maatregelhulp

In 2022 is op basis van de Regiovisie jeugdhulp Twente een strategisch inkoopdocument opgesteld voor de inkoop vanaf 2025. Op 1 januari 2023 verloopt de huidige subsidieperiode voor de maatregelhulp. Hieronder vallen de jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorg plus. Wat betreft de jeugdbescherming en jeugdreclassering worden we geconfronteerd met forse tariefstijgingen in 2023 welke we naar verwachting kunnen opvangen door afname in de volumes door het woonplaatsbeginsel. Desbetreffende subsidie overeenkomst wordt vernieuwd en verlengd voor 2 jaar, zodat de maatregelhulp meegenomen kan worden in de inkoop jeugdhulp 2025. De voorbereidingen hiervoor lopen al. Voor de volledigheid: Parallel lopen ook de voorbereidingen van de inkoop Wmo (begeleiding en dagbesteding (2025) en Huishoudelijke ondersteuning (2024).

Zorgdragen voor zorgcontinuïteit

De verhoogde energie-, brandstof-, voeding- en personeelskosten maken dat zorginstellingen hogere totale kosten hebben. Wij houden de effecten van deze verhogingen in de gaten, om wanneer nodig, vroegtijdig te anticiperen op problemen. Hierdoor zorgen wij ervoor dat de zorg beschikbaar blijft.

- **Samenwerkingsagenda jeugdhulp**

Omschrijving

In februari 2022 is de Regiovisie Jeugdhulp Twente vastgesteld in Twenterand, waarin we Twente breed werken aan wachttijden, administratie vermindering en financiële tekorten. De samenwerkingsagenda is een uitwerking van de Regiovisie en waarin (financiële) ruimte wordt gecreëerd voor onder andere projecten vanuit de Twentse Transformatie. In de Twentse Transformatie (de ontwikkeltafels) hebben zorgaanbieders van jeugdhulp, gemeenten, onderwijs-samenwerkingsverbanden en vertegenwoordigers van het gedwongen kader regionaal kennis gedeeld en initiatieven ontwikkeld. Hieruit lopen nog initiatieven die dit jaar zullen aanvangen vanwege een wat langere ontwikkeltijd. Een voorbeeld hiervan is het maken van collectieve afspraken in het speciaal (basis) onderwijs. Voor het uitvoeren van de Regiovisie en borgen van de initiatieven wordt er eind 2022 een samenwerkingsagenda opgeleverd. Bij het verschijnen zullen we aandacht moeten hebben voor het rendement van de voorstellen, de financiële dekking en borging voor korte en lange termijn en de samenloop met hervormingsagenda. Vooruitlopend op deze agenda is al gestart met een wachtlijstaanpak in Twente, een hardnekkig probleem.

- **Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming**

Omschrijving

Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel moeten kunnen rekenen op goede zorg. Het toekomstscenario kind – en gezinsbescherming schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er uit zou kunnen zien. Gezien de zorgen rondom de veiligheidsketen wordt in de komende jaren in gezamenlijkheid toegewerkt naar de realisatie van het toekomstscenario, onder andere in proeftuinen. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Er gaat een verandering plaatsvinden in structuur en werkwijze. De Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming worden samengebracht in één organisatie, straks ook wel het Regionaal Veiligheidsteam. Het Regionaal Veiligheidsteam kan worden ingeschakeld door een toegangsmedewerker als er sprake is van onveiligheid. In het nieuwe toekomstscenario krijgt de jeugdige en/of zijn gezin één vast gezicht binnen het lokale team en deze persoon gaat optrekken met het Regionaal Veiligheidsteam wanneer er sprake is van onveiligheid. In de huidige situatie wordt casuïstiek opgeschaald en is de medewerker

van het lokale team niet meer actief betrokken. Bovenstaande zal dan ook zorgen voor meer werkzaamheden in de toegang tot jeugdhulp (de jeugdconsulenten).

Subdoel: Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie

Activiteiten

- **Subsidiëren en afspraken continueren op het gebied van jongerenwerk en straathoekwerk**
Omschrijving

Uw raad heeft door middel van een motie het college verzocht te komen met een opdracht voor het uitvoeren van een integrale en brede aanpak van jongerenwerk in Twenterand. Het College van B&W heeft in zijn vergadering van 31 mei 2022 besloten over te gaan tot het volgen van een procedure om te komen tot het één op één verlenen van een subsidie aan de Stichting ZorgSaam Twenterand voor de uitvoering van het jongerenwerk per 1 maart 2023. Over dit onderwerp wordt uw Raad separaat op de hoogte gehouden.

Bovenstaande tekst is naar aanleiding van Amendement A31 als volgt aangevuld:

Naast de subsidiëring van de uitvoering van het jongerenwerk in de periode van 1 maart 2023 tot en met 31 december 2023 met een begrotingssubsidie aan Stichting Zorgzaam Twenterand wil de Raad dat er voor de periode van 1 maart 2023 tot en met 31 december 2023 een begrotingssubsidie wordt verstrekt aan de Stichting Reflection, Stichting Jongerenwerk Den Ham en Stichting Inluzio.

Uitvoering voor de uitvoering van het jongerenwerk.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen									
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgzaam Twenterand (SZST)	100	60	100	42	56	70	99*	140*	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal bezoekers CJG Loket	30	80	21	34	64	82	108	63	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	350.000	300.000	326.273	364.556	337.134	296.265	333.714	322.316**	SZT/GGD
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	5	5	3	3	5	4	8	7***	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	5	5	0	1	2	1	4	1***	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg									
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	130	65	125	74	46	57	117	104****	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Aantal individuele coaching plannen door SZT	50	25	28	17	20	13	18	31	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	250	175	157	24	108	188	215	197	SZT
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	1	1	1	1	1	gereed	-		
Totaal aantal jeugdhulpvoorzieningen*	1850	1700	1040	1292	717	951	874	822	Interne systemen
totaal aantal jeugdigen uniek	820	823	661	733	-	-	-	-	Interne systemen
Er is een expertisecentrum duurzame gezinsvormen gerealiseerd	Ja	Ja	Nee	Nee					
er is een regionaal meldpunt loverboyproblematiek / mensenhandel Twente gerealiseerd	Ja	Ja	Ja	Nee					
De vier jeugd welzijnorganisaties zijn betrokken bij herpositionering jongerenwerk hebben gezamenlijke werkafspraken gemaakt	n.v.t.*****	Ja	Nee	Ja					

* In samenwerking met professionals.

** Bezoekers worden niet meer per gemeente geregistreerd, voor 2013 werd dit nog wel gedaan.

*** Zowel koppelingen als consulten

**** 2016 laat een explosieve groei zien, dit heeft enerzijds te maken met de manier van registreren, anderzijds is er een toename van jongeren (tot 23 jaar) én van ouders, die steeds meer bekend zijn met de functie van het jongerenwerk in de preventieve sfeer, en contact zoeken met en een beroep doen op jongerenwerkers bij (beginnende) problemen.

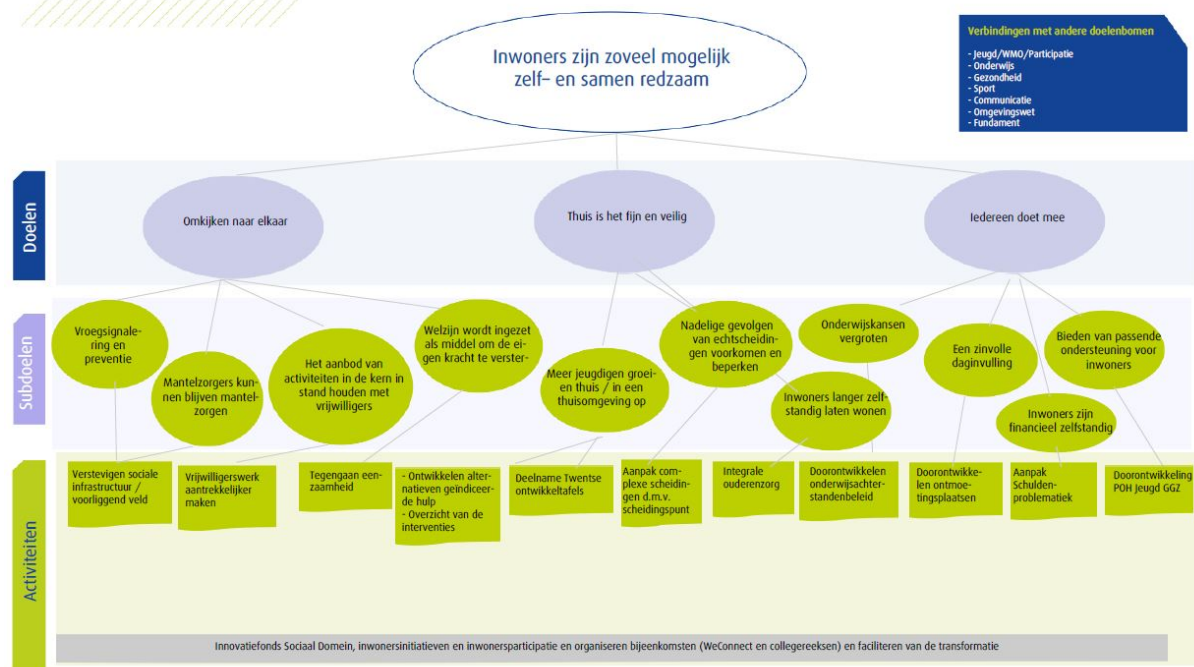
* het betreft het aantal indicaties per jaar voor zorg en natura en persoonsgebondenbudget tesamen

***** Het college heeft in de vergadering van 21 mei 2022 besloten over te gaan tot het volgen van een procedure om te komen tot het één op één verlenen van een subsidie aan de Stichting Zorgzaam Twenterand voor de uitvoering van het jongerenwerk per 1 maart 2023

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Ontwikkelprogramma Transformatie Sociaal Domein 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Het overkoepelend beleid van het programma Sociaal is opgenomen in onze Integrale Beleidsnota Sociaal Domein (IBN 2019-2023). Vanuit deze nota werken we aan vernieuwing en betaalbaarheid van het brede takenpakket in het (gedecentraliseerde) sociaal domein. Dat vraagt om een andere werkwijze, ook wel transformatie genoemd. In Twenterand organiseren we hierop middels een eigen ontwikkelprogramma Transformatie Sociaal Domein, waarin interventies samenkomen (lokaal en regionaal) en wij met samenwerkingspartners en inwoners willen we komen tot nieuwe oplossingen, nieuwe vormen van samenwerking en ondersteuningsvormen, met als doel het nog beter, effectiever en doelmatiger ondersteunen van inwoners die dit nodig hebben.

De looptijd van de IBN is dus tot en met 2023. Er is inmiddels gestart met het schrijven van nieuwe sociaal beleid voor de komende (college)periode. Eerste stap was een evaluatie van het afgelopen sociaal beleid, die inmiddels is afgerond. Naar verwachting zal de nieuwe IBN medio 2023 aan de raad worden voorgelegd. Gedachte is om de IBN mede als uitwerking van het in het coalitieakkoord gekozen scenario voor Twenterand Duurzaam Financieel Gezond "Economisch sterk met sociaal kloppend hart" te benutten, uiteraard voor het sociale deel hiervan. In de IBN zullen diverse zaken uit het coalitieakkoord een plek krijgen, zoals toegankelijkheid, informele zorg. Na vaststelling van de IBN zullen dit ontwikkelprogramma Transformatie en de doelenbomen sociaal aan de nieuwe IBN worden aangepast.

Doel: Omkijken naar elkaar

Doel: Thuis is het fijn en veilig

Doel: Iedereen doet mee

Subdoelen

Meer jeugdigen groeien thuis/in een thuisomgeving op

Activiteiten

- **Overzicht interventies Sociaal Domein**

Omschrijving

Gezien de financiële situatie van onze gemeente schetsen we in dit onderdeel een overzicht van de huidige en toekomstige activiteiten die we in het kader van de transformatie onverminderd gaan uitvoeren, om er zo voor te zorgen dat zoveel mogelijk hulp- en zorgvragen voorliggend worden opgepakt, of nog beter: worden voorkomen.

POH Jeugd: de praktijkondersteuners jeugd bij vrijwel alle Twenterandse huisartsen voorzien duidelijk in een behoefte. Er is veel vraag naar, ongetwijfeld aangezwengeld vanuit de gevolgen van de coronapandemie.

NPO Onderwijs: de komende periode komt er landelijk 8,5 miljard euro vrij om door corona opgelopen achterstanden in het onderwijs terug te dringen. Ook de gemeente krijgt hiervoor geld. We zijn met scholen in gesprek over een zo goed mogelijke besteding van deze middelen, waarbij de gemeente zoveel mogelijk faciliteert en versterkt wat de scholen doen. Met naast het terugdringen van onderwijsachterstanden ook aandacht voor het mentaal welbevinden van kinderen, jongeren en hun ouders.

Preventieakkoord: de gemeente heeft in 2022 samen met voorliggende partners een concept preventieakkoord opgesteld. Hierbij moeten minimaal twee van de drie landelijke preventiethema's (overgewicht, roken en alcohol) terugkomen en er is daarnaast ruimte voor lokale accenten. Er is uitvoeringsbudget toegezegd door de VNG. De uitvoering zal na honorering van dit budget van start gaan.

We blijven inzetten op gezinswerk, want we willen jeugdigen en gezinnen laagdrempelig, snel en efficiënt ondersteunen om op die manier een bijdrage te leveren aan vroegsignalering, aan het voorkomen van problemen (preventie), aan het afschalen van zorg en aan normalisering (regionale jeugdhulp).

We willen het Innovatiefonds continueren want vernieuwing/transformatie vergt investeringen, maar wel tegen het licht houden om versnippering te voorkomen. Geslaagde pilots moeten in samenspraak met de initiatiefnemers geborgd worden. De pilots met de grootste succeskans krijgen voorrang. Zie hiervoor de lijst nieuw beleid/verlengen huidig beleid in de inleiding van deze begroting.

Voor interventies als het Scheidingspunt, Meldpunt schulden en de Hervormingsagenda Jeugd, enz. verwijzen wij naar de doelenbomen Gezondheid, Sociale Zaken en Jeugd.

- **Twentse transformatie**

Omschrijving

De afgelopen drie jaar hebben zorgaanbieders van jeugdhulp, gemeenten, onderwijs Samenwerkingsverbanden en vertegenwoordigers van het gedwongen kader regionaal samengewerkt aan de zogeheten Twentse transformatie. Samen met jeugdigen is onderzocht hoe de zorg anders moet om meer in de eigen omgeving veilig op te groeien met een perspectief op een goed leven. Aan ontwikkeltafels is kennis gedeeld maar er zijn ook verschillende initiatieven ontstaan die aan dit doel moeten bijdragen. Een voorbeeld hiervan zijn de jeugdbeschermingstafels. Deze zijn in het leven geroepen om regionaal voor gezinnen eenduidig te werken om te zorgen dat de veiligheid van kinderen zo snel mogelijk geborgd wordt. Betrokken gezinnen en professionals (bijv. gemeenten, Veilig Thuis Twente, de gecertificeerde instellingen en Raad voor de Kinderbescherming) komen bijeen en wegen samen af wat het beste is voor het kind en wie welke acties doet. Dit initiatief wordt nu structureel geborgd. Er zijn ook initiatieven gestart in 2022. Een voorbeeld hiervan is het collectief arrangeren in het passend onderwijs (zie doelenboom Jeugd). Formeel zijn de ontwikkeltafels nu beëindigd. De Samenwerkingsagenda Regiovisie jeugdhulp wordt de opvolger (zie eveneens hiervoor de doelenboom Jeugd)

Subdoelen

Beleidsdocumenten

Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2019-2023

Wat mag het kosten programma Sociaal Domein

Overzicht van baten en lasten

	2023	2024	2025	2026
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	19.691.875	19.295.949	18.850.828	18.340.610
Maatschappelijke ondersteuning	12.885.061	13.406.334	14.139.103	14.838.113
Gezondheidszorg	2.194.865	2.247.350	2.301.399	2.349.523
Onderwijs	4.382.038	4.426.042	4.506.586	4.532.256
Jeugd	17.950.382	18.772.232	19.516.535	20.269.499
Totaal programma lasten	57.104.222	58.147.907	59.314.451	60.330.000
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	14.435.164	14.051.077	13.818.452	13.299.973
Maatschappelijke ondersteuning	334.397	339.380	344.635	349.463
Gezondheidszorg	0	0	0	0
Onderwijs	1.082.487	1.085.955	1.089.654	1.092.687
Jeugd	665	681	698	712
Totaal programma baten	15.852.713	15.477.093	15.253.438	14.742.835
Totaal saldo van baten en lasten	-41.251.509	-42.670.814	-44.061.013	-45.587.166
Mutaties reserves	387.560	228.591	313.607	252.153
Geraamd resultaat	-40.863.949	-42.442.223	-43.747.406	-45.335.013

Programma Ruimte

Inleiding

De opgaven voor de gemeente Twenterand in het ruimtelijke domein zijn groot. Door de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 01/01/2023 zal de hoeveelheid werk maar ook de manier van werken veranderen. Maatwerk zal in het begin meer tijd gaan kosten. Uiteindelijk is integraler werken efficiënter en kan op termijn voordelen opleveren. Het werk zelf zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer het vooroverleg, en er zal meer werk achteraf zijn, in de vorm van handhaving.

De Omgevingsvisie 1.0 is eind 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2023 wordt gewerkt aan de actualisatie van de Omgevingsvisie 1.0. Ook zijn de voorbereidingen voor het opstellen van de gebiedsprogramma's in aanloop op de nieuwe omgevingsvisie en het bouwen van het Omgevingsplan in volle gang.

Ook treedt op 01/01/2023 de Wet kwaliteitsborging in werking. Hierdoor worden bouwtechnische toetsen door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. Door de gemeente zal meer ingezet moeten worden op casemanagement, afstemming met ruimtelijke ordening en bouwplantoetsing.

Daarnaast heeft de Wkb twee effecten waardoor de legesopbrengsten zullen verminderen. Ten eerste het aantal bouwprojecten waarvoor geen vergunning nodig is zal toenemen. Ten tweede vervalt voor de resterende vergunningen (gevolgklasse 1) de bouwtechnische toets.

Daar staat tegenover dat voor de nieuwe taken die gelieerd zijn aan een specifieke vergunningaanvraag wél leges kunnen worden geheven. Dan gaat het bijvoorbeeld om de volgende (nieuwe) activiteiten:

- Vooroverleg over een specifiek project.
- Omgevingstoets, o.a. de check op de omgevingsveiligheid.
- Administratieve toets.

Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre de verminderde legesopbrengst gecompenseerd wordt door het in rekening brengen van leges voor de nieuwe taken. Ook de impact op de benodigde capaciteit ondanks het wegvallen van de bouwtechnische toets, is moeilijk te voorspellen. In 2023 moet duidelijk worden wat de impact van de invoering van deze wet is.

Voor zowel de invoering van de Omgevingswet als de Wet Kwaliteitsborging voor bouwen zijn in de meicirculaire 2022 (gelden beschikbaar gesteld. De inzet van deze gelden wordt verder uitgewerkt.

Met de Woonvisie als basis zetten we in op het ontwikkelen van inbreidingslocaties en zoeken we naar uitbreidingslocaties voor wonen en werken. We willen daarbij ook een regionale rol vervullen. Twenterand staat voor een woningbouwopgave. We willen de lokale woonbehoefte bedienen met t/m 2031 een groei van 550 woningen. Tevens hebben we daarnaast de ambitie om bij te dragen aan de regionale vraag naar woningen. Om de doelgroepen op de woningmarkt goed te helpen is het nodig de juiste kwaliteit woningen te bouwen en doorstroming op de woningmarkt te bevorderen.

Om de woningbouw te kunnen versnellen zijn sleutelgebieden/projecten aangewezen waar een woningbouwimpuls kan worden gerealiseerd. Daarnaast zijn ook inbreidingslocaties en uitbreidingslocaties in beeld. Het doel is om harde plannen te realiseren en zachte plannen voor 2025 hard te maken en snel te kunnen starten met bouwen. De extra woningbouwopgave vraagt meer capaciteit van de gemeente. Ook willen we in 2023 stappen zetten inzake speciale doelgroepen. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en zal verder worden uitgewerkt.

De afspraken uit het nationale Klimaatakkoord van juni 2019, waaraan de gemeenten zich vrijwel unaniem hebben verbonden, hebben tot nieuwe uitvoeringstaken bij gemeenten geleid, vooral voor de thema's Gebouwde omgeving en Opwek hernieuwbare Energie waarvoor een belangrijke regierol bij gemeenten is neergelegd. De energie- en warmtetransitie is een grote en langjarige gezamenlijke opgave, waarbij we nu nog maar aan het begin staan. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB)

heeft onderzocht wat de uitvoering van het Klimaatakkoord de decentrale overheden in de periode 2022-2030 gaat kosten. Het ROB onderzoek uitvoeringslasten Klimaatakkoord lagere overheden is voor de VNG inzet voor het nieuwe kabinet. Het is nog onzeker wat de kabinetsformatie zal betekenen voor de energietransitie en het klimaatbeleid en daarmee voor de tegemoetkoming voor gemeenten in uitvoeringsmiddelen en juridisch instrumentarium. Er komen nieuwe Klimaat uitvoeringsgelden naar de gemeenten komen - wat landelijk wel de verwachting is - dit kan onze inzet versterken. Dit wordt verder uitgewerkt waarbij het belangrijk is om het gesprek met onze inwoners en ondernemers over de Klimaatopgave te voeren en wat dat ook lokaal betekent.

De energietransitie krijgt o.a. vorm via de Regionale Energie Strategie Twente. Op 6 juli 2021 heeft de raad ingestemd met de RES Twente 1.0 als strategische koers en een bijdrage van Twenterand aan de Twentse opgave van maximaal 82 GWh, in te vullen met een flexibele energiemix voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Aan de uitwerking van de opgave heeft de raad voorwaarden verbonden.

De warmtevisie is ook in 2021 vastgesteld. Op basis van deze visie willen we nu geen wijken aanwijzen die al vóór 2030 aardgasloos gemaakt worden. Wel zoeken we kansen om aan te sluiten bij concrete projecten in samenwerking met Mijande Wonen. En we gaan kleinschalig aan de slag bijvoorbeeld met de Slimme wijkaanpak (met ondersteuning van Enpuls). Dan gaat het om kleinschalige projecten van ca. 20 – 40 woningen.

Klimaatadaptatie is ook een belangrijk klimaatthema. In het Gemeentelijk Rioleringsplan is hier al rekening mee gehouden. In gemeentelijke projecten, zoals het plan Mozaïek, en de Centrumvisie Vriezenveen, wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld hittestress door meer vergroening. Via de verordening duurzaamheidssubsidie worden woningeigenaren gestimuleerd om bijvoorbeeld de hemelwaterafvoer af te koppelen of tegels te verwijderen zodat meer regenwater wordt vastgehouden. In 2023 wordt verder gewerkt aan een gemeente die klimaatadaptief is ingericht. Het streven is om in 2050 klimaatbestendig te zijn.

Een onderwerp met een enorme impact voor bewoners is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners langs het kanaal Almelo - de Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. De problematiek rondom het kanaal zorgt ook voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. Maar ook om mogelijke kosten van netwerkbeheerders, wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd. Dit omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf financiële schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten het onverplichte deel van de schaderegeling van de provincie valt. Ook qua capaciteit heeft dit impact.

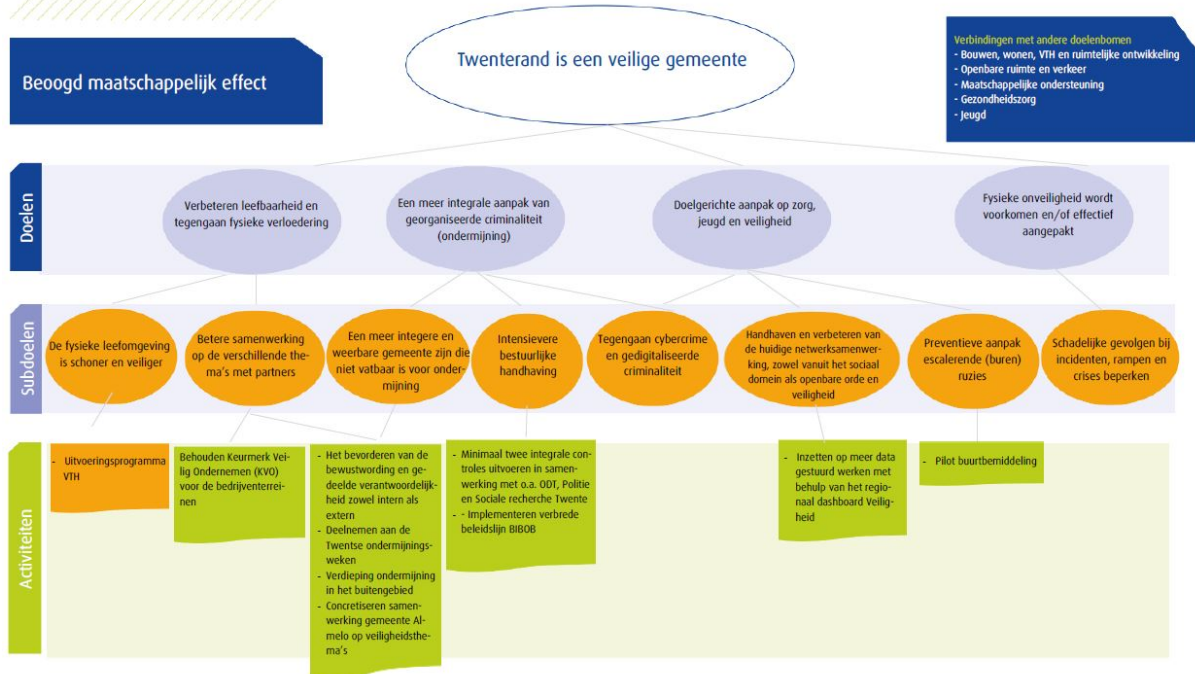
In 2023 moeten we aan de slag met een toekomstgerichte visie op Mobiliteit zal voor Twenterand. Daarbij speelt duurzaamheid een grote rol. Ook een zuidelijke rondweg te Vriezenveen is onderwerp van onderzoek. Verder werken wij aan de verbreding/opwaardering van de N36.

Op het gebied van openbare orde en veiligheid blijven we werken aan een veilig Twenterand. De ambities liggen vast in het Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025. De komende jaren zetten we onder ander in op de thema's ondermijning en zorg, jeugd en veiligheid. We willen integraal, flexibel, informatie gestuurd en vooral samen werken. Het zorgen voor een veilige gemeente is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, netwerkpartners en de inwoners. Bij de vaststelling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 is ingestemd met een ophoging van het jaarlijkse werkbudget.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Openbare orde en veiligheid | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Doel: Verbeteren leefbaarheid en tegengaan fysieke verloedering

Doel: Een meer integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning)

Doel: Doelgerichte aanpak op zorg, jeugd en veiligheid

Doel: Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Subdoel: De fysieke leefomgeving is schoner en veiliger

Activiteiten

- **Uitvoeringsprogramma VTH**

Omschrijving

Goed wonen en werken is één van de doelen van de gemeente Twenterand. We willen onze wijken, veilig, sociaal en leefbaar houden. Dit doen we door het voorzieningenniveau in de gemeente op peil te houden en woningen te bouwen maar ook door te werken aan een schone en veilige fysieke omgeving. Toezicht en handhaving door onze buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) is een belangrijk instrument voor het vergroten van de leefbaarheid en (het gevoel van) veiligheid in de gemeente. Onze boa's hebben een signalerende en controlerende rol en zijn breed inzetbaar. De prioriteiten op het gebied van toezicht en handhaving worden jaarlijks opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VTH.

Subdoel: Een meer integrale en weerbare gemeente zijn die niet vatbaar is voor ondermijning

Activiteiten

- **Het bevorderen van de bewustwording en gedeelde verantwoordelijkheid zowel intern als extern**

Omschrijving

Ondermijning of georganiseerde misdaad behelst veel vormen van criminaliteit. Kortgezegd komt het er op neer dat de boven- en onderwereld zich mengen doordat criminelen gebruik maken van legale diensten. Zo vragen ze subsidies of vergunningen aan, starten bedrijven en kopen of huren panden. Voorbeelden van ondermijning zijn drugshandel, witwassen, mensenhandel en zorgfraude. De veiligheid en leefbaarheid in een gemeente verslechteren en het vertrouwen in de overheid en de rechtstaat worden langzaam maar zeker aangetast als gevolg van ondermijning. Ondermijning komt overal voor, ook in Twenterand.

We werken aan de bewustwording van onze eigen organisatie en de ondernemers en inwoners van de gemeente Twenterand en scherpen we lokale regelgeving aan, zoals beleidsregels of de APV, waar dit een positief effect kan hebben op het tegengaan van ondermijning.

- **Deelnemen aan de Twentse ondermijningsweken**

Omschrijving

Het tegengaan van ondermijning is iets dat we niet alleen kunnen. We werken daarom nauw samen met ketenpartners zoals het RIEC Oost-Nederland en de politie en blijven onderzoeken op welke gebieden we samen een front kunnen vormen. In Twente worden er jaarlijkse enkele thema weken georganiseerd waarin een ondermijningsthema centraal staat. Hier nemen we als gemeente Twenterand ook in 2023 aan deel.

- **Verdieping ondermijning in het buitengebied**

Omschrijving

Twenterand is voor criminelen een interessant gebied mede door het grote buitengebied rondom de dorpen. Op dit buitengebied willen we structurele aandacht vestigen. In 2023 maken we een plan voor de komende jaren om structureel aandacht te besteden aan ondermijning in het buitengebied.

- **Concretiseren samenwerking gemeente Almelo op veiligheidsthema's**

Omschrijving

Het grondgebied van de gemeente Twenterand en Almelo vormt het werkgebied van het politiebasiesteam Noord-Twente. Hierdoor is er veel afstemming en samenwerking met de gemeente Almelo op het terrein van openbare orde, veiligheid en de aanpak van ondermijning. De komende tijd onderzoeken we of een intensivering van de samenwerking met de gemeente Almelo meerwaarde heeft op bepaalde onderwerpen en gemeente overschrijdende thema's.

Subdoel: Intensievere bestuurlijke handhaving

Activiteiten

- **Minimaal twee integrale controles uitvoering in samenwerking met o.a. ODT, Politie en Sociale Recherche Twente**

Omschrijving

Vanuit de gemeente organiseren en coördineren we jaarlijks minimaal 2 integrale controles. Dit zijn controles in de gemeente Twenterand waarbij externe ketenpartners zoals ODT, politie, NVWA, Douane en de Sociale Recherche Twente (SRT) aansluiten.

- **Implementeren verbrede beleidslijn BIBOB**

Omschrijving

Er zijn steeds meer mogelijkheden om op lokaal niveau bestuursrechtelijk te handhaven als aanvulling op de bestaande privaatrechtelijke en strafrechtelijke mogelijkheden. Een voorbeeld hiervan is de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur). Deze wet geeft ons als gemeente de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen met wie zij zakendoen, te

screenen. De reikwijdte van de Wet Bibob is uitgebreid. In 2023 stellen we de verbrede beleidslijn Bibob vast en implementeren deze in de organisatie.

Subdoel: Handhaven en verbeteren van de huidige netwerksamenwerking, zowel vanuit het sociaal domein als openbare orde en veiligheid

Activiteiten

- **Inzetten op meer data gestuurd werken met behulp van het regionaal dashboard Veiligheid**

Omschrijving

Er is steeds meer informatie beschikbaar zoals data vanuit het regionale dashboard veiligheid en specifieke informatie van veiligheidspartners. We gebruiken deze informatie al sporadisch, maar willen hier meer op inzetten. Door de cijfers structureel te analyseren kunnen we hier meer en slimmer gebruik van maken en verbeteren we onze informatiepositie.

Subdoel: Preventieve aanpak escalerende (buren) ruzies

Activiteiten

- **Pilot buurtbemiddeling**

Omschrijving

Escalerende (buren)ruzies hebben een negatief effect op de leefbaarheid en veiligheid van de woonomgeving. Met een preventieve aanpak (conflictbemiddeling) wordt ingezet op het voorkomen/tegengaan van escalatie. In Twenterand wordt op dit moment gewerkt met professionele mediators. In 2023 wordt de toezegging om een pilot buurtbemiddeling op te starten verder uitgewerkt. Buurt-bemiddeling is een vorm van burgerparticipatie waarbij getrainde bemiddelaars (vrijwilligers) ruziënde buren helpen het contact te herstellen, problemen bespreekbaar te maken en oplossingen te bedenken voor hun conflicten. Naast buurtbemiddeling met vrijwilligers blijft professionele mediation beschikbaar voor escalerende zaken waarbij deskundigheid van een professionele mediator noodzakelijk is.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Aanpak woninginbraken									
Woninginbraken	*	*	20	30	40	45	38	67	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	*	*	42	34	52	46	65	69	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit									
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	**	**	0	0	0	3	n.v.t.	n.v.t.	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0				eigen gegevens
Aantal controles A/B-evenementen	30	30	11	2	36				eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	3	3	1	1	2				eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	10	20	4	12	16				eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	nmb	5	0	0	1				eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	120	80	270	240	113				eigen gegevens

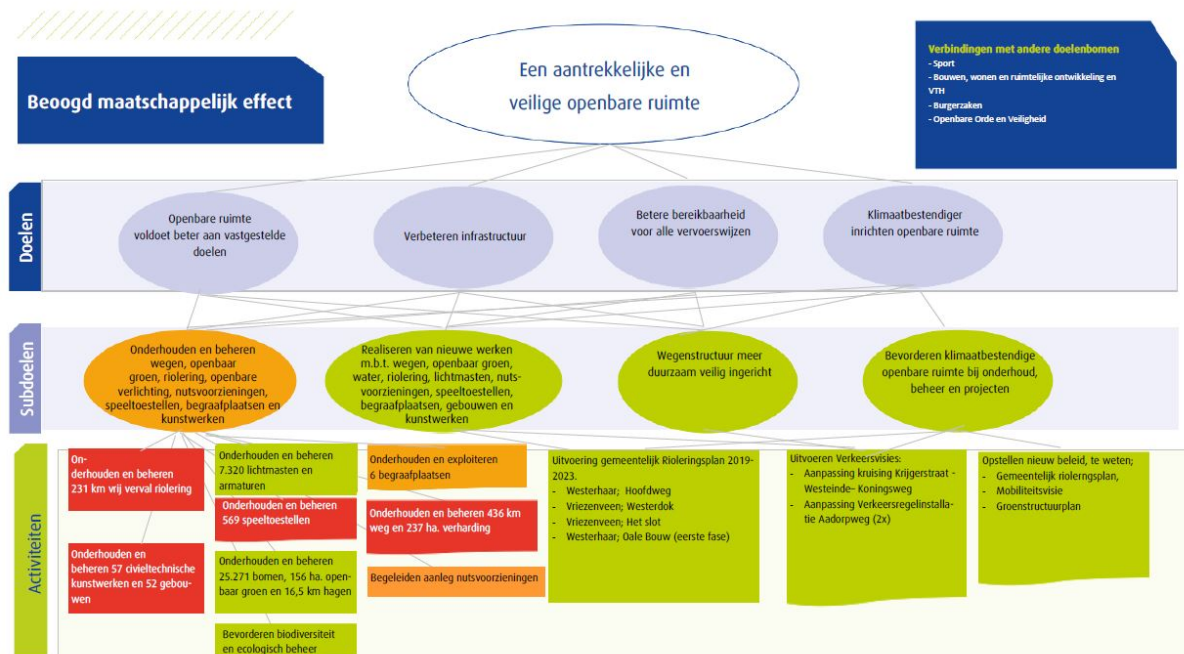
* zo min mogelijk

** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Openbare Ruimte en Verkeer | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte voldoet beter aan de vastgestelde doelen

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Doel: Verbeteren infrastructuur

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Doel: Betere bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Doel: Klimaatbestendiger inrichten openbare ruimte

Bij werkzaamheden in de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met klimaatadaptatie. Het gaat er om dat bij de uitvoering van onderhoud en beheer en ook bij projecten de openbare ruimte klimaatbestendiger wordt ingericht.

Subdoel: Bevorderen klimaatbestendige openbare ruimte bij onderhoud, beheer en projecten

Activiteiten

- Opstellen nieuw beleid
- Omschrijving**

Opstellen nieuw gemeentelijk rioleringsplan

Eind 2023 loopt de planperiode van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 af. Onder de nieuwe Omgevingswet (invoering per 1-1-2023?) is een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) niet meer verplicht. Het is echter wel van belang het gemeentelijk beleid over water en riolering, het onderhoud en beheer van de riolering, de verbeteringswerkzaamheden en -projecten inclusief de financiële onderbouwing van de rioolheffing vast te leggen. Daarom wordt ervoor gekozen wel een nieuw GRP op te stellen voor de planperiode 2024-2028. Eén en ander wordt bekostigd vanuit het product Riolering.

Opstellen nieuw Mobiliteitsvisie

Het huidige Gemeentelijk Mobiliteitsplan heeft een looptijd tot 2025. Een aantal thema's op dit gebied is volop in ontwikkeling en vraagt om herziening van dit Mobiliteitsplan. Denk daarbij aan onderwerpen zoals duurzame mobiliteit (b.v. plaatsing van laadpalen en realiseren van snelle fietsverbindingen) en ook de risico gestuurde verkeersveiligheidsaanpak. Eén en ander wordt bekostigd uit het beschikbare budget voor de invoering van de Omgevingswet.

Opstellen Groenstructuurplan

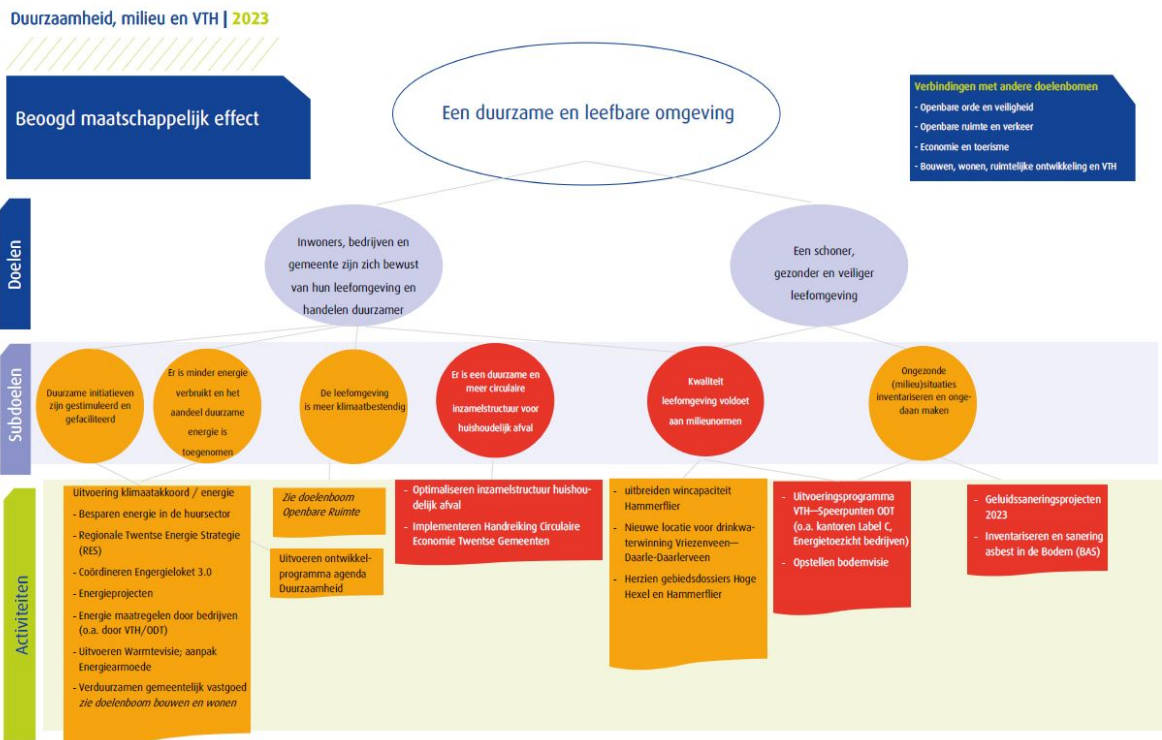
De Omgevingsvisie 2.0 vraagt om gemeentelijk beleid op dit onderwerp. Het groenstructuurplan dient als onderlegger voor de nieuwe Omgevingsvisie 2.0. In het groenstructuurplan wordt aangegeven welke groenstructuren we als gemeente van belang vinden en hoe we daar mee om denken te gaan. Klimaatadaptatie ofwel het inspelen op negatieve effecten van klimaatverandering zal daar onderdeel vanuit maken. Het opstellen van het plan wordt eveneens bekostigd uit het budget voor de invoering van de Omgevingswet.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb	nnb	1	3	1	2	0	6	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb	nnb	30	35	30	25	26	21	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb	nnb	135	131	133	186	147	197	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving.

Doel: Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen. In de Omgevingsvisie Twenterand 1.0, die in december 2021 is vastgesteld door de raad, zijn de lange-termijn doelen voor een duurzamer Twenterand opgenomen: we werken aan een meer circulair, klimaatbestendig en energieneutraal Twenterand in 2050.

Doel: Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd

Activiteiten

- **Uitvoeren Ontwikkelprogramma Agenda Duurzaamheid 2018—2022**

Omschrijving

De basis voor de gemeentelijke inzet op duurzaamheid is de vastgestelde Agenda Duurzaamheid 2018-2022, die samen met de Twenterandse samenleving is opgesteld. In deze agenda werken wij met focus op de thema's Energietransitie, Circulaire Economie en Klimaatadaptatie, samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. 2022 was het laatste jaar van de Agenda Duurzaam Twenterand. In 2023 komen we met de evaluatie van de Agenda Duurzaam Twenterand en een voorstel voor een eventueel vervolg.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

We sluiten voor Energie aan bij de doelen van het Klimaatakkoord (in 2030 49% CO₂-emissiereductie ten opzichte van 1990 en in 2050: minimaal 80-95% CO₂-emissiereductie), de landelijke vertaling hiervan werken we uit in de Regionale Energie Strategie Twente. Voor de periode tot 2030 hebben we onze bijdrage aan de opwek hernieuwbare energie in Twente bepaald (82 GWh). De komende 4 jaar wil het college inzetten op energiebesparing en verduurzaming van woningen en bedrijven, waarbij energiearmoede voorkomen een extra aandachtspunt is.

Activiteiten

- **Uitvoering Klimaatakkoord / energie**

Omschrijving

De ambities voor de energietransitie zijn door de raad vastgesteld in de Omgevingsvisie Twenterand 1.0, het besluit over de RES Twente 1.0 en in de Agenda Duurzaam Twenterand. Twenterand sluit in haar ambitie voor een energieneutrale gemeente in 2050 aan bij de doelen van het landelijk Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie Twente.

Het rijk wil meer tempo maken met de klimaat- en energietransitie én meer sturing en regie op uitvoering van decentrale overheden. Het ontwerp Beleidsprogramma Klimaat en tientallen kamerbrieven zijn voor de zomer 2022 naar de Tweede Kamer gestuurd evenals een volle wet- en regelgevingsagenda, met bijvoorbeeld de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Veel uitvoeringstaken worden bij gemeenten gelegd. De verduurzamingsopgave is groot en complex. Nieuw beleid en regelgeving, ontwikkelingen en innovaties op het gebied van warmtetransitie, klimaatadaptatie, duurzame energieopwekking, schone lucht en waterkwaliteit, duurzame/ slimme mobiliteit en circulariteit gaan snel. Het is belangrijk deze (landelijke, provinciale en regionale) ontwikkelingen bij te kunnen houden en er waar nodig op in te spelen.

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten, ontvingen gemeenten in 2022 een overbruggingsbudget. Over de resterende middelen die in het coalitieakkoord van dit kabinet zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid vinden nog gesprekken plaats tussen VNG, IPO en het Rijk.

In de meicirculaire 2022 heeft Twenterand via een decentralisatie-uitkering € 241.562 ontvangen voor extra inzet op uitvoering klimaattaken in 2022. Het gaat om taken voor verduurzamen van de Gebouwde omgeving (verduurzamen huur-koop-utiliteitsbouw), Opwek hernieuwbare energie en RES, Duurzame mobiliteit (laadinfra) etc. De VNG heeft hierover afspraken gemaakt met het Rijk om bij gemeenten een stevige uitvoeringsorganisatie te kunnen inrichten (ALV juni 2022). Voor 2023 en verder wordt opnieuw een rijksbijdrage verwacht. De inzet in Twenterand wordt uitgewerkt in een bestedingsvoorstel voor 2022 / 2023. Het is zoeken hoe wij met de huidige uitvoeringscapaciteit en de uitvoeringsmiddelen voor 2022 het best invulling kunnen geven aan het coalitieakkoord Twenterand enerzijds en de vraag vanuit het rijk anderzijds.

- **Besparen energie in de huursector**

Omschrijving

Samenwerken met Mijande Wonen: Via de prestatieafspraken die de gemeente met Mijande maakt (o.a. afspraken over woningkwaliteit en duurzaamheid /warmtetransitie huurwoningen), streven we naar energiebesparen en duurzame energie in de huursector. Het verduurzamen van bestaande woningen heeft prioriteit. Waar mogelijk trekken we met Mijande op om elkaar te versterken door verduurzamingsprojecten van Mijande Wonen te gebruiken als een vliegwiel om ook particulieren te bewegen om mee te doen.

In 2022 is een nieuwe Uitvoeringsagenda prestatieafspraken Mijande 2023 - 2024 opgesteld en deze wordt in 2023 vastgesteld. Het Rijk heeft ook separaat landelijke afspraken over o.a. verduurzamen van huurwoningen gemaakt met de woningcorporaties.

- **Deelnemen Regionale Energie Strategie (RES) Twente**

Omschrijving

Vastgestelde ambitie is dat wij aansluiten bij de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente) en de doelen van het Klimaatakkoord (in 2030: 49% CO₂-emissiereductie ten opzichte van 1990 en in 2050: minimaal 80-95% CO₂-emissiereductie).

In 2020 werd in Twenterand 30,6 GWh aan hernieuwbare elektriciteit opgewekt, door zon op veld en zon op dak. Als volgende stap naar het jaar 2030 heeft de gemeenteraad op 6 juli 2021 ingestemd met de RES Twente 1.0 als strategische koers. Met daarin een bijdrage van Twenterand aan de Twentse opgave tot 2030 van maximaal 82 GWh, in te vullen met een flexibele energiemix voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Aan de uitwerking van deze opgave heeft de raad voorwaarden verbonden. De voorkeursvolgorde voor de opwek van duurzame energie tot 2030 is door de raad gegeven: maximaal zon op dak, zon op (te ontwikkelen) zandwinplassen, windenergie (met randvoorwaarden). Ook is in het nieuwe coalitieakkoord aangegeven dat we ruimte willen geven aan erfmolens met een tiphoogte tot 35 meter en zonnevelden tot 1 ha. Duidelijk is dat in de uiteindelijke energiemix ook wind een plek kan krijgen. Met zon en windprojecten gaan we zorgvuldig om, met aandacht voor volksgezondheid. Participatie van inwoners in het proces van de uitwerking van plannen en maximaal lokaal eigendom, zijn voor de raad belangrijke condities.

We zoeken voor grootschalige opwek van hernieuwbare energie in het buitengebied een goede uitwerking, met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en kwaliteit leefomgeving. Dat doen we in het (in de Omgevingsvisie Twenterand 1.0 aangewezen) zoekgebied Vriezenveen zuidoost, door met inwoners, grondeigenaren en ondernemers, de mogelijkheden voor wind te verkennen en uit te werken met de intentie hier een nieuw (energie)landschap te realiseren. Vanwege de grote impact op de leefomgeving van m.n. wind, is minimaal gemeentegrensoverschrijdende afstemming en goede communicatie nodig. Voor een optimaal proces zoeken wij samenwerking met onze inwoners, buurgemeenten, de provincie en in de RES Twente. De verdere ontwikkeling in het gebiedsproces grootschalige opwek is afhankelijk van bestuurlijke keuzes over het resultaat van de verkenningsfase van het gebiedsproces ATT voor het vervolg van samenwerking.

De lokale uitvoering van de RESsen kampt met vertraging (landelijk én in Twente), en daarmee stagneert de ontwikkeling van wind- en zonneprojecten. De urgente ambitie van voldoende groene energieopwekking in 2030 uit het Klimaatakkoord staat onder druk (momentopname "Foto NP RES" van juli 2022). In juli 2023 moet een voortgangsdokument RES 2.0 worden opgeleverd, waarin o.a. de zoekgebieden zijn vastgelegd. Provincie Overijssel geeft aan meer regie te nemen - vooral voor wind- via haar omgevingsvisie en -verordening en het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE). Verder neemt de provincie meer (ruimtelijke en programmatische) regie op de regionale energie-infrastructuur.

Onze bijdrage in de RES Twente moeten we borgen in ons eigen omgevingsbeleid en uitvoeringsprogramma. De voorkeursvolgorde voor opwek duurzame energie, participatie (in gebiedsproces en lokaal eigendom /financiële participatie) werken we uit in de aanpassing van het beleidskader duurzame energie. Het beleidskader is een bouwsteen voor onze Omgevingsvisie / Omgevingsplan via het spoor Omgeving (doelenboom BoWoRo)

- **Coördineren Energieloket 3.0**

- **Omschrijving**

- Het lokale Energieloket heeft een belangrijke rol in de uitvoering van de Warmtevisie. Via informatie en communicatie door het Energieloket en met de inzet van persoonlijk advies van de vrijwillige wooncoaches in Twenterand, stimuleren en ondersteunen we inwoners.

- Sinds het begin van 2022 werken zeven gemeenten in west-Twente, waaronder Twenterand, samen voor de coördinatie van energiecoaches (voorheen wooncoaches genoemd). Inwoners maken veelvuldig gebruik van de mogelijkheid om in gesprek te gaan met een energiecoach. Sinds de energieprijzen zijn gestegen, is er een toename zichtbaar in het aantal aangevraagde adviesgesprekken met energiecoaches. We zetten in op het werven van enkele nieuwe energiecoaches en een nauwe samenwerking met gemeenten in west-Twente om zo efficiënt en effectief mogelijk te werken op dit gebied.

- **Energieprojecten**

- **Omschrijving**

- Netcapaciteit: Voor verbetering van de netcapaciteit werkt Enexis samen met de gemeente aan uitbreiding van de capaciteit rondom het elektriciteitsstation in Vroomshoop. Volgens planning heeft Enexis begin 2023 de uitbreiding van het station Vroomshoop gereed. Netcongestie blijft echter nog een probleem door het bovenliggend hoogspanningsnet van Tennet. De druk op het elektriciteitsnet neemt steeds verder toe. Projecten voor duurzame energie, bedrijvigheid en mobiliteit lopen aan

tegen de capaciteit van de energie-infrastructuur, net als elders in Nederland. Er komt meer provinciale regie op de regionale energie-infrastructuur. De energietransitie vraagt om intensieve samenwerking en gezamenlijke sturing tussen overheden en netbeheerders. De samenhang tussen het energiesysteem, ruimtelijke ontwikkelingen en verduurzaming van industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit, is daarbij van belang.

Smart Energy Hub: samen met lokale ondernemers, provincie, waterschap, netbeheerders en enkele andere stakeholders onderzoeken we de haalbaarheid van het oprichten van een 'Smart Energy Hub'. Hierbij worden verschillende mogelijkheden onderzocht om netcongestie tegen te gaan en bedrijven te verduurzamen. Er is bijzondere aandacht voor de productie van waterstof. Ook de koppeling met bio/groengas wordt hierbij gemaakt.

Energiebesparen bedrijven: Het toezicht en de handhaving door decentrale overheden als bevoegd gezag voor de energiebesparingsplicht van bedrijven wordt versterkt. Het rijk zorgt voor extra middelen aan de omgevingsdiensten.

Zon op Dak : Voor 2030 wil Twenterand maximaal inzetten op het benutten van de mogelijkheden van Zon op Dak. Omdat er in de gemeente nog veel dakoppervlak is dat in theorie geschikt is voor zonne-energie, willen wij bedrijven actief benaderen. Het gaat vooral om grote (agrarische) bedrijfsdaken, soms in combinatie met de mogelijkheid van asbestsanering en voor participatie. De netcongestie is belemmerend voor de ontwikkeling van grootschalig Zon op Dak. In 2023 wordt een plan van aanpak Zon op Dak opgesteld.

Stimuleren Duurzaam gas: Wij onderzoeken samen met andere stakeholders als andere Twentse plattelandsgemeenten en Cogas (in RES Twente verband), de mogelijkheden voor biogasproductie in een kansrijk cluster als Weitemanslanden. Startpunt is de interesse van boeren voor deelname in een groengas Hub.

- **Uitvoeren Warmtevisie**

- **Omschrijving**

Uiteindelijk moeten in 2050 alle woningen en gebouwen in de gemeente van het aardgas af zijn. Als eerste bescheiden stap tot 2030 zetten we in op isoleren en energiebesparen, met aandacht voor ventileren. Op dit moment zijn voor onze gemeente als alternatief voor aardgas vooral individuele oplossingen zoals warmtepompen en (hybride) oplossingen in beeld. Het uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar' en daar willen we ook ons duurzaamheidsfonds voor inzetten, naast landelijke regelingen. Het uitgangspunt voor de uitvoering is dat we samen met inwoners aan de slag gaan en actief op zoek gaan naar kansrijke gebieden en initiatieven in de gemeente. In de uitvoering hebben we aandacht voor energie-armoede.

In 2022 hebben wij van het rijk € 810.267 ontvangen voor aanpak energie armoede. De uitvoering loopt tot eind 2023. Nederland kent sterke stijgingen in de energieprijzen ten gevolge van de oorlog in Oekraïne.

Landelijk is het streven om voor 2024 het uitvoeringsplan warmtevisie te ontwikkelen. Landelijke programma's, zoals het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving en het Nationaal Isolatie Programma, ondersteunen de gemeenten. In 2023 komen we met een verdere uitwerking voor het uitvoeringsplan warmtevisie.

Subdoel: Er is een duurzame en meer circulaire inzamelstructuur voor huishoudelijk afval

De gemeente Twenterand is op weg naar een circulaire economie in 2050 en sluit hiervoor aan bij het rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland Circulair in 2050'. In 2030 worden er in Twenterand 50% minder primaire grondstoffen gebruikt.

Activiteiten

- **Optimaliseren inzamelstructuur huishoudelijk afval**

- **Omschrijving**

De gemeente Twenterand heeft de zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en heeft de ambitie om in 2025 30 kg restafval per inwoner en een scheidingspercentage van 90% per jaar te behalen. In 2023 wordt de inzamelstructuur voor hoogbouw verder ontwikkeld en gerealiseerd door de plaatsing ondergrondse containers.

In 2023 vervalt de zwerfafvalvergoeding van € 40.000 welke jaarlijks besteed werd aan de inkoop van opruimsets, opzetten van acties en het inkopen van afvalbakken voor de openbare ruimte. Het houden van opschoonacties (Mooi Schoon) door scholen wordt wel doorgezet en uitgevoerd door ROVA.

Subdoel: Kwaliteit leefomgeving voldoet aan milieunormen

Activiteiten

- **Uitvoeringsprogramma VTH- speerpunten ODT**

Omschrijving

In 2020 zijn we gaan deelnemen aan een provinciaal traject voor de aanschaf van een nieuwe VTH risicomodel. We zijn namelijk nu ook wettelijk verplicht om een risicoanalyse voor vergunningverlening uit te voeren. Bovendien helpt de gezamenlijke aanpak om kosten te besparen en een zo groot mogelijke uniformiteit te realiseren. Momenteel is er een overeenkomst met een leverancier die de Risico-analyse heeft gebouwd en ons helpt om het systeem te vullen. Via expertsessies worden details ingevuld. De verwachting is dat de Risicomodule eind 2022 vastgesteld kan worden en in 2023 operationeel is.

Voor energietoezicht bedrijven zijn in de meicirculaire 2022 extra middelen ODT opgenomen. Deze worden meegenomen in het uitvoeringsprogramma 2023.

Vanaf 1 januari 2023 zijn kantoren verplicht een energielabel C te hebben. In het uitvoeringsprogramma 2023 wordt capaciteit gereserveerd om hier toezicht op te houden.

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgt de gemeente verantwoordelijkheid voor een aantal bodemtaken die voorheen bij de provincie lagen. De uitvoerende taken onder deze verantwoordelijkheid worden door de ODT uitgevoerd. Beleidsvorming ligt bij de gemeente. In 2022 is gestart met het opstellen van een Bodemvisie als bouwsteen of als uitwerking van de Omgevingsvisie en in 2023 wordt deze vastgesteld. (zie doelenboom BoWoRo)

Subdoel: Ongezonde (milieu)situaties inventariseren en ongedaan maken

Activiteiten

- **Asbestsanering**

Omschrijving

In de Kadernota 2020 waren voor de jaren 2020 t/m 2022 middelen opgenomen voor een Asbestfonds. Vanaf 2023 komt deze reserve te vervallen. En wordt er geen verder vervolg aan dit fonds gegeven. Voor particulieren blijft het mogelijk om gratis te storten tot 35 m² bij de milieustraat. Voor de sanering van asbest in de bodem bestaat het Bureau Asbest Sanering (BAS), een samenwerking van meerdere gemeenten waarbij de uitvoering gemandateerd is aan een gespecialiseerd projectbureau.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor het onderzoek naar asbest en de sanering ervan in de bodem financiële middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2016 tot en met 2022.

In deze periode zijn met name de openbare risicolocaties aangepakt. In 2022 is het doel alle gevoelige locaties onderzocht te hebben. Voor Twenterand zijn daarvoor kaarten gemaakt met potentieel verdachte locaties. Begin 2023 zouden noodzakelijke saneringen kunnen worden uitgevoerd als uit onderzoek dat naar voren komt en er voldoende Rijksbudget beschikbaar is. Door het Rijk zijn voor de periode 2023 en verder nog geen toezeggingen gedaan om financiële middelen beschikbaar te stellen om de sanering van asbest voort te zetten. Het Ministerie heeft de aanvraag daartoe afgewezen. Wel is het Ministerie bereid met BAS te onderzoeken hoe de saneringen vanaf medio 2023 (door BAS) gecontinueerd kunnen worden. Mocht dit niet tot een succes leiden, zal het projectbureau BAS eindigend zijn en zullen de afzonderlijke gemeenten verantwoordelijk worden voor de asbestsanering in de bodem in de eigen gemeente. Tevens zal de financiële Rijksbijdrage dan ontbreken. Dit zal inhouden dat noodzakelijke saneringen volledig voor rekening van de grondeigenaar zal zijn.

Beleidsdocumenten

Klimaatakkoord
Klimaatakkoord gebouwde omgeving

Metingen

Beleidsdoelen	Begroo t 2023	Begroo t 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval									
Kg restafval per inwoner	*	**	75	81	73	76	75	76	Waarstaatjegemeente.nl / grondstoffenmonitor
Scheidingspercentage afval	***	**	85	84	84	83	84	83	grondstoffenmonitor
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.									
% Hernieuwbare energie	n nb	**	**	13,2 % / 19,2 % ****	10,5 %/ 16,7 % ****	8,8 %/ 13,7 % ****	7,2%/ 12,1% ****	6,5 % / 11,5 % ****	Waarstaatjegemeente.nl/ Klimaat monitor.databank.nl
Totaal bekend energiegebruik (TJ)	n nb	**	**	2314	2353	2493	2372	2307	Klimaatmonitor.databank.nl
Ongezonde situaties saneren									
m2 asbestverdachte daken	*****	n nb	43 ha	44 ha	47 ha	49 ha	52 ha	56 ha	Readaar
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Realiseren Uitvoeringsprogramma	80%	100%	100%	70%	63% *****				eigen gegevens
aantal controles bedrijven met aandacht op energemaatregelen	75	65	30	65	87				eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	25	25	19	30	1				eigen gegevens

* ambitie 30kg restafval in 2025

** deze gegevens zijn nog niet beschikbaar

*** doelstelling 90% in 2025

**** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twente

***** streven naar 20% duurzame opwek in 2020

***** energieneutraal in 2050

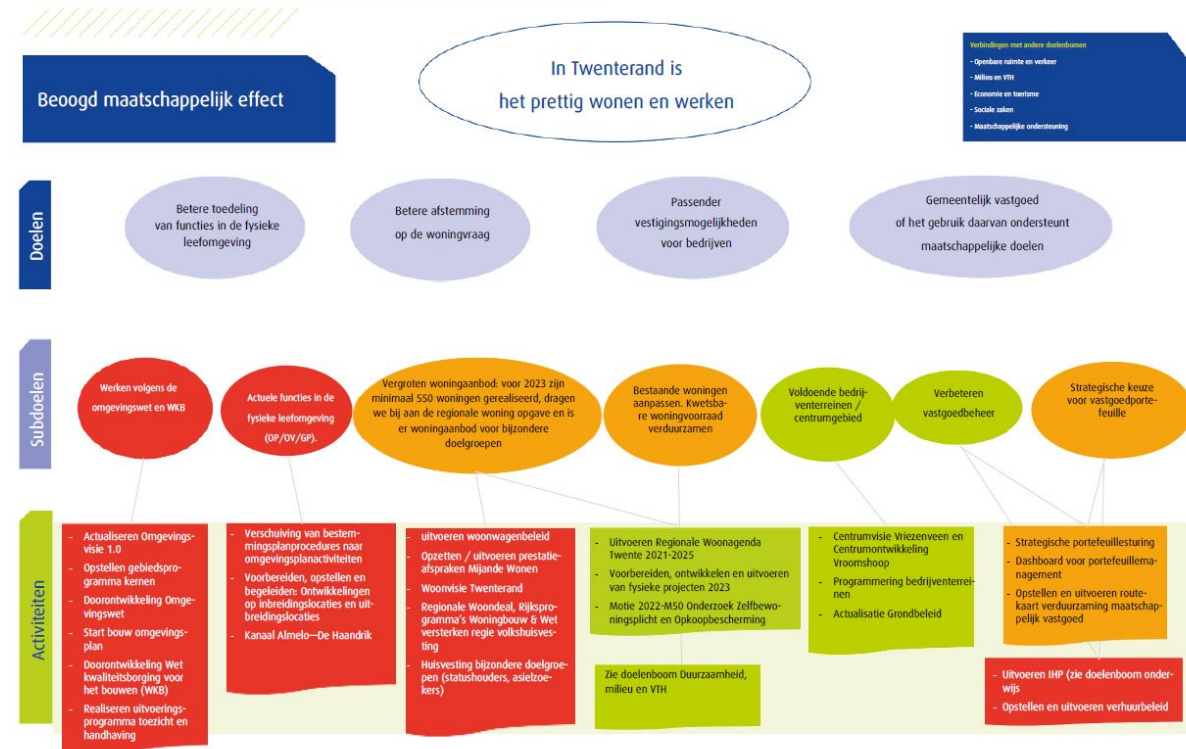
***** 70% (van alle daken (56ha) gesaneerd in 2022 (coalitieakkoord). 2019: 16%

***** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk vastgoed en VTH | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doel: Betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving

Doel: Betere afstemming op woningvraag

Doel: Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Doel: Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen

Subdoel: Werken volgens de omgevingswet en WKB

Activiteiten

- Actualiseren Omgevingsvisie 1.0

Omschrijving

Eind 2021 is de Omgevingsvisie Twenterand 1.0 vastgesteld. Deze wordt het eerste kwartaal van 2023 geactualiseerd. Bij de actualisatie worden eerder vastgestelde beleidswijzigingen in de omgevingsvisie verwerkt. De actualisatie van de omgevingsvisie is beleidsarm en bevat:

- beleidswijzigingen waarover het College van B&W of de gemeenteraad een besluit hebben genomen;
- omissies;
- ambtshalve wijzigingen.

- **Opstellen gebiedsprogramma kernen**

Omschrijving

In 2023 starten we met het maken van het gebiedsprogramma kernen (wonen en openbare ruimte) en daarbij benodigde bouwstenen voor verschillende beleidsterreinen. Op een aantal terreinen is er sprake van witte vlekken die moeten worden in- en aangevuld. De benodigde tijd is daarvoor niet altijd beschikbaar. Daar waar nodig moeten we onze mensen vrij kunnen maken, dan wel expertise kunnen inhuren. Dat wordt gedekt binnen het budget Omgevingswet.

- **Doorontwikkeling Omgevingswet**

Omschrijving

Per 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. Deze Nederlandse wet beoogt een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht), door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De wet zorgt voor andere regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed. Meer informatie: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/>. In 2023 zetten we met name in op de volgende onderdelen:

- Leren werken met en verbeteren van de nieuwe werkprocessen

De nieuwe en/of aangepaste werkprocessen moeten eigen gemaakt worden. Dat zal extra inzet en tijd kosten.

- Anders werken

De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken. Door de kortere doorlooptijd van vergunningstrajecten wordt vooroverleg belangrijker. Deze krijgt onder andere vorm via de Omgevingstafel, waar initiatieven integraal worden besproken. Vanaf 2023 werken we met de omgevingstafel.

Daarnaast krijgt participatie krijgt een grotere rol. In 2023 starten we met de uitvoering van het in 2022 vastgestelde participatiebeleid Omgevingswet.

- Opleiden medewerkers

In 2023 worden, daar waar nodig, medewerkers (verder) opgeleid.

- Informatievoorziening

Een onderdeel van de nieuwe Omgevingswet is een digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Het wordt de opvolger van het digitale Omgevingsloket. Onze inwoners en bedrijven gaan straks via het DSO hun aanvragen indienen en kunnen er ook informatie opzoeken. In 2023 communiceren we verder over deze veranderingen.

- **Start bouw omgevingsplan**

Omschrijving

Eind 2022 wordt het projectplan voor de eerste fase van de bouw van het Omgevingsplan vastgesteld. In 2023 wordt gebouwd aan het eerste deel van het Omgevingsplan (onderdeel wonen), dat eind 2023 zal worden vastgesteld. De kosten hiervoor worden gedekt uit het budget Omgevingswet.

- **Doorontwikkeling Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)**

Omschrijving

Per 01/01/2023 gaat ook de nieuwe Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/meer-toezicht-in-de-bouw-via-de-wet>.

Onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zal bouwtechnische toets door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. De uitrol van de Wkb wordt verder uitgewerkt in 2023. Hierover wordt de raad afzonderlijk geïnformeerd.

Subdoel: Actuele functies in de fysieke leefomgeving (OP/OV/GP)

Activiteiten

- **Verschuiving van bestemmingsplanprocedure naar omgevingsplanactiviteiten**

Omschrijving

Door de invoering van de Omgevingswet gaan we van bestemmingsplanprocedures naar omgevingsplanactiviteiten die met een vergunning worden geregeld. Dit proces is nieuw en vraagt een andere manier van werken. Dat zal in 2023 mogelijk meer inzet en tijd vragen.

- **Kanaal Almelo - De Haandrik**

Omschrijving

De problematiek rondom het kanaal Almelo - De Haandrik zal de komende jaren onze aandacht blijven vragen. Met name waar het gaat om het onderhoud van het kanaal, zijnde het vervangen/herstellen van kadeconstructies met daarbij de zorg voor de omgeving. Daarnaast zullen beschadigde woningen in het gebied hersteld moeten worden. Het merendeel van de daarbij behorende taken worden uitgevoerd door medewerkers van de gemeente. Voor specialistische taken en vergunningverlening schakelen wij indien nodig externe expertise in. Deze inzet komt ten laste van de reguliere formatie. Voor een aantal taken waaronder de inzet van de projectleider, de afhandeling/toetsing van de vergunningaanvragen in relatie tot het onderhoud van de kadeconstructies en van pandeigenaren maakt de gemeente gebruik van specialistische externe inhuur. Voorgesteld wordt om de kosten ad € 181.300,- ten laste te brengen van de Algemene Risico Reserve. Met de provincie vindt overleg plaats over een bijdrage in deze kosten.

Subdoel: Vergroten woningaanbod: voor 2031 zijn minimaal 550 woningen gerealiseerd, dragen we bij aan de regionale woningopgave en is er woningaanbod voor bijzondere doelgroepen

Activiteiten

- **Uitvoeren Woonwagenebeleid**

Omschrijving

In 2023 worden woonwagene locaties vastgesteld door de gemeenteraad.

- **Opzetten/ uitvoeren prestatieafspraken Mijnde Wonen**

Omschrijving

In 2022 is de uitvoeringsagenda 2023-2024 voorbereid. Begin 2023 wordt deze nieuwe uitvoeringsovereenkomst ondertekend en lopende 2023 wordt gewerkt aan de uitvoering, monitoring en evaluatie van de gemaakte afspraken.

- **Woonvisie Twenterand**

Omschrijving

In 2023 gaan we de Woonvisie uitwerken tot een bouwsteen van het omgevingsplan.

- **Regionale Woondeal, Rijksprogramma's Woningbouw & Wet versterken regie volkshuisvesting**

Omschrijving

In 2023 gaan we inventariseren welke consequenties de rijksprogramma's m.b.t. woningbouw, de regionale woondeal en de Wet versterken regie volkshuisvesting hebben voor de gemeente Twenterand.

Wet versterken regie volkshuisvesting

Op basis van alle programma's rond de volkshuisvesting bereidt het ministerie van BZK een integraal wetsvoorstel voor dat vastlegt hoe het rijk regie kan gaan voeren over het volkshuisvestingsbeleid (Wet versterken regie volkshuisvesting). Het streven is dat wetsvoorstel dit najaar (2022) in consultatie te brengen.

Het rijk heeft het voornemen in wetgeving te gaan vastleggen dat elke gemeente een eind 2023 woonzorgvisie heeft. Een ander onderwerp dat in het kader van dit wetsvoorstel nader wordt uitgewerkt, is het opstellen van een urgentieverordening en/of huisvestingsverordening door gemeenten voor specifieke aandachtsgroepen.

Wat betreft woningbouw is in het regeerakkoord afgesproken dat tweederde van de nieuwe woningen betaalbaar moet zijn. Het gaat om koopwoningen voor middeninkomens en sociale huurwoningen. Bij het opstellen van de regionale woondeal wordt de verdeling van de sociale huurvoorraad en het streven dat elke gemeente toegroeit naar tenminste 30 procent sociale huur in de woonvoorraad besproken.

Tevens ligt er een voorstel dat 30 procent van de vrijkomende sociale huurwoningen wordt toegewezen aan aandachtsgroepen.

Voor uitvoering van deze opgaven is geen budget gereserveerd.

- **Huisvesting bijzondere doelgroepen (statushouders, asielzoekers)**

Omschrijving

In 2022 is een startnotitie opgesteld met hoe Twenterand deze opgaven aan wil pakken. Afhankelijk van het gekozen plan van aanpak zal in 2023 verder worden gewerkt aan passende woonoplossingen voor deze doelgroepen.

Voor uitvoering van deze opgaven is geen budget gereserveerd.

- **Motie 2022-M50 Onderzoek Zelfbewoningsplicht en Opkoopbescherming**

Omschrijving

In 2022 is onderzoek uitgevoerd en in 2023 zal de motie worden worden afgerond.

- **Uitvoeren Regionale Woonagenda Twente 2021-2025**

Omschrijving

In 2023 wordt het sleutelproject Vroomshoop Oost fase 3 uitgewerkt en voor het sleutelgebied Vriezenveen worden mogelijke uitleggebieden in kaart gebracht en of aangewezen.

- **Vorbereiden en ontwikkelen van fysieke projecten 2023**

Omschrijving

Voorbeelden van enkele projecten: Uitvoering van het zwembad te Vriezenveen, verduurzaming van het gemeentehuis, herstructurering Oale Bouw in Westerhaar, ontwikkeling Garstelanden, ontwikkeling Zuidmaten en De Smithoek in Den Ham, De Sleutel in Vroomshoop en de start van Oosterweilanden 2.

Subdoel: Voldoende bedrijventerreinen / centrumgebied

Activiteiten

- **Centrumvisie Vriezenveen en Centrumontwikkeling Vroomshoop**

Omschrijving

In 2022 is een plan van aanpak opgesteld voor de uitvoering van de centrumvisie Vriezenveen. Daarnaast is ook gestart met het opstellen van een inrichtings-/ uitvoeringsplan. Dit wordt in 2023 afgerond waarna hier uitvoering aan gegeven kan worden. Alle plannen worden in samenwerking met de dorpsmanager, cultuurdragers en VOV opgesteld.

Voor de centrumontwikkeling Vroomshoop wordt ingezet op de verplaatsing van de winkelfunctie aan het Linderfliet naar de gewenste locatie aan de Julianastraat. Het doel is om een compleet en compact winkelgebied te realiseren voor de kern van Vroomshoop. Er wordt ingezet op het creëren van draagvlak bij de winkeliers en vastgoedeigenaren om de centrumontwikkeling mogelijk te maken.

- **Programmering bedrijventerreinen**

Omschrijving

De provinciale afspraken inzake bedrijventerreinen moeten worden geactualiseerd. Om een goed inzicht te krijgen in de behoefte aan bedrijventerreinen in Twenterand voor de komende jaren wordt in 2023 gestart met een inventarisatie die uiteindelijk moet uitmonden in een programmering.

- **Actualisatie grondbeleid**

Omschrijving

De nota grondbeleid moet worden geactualiseerd om beter in te kunnen spelen op de vraag naar woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. Hier moet onder andere de richting van het coalitieakkoord worden meegenomen. In 2023 wordt hiermee gestart.

Subdoel: Strategische keuze voor vastgoedportefeuille

Activiteiten

- **Strategische portefeuillesturing**

Omschrijving

In 2023 zal een eerste aanzet worden gegeven om de strategische portefeuillesturing te verbeteren.

- **Dashboard voor portefeuillemanagement**

Omschrijving

De ontwikkeling van een dashboard voor portefeuillemanagement is een waardevol instrument voor sturing en het borgen van controle op het vastgoed.

Het opzetten van een dashboard is één van de adviezen in het Beleidskader gemeentelijk vastgoed vastgesteld in 2019. In 2023 zullen we inventariseren op welke wijze een dergelijk systeem kan worden geïmplementeerd. Er is hiervoor nog geen budget gereserveerd.

- **Opstellen en uitvoeren verhuurbeleid**

Omschrijving

Middels het opstellen van verhuurbeleid wordt toegewerkt naar een transparante en consistente manier van verhuur van het gemeentelijk vastgoed. De kosten voor het beheer van de gebouwen en het beschikbaar stellen van een gebouw voor verhuur wordt afgewogen tegen het maatschappelijke doel van de activiteit(en) die in het vastgoed plaatsvind(t)(en).

De verhuur van ruimten in overheidsvastgoed is in de wet Markt en Overheid aangemerkt als een economische activiteit. De feitelijke huur mag dus wel hoger, maar niet lager zijn dan de kostprijsdekkende huur.

De eisen van transparantie en consistentie maken een duidelijke scheiding wenselijk tussen huur (kosten voor de exploitant) en subsidie (opbrengsten voor de exploitant). In 2023 zal worden gestart met het opstellen van verhuurbeleid.

- **Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed**

Omschrijving

In het Klimaatakkoord hebben 12 sectoren actief in het maatschappelijk vastgoed afgesproken ieder een Sectorale Routekaart op te stellen waarin duidelijk wordt op welke wijze het vastgoed in die sector CO₂-arm en aardgasvrij wordt gemaakt richting 2050. Gemeenten brengen in de Routekaart hun eigen opgave in beeld en de wijze waarop zij de verduurzamingsopgave gaan realiseren. De eigen routekaart bevat naast een strategie een uitvoeringsplan voor korte termijn van vier jaar inclusief de benodigde investering. In 2023 gaan we starten met het opzetten van een routekaart. Er is hiervoor nog geen budget gereserveerd.

Beleidsdocumenten

Beleidskader gemeentelijk vastgoed
Regionale woonagenda Twente
Woonvisie Twenterand 2022 - 2026
Omgevingsvisie Twenterand

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2023	Begroot 2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Volgende en passende woningen									
Aantal opgeleverde woningen	113	100	940***	843	773*	673	632	589	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	0	6	2	8***	15	12	2*	8	25 leningen in totaal beschikbaar vanaf 2019
Aantal Blijversleningen **	0	0	0	0****	0	0-	0-	nvt	10 leningen in totaal beschikbaar
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal van rechtswege verleende vergunningen	2	0	2	0	1				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	6	6	4	4	3				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	2	4	0	0	3				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	3	6	0	0	0				Eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	30	28	12	26	26				Eigen gegevens
Ontwikkelen bestemmingsplannen	7	4	5	10	12				Eigen gegevens

* In 2018 zijn vergunningen verleend voor de bouw van ruim 130 woningen. In 2019: 48. In 2020: 71. In 2021: 96.

** 2021: Er zijn in 2021 5 toewijzingen afgegeven door de gemeente. SVn heeft 2 beschikkingen afgegeven. | 2020: Er zijn 18 toezeggingen afgegeven door de gemeente. 8 starters hebben hun aanvraag doorgezet en daadwerkelijk via SVn een Starterslening afgesloten

***Excl. 2 mantelzorgwoningen

Wat mag het kosten programma Ruimte

Overzicht van baten en lasten

	2023	2024	2025	2026
Lasten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	2.615.140	2.679.077	2.746.586	2.803.324
Openbare ruimte en verkeer	11.426.683	11.282.715	10.349.092	12.025.745
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.915.845	4.034.295	4.132.093	4.232.514
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	9.063.510	6.551.926	6.406.673	6.031.351
Totaal programma lasten	27.021.178	24.548.013	23.634.444	25.092.934
Baten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Openbare ruimte en verkeer	6.619.854	6.103.532	4.804.410	6.516.330
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.155.034	3.259.850	3.325.060	3.393.464
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	6.040.294	3.626.119	3.392.273	2.911.010
Totaal programma baten	15.815.182	12.989.500	11.521.743	12.820.803
Totaal saldo van baten en lasten	-11.205.996	-11.558.513	-12.112.701	-12.272.131
Mutaties reserves	199.081	-14.479	5.993	8.571
Geraamd resultaat	-11.006.915	-11.572.992	-12.106.708	-12.263.560

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2023

	Investering 2023
Openbare verlichting	133.631
Waarschuwborden	5.000
Onderhoud wegen	300.000
Vervanging riool	1.997.652
Agria	6.000
Hitachi ZX17U-2	27.500
Volkswagen T5	27.500
Epoke Schuitemaker	35.000
LMT Schuitemaker sneeuwploug	7.500
Nido SNK 210-24 EPZ	7.500
Samac 2100 trilplaat + aanhanger	3.500
Samac 3600 trilplaat + aanhanger	6.525
Volkswagen T5	25.000

Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Inleiding

De opgave op het terrein van Economie en Vrijetijdsbesteding is het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Dit betekent dat wij steeds afwegen wie welke rol vervult en dat er een nieuw samenspel tussen de gemeente en andere actoren ontstaat. De bijdrage die actoren leveren aan het maatschappelijk effect zijn het uitgangspunt, niet de instelling/organisatie. In samenspraak met de omgeving en onze partners willen wij de maatschappelijke meerwaarde verwoorden.

Wij zetten steeds meer in op het versterken van netwerken en onze relaties daarbinnen. Netwerken die enerzijds lokaal aanwezig zijn. Maar wij moeten ook steeds meer gebruik maken van regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende structuren en mogelijkheden. Binnen een netwerk gaat het ook vooral om het delen van kennis. Kennis, bijvoorbeeld over informatiebeveiliging of duurzaamheid, is niet alleen nodig voor een overheid maar ook voor ondernemers. Samen op zoek gaan naar nieuwe ideeën en mogelijkheden is belangrijk. Onze voorstellen zijn dan ook gericht op het verder vormgeven van het nieuwe samenspel: het relatiebeheer tussen gemeente, ondernemers, onderzoek, onderwijs, andere overheden, sportverenigingen, culturele instellingen en inwoners. Rijksregelingen en regiodeals zijn toegespitst op dit nieuwe samenspel. (Regionale) samenwerking is een absolute voorwaarde en essentieel om deel te kunnen nemen aan rijksregelingen en regiodeals. Wil je als gemeente aanspraak maken op deze gelden dan dien je actief mee te doen, zowel in financiële als participerende zin.

Het werkprogramma Economie omvat twee programmalijnen. De eerste programmalijn is 'Meedoen'. Dit gaat over vrijetijdsbesteding. De tweede programmalijn is 'Versterken Werkgelegenheid'. De opgave is om (samen) te werken aan de verbinding tussen Economische en Sociale Zaken. Het subdoel 'Stimuleren werkgelegenheid' heeft een plek gekregen in de doelenboom en in samenwerking met het programma Sociaal Domein wordt gewerkt aan duurzame werkgelegenheid. Een andere koppeling die sterker naar voren komt is de relatie met onderwijs. De verbinding met onderwijs is zichtbaar gemaakt door Onderwijs toe te voegen aan 'Verbindingen met andere doelenbomen', maar ook door vanuit de doelenboom Sociale Zaken te verwijzen naar de Twentse belofte in de doelenboom Onderwijs. Voor de koppeling tussen economische zaken en sociale zaken is een ontwikkelprogramma economie, werkgelegenheid en onderwijs opgesteld.

Doelenboom cultuur en recreatie & toerisme

We zijn bezig met de uitvoering van de Cultuuroopdracht "Cultuur voor iedereen 2021 – 2024". Een aantal zaken is "werk in uitvoering" en daar blijven we ook op inzetten (bijvoorbeeld lees- en taalvaardigheden, laaggeletterdheid). Dit zijn zaken van "lange adem" die niet in één coalitieperiode kunnen worden gerealiseerd. Hier wordt vaak generaties lang aan gewerkt.

In 2023 willen we extra inzetten op verbreding en verdieping van het aanbod van kunst en cultuur. Dit betekent meer aandacht voor kunst en cultuur in de kernen, ruimte voor experiment, innovatie en verbreding. Twenterand moet een toegankelijke gemeente zijn, zichtbaar in elke kern en waar iedereen mee kan doen. In mei 2022 hebben we het convenant erfgoededucatie afgesloten met de basisscholen en de erfgoedinstellingen. Met dit convenant spreken erfgoedinstellingen, basisonderwijs en gemeente in Twenterand af dat ze zich in ieder geval tot en met 2026 samen inspannen om lokaal erfgoed en lokale geschiedenis onder de aandacht te brengen van alle leerlingen in het basisonderwijs.

De Stichting Openbare Bibliotheek Twenterand ontwikkelt zich van een klassieke uitleenbibliotheek naar een maatschappelijke-educatieve bibliotheek, het wordt een knooppunt voor kennis, contact en cultuur. De bibliotheek biedt een laagdrempelige, vertrouwde plek in elke kern en inspireert inwoners om te blijven leren. De bibliotheek zorgt dat informatie voor iedereen bereikbaar en toegankelijk is, stimuleert reflectie, ontmoeting en betrokkenheid bij het dorp en laat de bezoekers kennismaken met kunst en cultuur. Om dit nog meer te stimuleren, gaat de bibliotheek nog intensiever gaan samenwerken met scholen, culturele instellingen en welzijnsinstellingen. Een van de voorbeelden hiervan is de samenwerking tussen de bibliotheek en Tetem (een kunstorganisatie in Enschede). Samen met deze organisatie biedt de bibliotheek een activiteitenprogramma voor kinderen en volwassenen dat gericht is op technologie en digitalisering (maakplaatsen). Wie creatief en onderzoekend is of wil worden, krijgt via de maakplaats te experimenteren en zich te ontwikkelen in

elke bibliotheekvestiging in Twenterand.

Daarmee sluiten we aan op de sterk veranderende samenleving die vraagt om een bibliotheek waar mensen terecht kunnen voor hun persoonlijke ontwikkeling zodat ze actief mee kunnen (blijven) doen aan die samenleving.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

De economische visie zal aangescherpt moeten gaan worden op basis van een economische analyse (2021) en de impact van corona. Ook de ontwikkeling en uitvoering van een nieuwe Detailhandelsstructuurvisie zal de komende jaren veel aandacht vragen.

In het coalitieakkoord 2022 – 2026 'In elke kern: voor elkaar!' staat dat Twenterand de Bestuursvereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking Twente niet zal ondertekenen. Wel zal aangegeven worden bij de Twente Board dat het de intentie is van Twenterand om over 3 jaar, en zo mogelijk eerder, alsnog te willen aansluiten. Dat geldt ook voor deelname aan de Agenda van Twente. De reden daarvoor is de zorgelijke financiële situatie van de gemeente. Wat dit besluit op lange termijn betekent voor de positie van Twenterand in zowel het bestuurlijk overleg als het ambtelijk overleg, is op het moment van schrijven nog niet duidelijk. Mogelijk verliest Twenterand en haar ondernemers de aansluiting met de regio en zoals eerder in de inleiding al aangegeven ook deelname aan de regiodeals aangezien alles is gebaseerd op co-financiering.

Voor het platteland liggen er grootse opgaven in het verschiet, met name op het gebied van stikstof. De rijksoverheid bepaalde in het voorjaar 2022 dat de stikstofuitstoot in Nederland drastisch ingeperkt moet worden. De provincies krijgen de opdracht om uit te werken hoe deze reductie behaald moet worden. Formeel ligt er op dit moment nog geen opdracht bij gemeenten. Duidelijk is al wel dat de provincie Overijssel dit samen met haar gemeenten wil oppakken vanaf medio 2023. Hoogstwaarschijnlijk wordt dit in een vorm gegoten vergelijkbaar met het huidige project GGA Stikstof (Gebiedsgericht Aanpak Stikstof – gestart in 2020). Een belangrijke partner van de gemeente en de boeren om deze opgaven het hoofd te bieden zijn de erfcoaches. Zij weten als geen ander wat er speelt op het platteland en kunnen ondersteunen en adviseren bij het zoeken naar (ruimtelijke) oplossingen.

Daarnaast wordt er hard gewerkt om een vervolg te geven aan LEADER voor de periode 2023-2027. In 2021 is een start gemaakt met het opstellen van een toekomstgerichte visie voor het buitengebied van Twenterand. Dit proces zal in de komende coalitieperiode worden afgerond. In de integrale visie komen de verschillende thema's samen. Onderdeel van deze visie is een uitvoeringsprogramma.

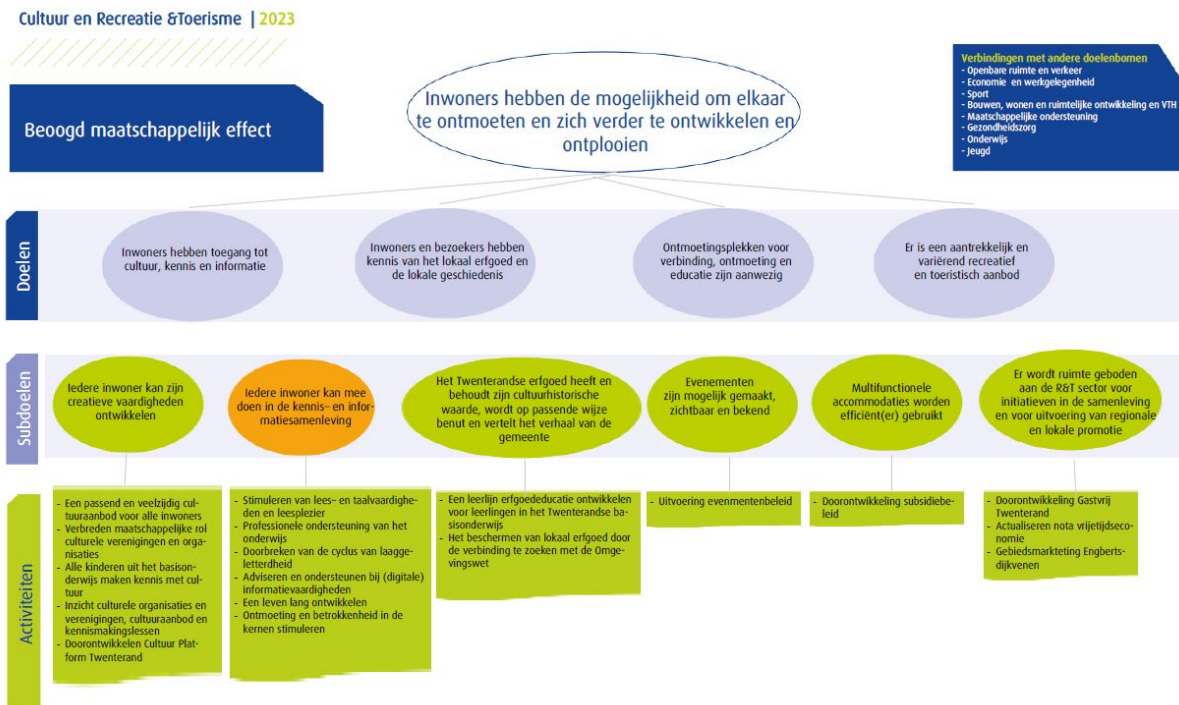
Doelenboom sport

De effecten van corona zijn nog steeds goed merkbaar, ook in het sport- en beweeglandschap. Vooral in georganiseerd verband zien we binnen alle leeftijdsgroepen een afname qua sport- en beweegdeelname en voldoen minder mensen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Deze informatie wordt meegenomen in de vast te stellen sportvisie. De sportvisie is de kapstok voor en zal worden vertaald naar diverse beleidsthema's voor de realisatie van een fitte en vitale samenleving. Focus komt de komende coalitieperiode te liggen op continuering van het lokale sport- en beweegakkoord Twenterand waarbij aangehaakt wordt op actuele landelijke thema's en regelingen zoals het Nationaal Sportakkoord van de Rijksoverheid. Het faciliteren, ontmoeten, kennis delen, inspireren en verbinden van de sportorganisaties. Daarnaast ligt het accent op vernieuwend en inclusie sport- en beweegaanbod voor (nieuwe) doelgroepen in georganiseerd en ongeorganiseerd verband.

Het nieuwe sportaccommodatiebeleid zal in 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd en zal na vaststelling worden geïmplementeerd. Dit sportaccommodatiebeleid geeft inzicht in de gemeentelijke sportaccommodaties en sportvoorzieningen, duidt duurzame en noodzakelijke ontwikkelingen voor huisvesting van sport- en bewegingsonderwijs. Het geeft inzicht in de mogelijkheden voor samenwerking, zelfwerkzaamheid, privatisering en is er op gericht om op termijn de financiën van de gemeente beheersbaar te houden.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners hebben de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en zich verder te ontwikkelen en ontplooiën

Doel: Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie

In de snel veranderende samenleving, waarin de overheid inzet op zelfredzaamheid van de burger, is het noodzakelijk dat iedere inwoner over voldoende vaardigheden beschikt om volwaardig te blijven participeren. De gemeente Twenterand staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen: praktisch en theoretisch geschoold, jong en oud, ongeacht de achtergrond van de inwoner. Taal, rekenen, digitale en creatieve vaardigheden zijn hiervoor onmisbaar. Een tekort aan deze vaardigheden vormt een barrière om zelfstandig mee te doen in onze maatschappij, online en offline. De openbare bibliotheek biedt toegang tot cultuur, kennis en informatie. Zij ondersteunt inwoners bij het ontwikkelen van basisvaardigheden (lezen, schrijven, spreken en digitale en creatieve vaardigheden) zodat zij beter kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Daarnaast willen wij cultuur voor iedereen in onze gemeente aantrekkelijk en zichtbaar maken. De bibliotheek, organisaties voor amateurkunst & erfgoed en de combinatiefunctionarissen zetten daarom in op een verdere doorontwikkeling van het culturele aanbod in onze gemeente. Op deze manier willen wij zorgen voor verbinding, ontmoeting en educatie en zo bijdragen aan het welzijn van onze inwoners (preventief in plaats van curatief).

Doel: Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis

We willen het erfgoed in onze gemeente zichtbaar en beleefbaar maken. We zijn trots op ons erfgoed en willen ook graag dat inwoners en bezoekers hiervan genieten. Wij willen er voor zorgen dat het erfgoed en het Verhaal van Twenterand duidelijker gepresenteerd en gecommuniceerd worden. We zetten in op erfgoededucatie voor het basisonderwijs. Daarnaast willen we de maatschappelijke functie van het erfgoed versterken. Samen met de erfgoedorganisaties willen we zoeken

naar mogelijkheden voor ander, nieuw gebruik van met name het immaterieel erfgoed (bewaren, beleven en benutten).

Doel: Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig

Doel: Er is een aantrekkelijk en variërend recreatief en toeristisch aanbod

Subdoel: Iedere inwoner kan zijn creatieve talenten ontwikkelen

Activiteiten

- Een passend en veelzijdig cultuuraanbod voor alle inwoners & verbreden maatschappelijke rol culturele verenigingen en organisaties

Omschrijving

Wij willen alle inwoners in onze gemeente gelijke kansen bieden om mee te doen aan culturele activiteiten. Zelfredzame inwoners, maar ook kwetsbare inwoners voor wie dit niet altijd vanzelfsprekend is (inclusieve samenleving). Culturele verenigingen en organisaties kunnen hieraan een bijdrage leveren door hun maatschappelijke rol te verbreden. Zij zorgen namelijk voor verbinding, ontmoeting en educatie en dragen zo bij aan het welzijn van onze inwoners (preventief in plaats van curatief). Om dit te realiseren, zetten we de combinatiefunctionarissen cultuur en de cultuurmakelaar. Het is de bedoeling dat zij een verbindende en vraaggerichte werkwijze op het gebied van cultuur en sociaal domein opzetten.

- Inzicht culturele organisaties en verenigingen, cultuuraanbod en kennismakingslessen

Omschrijving

Daarnaast ontwikkelen we het communicatieplatform Sjors Sport - Creatief. Daarmee bieden we de inwoners uit Twenterand het platform met alle culturele organisaties, hun cultuuraanbod en kennismakingslessen onder een dak.

- Doorontwikkelen Cultuur Platform Twenterand

Omschrijving

We gaan het Cultuur Platform Twenterand verder door ontwikkelen (vitaliteit van de amateurkunst en spreekbuis voor de gemeente). We zetten hiervoor de cultuurmakelaar in.

Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt(er) gebruikt

Activiteiten

- Doorontwikkeling subsidiebeleid

Omschrijving

In het coalitieakkoord 2023-2027 zijn uitgangspunten opgenomen voor de doorontwikkeling van het subsidiebeleid. In 2023 zal dit nieuwe beleid naar verwachting vastgesteld worden.

Subdoel: Er wordt ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Activiteiten

- Actualiseren Nota Vrijtijdseconomie

Omschrijving

In deze coalitieperiode zal de nota vrijetijdseconomie geactualiseerd gaan worden.

Beleidsdocumenten

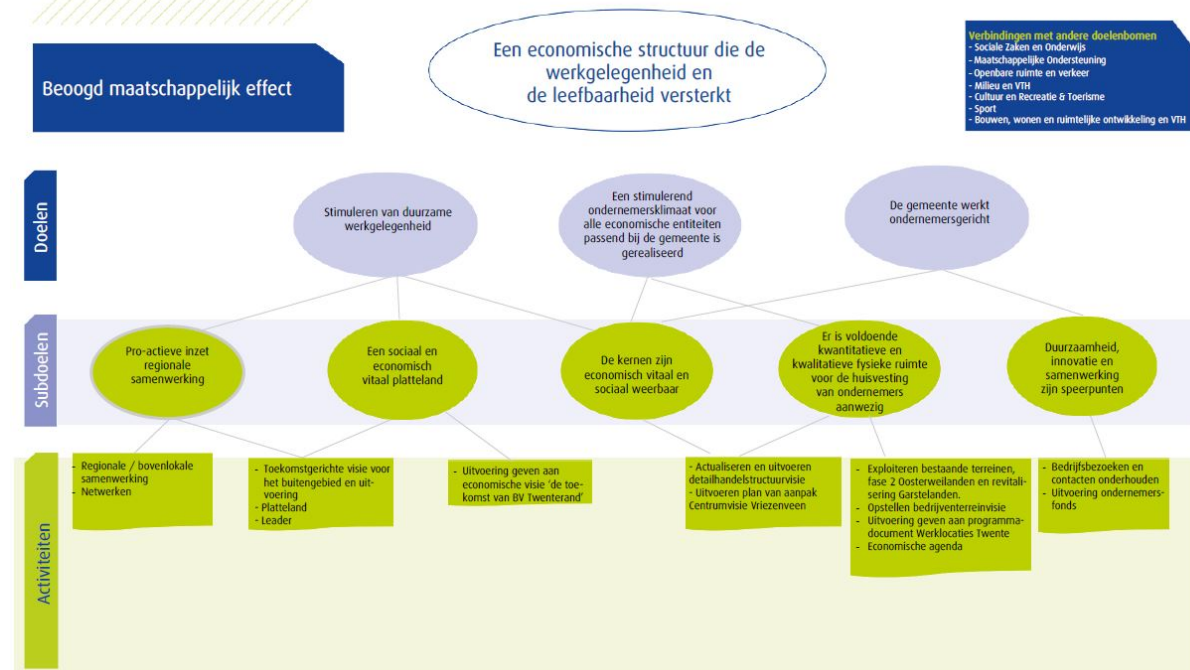
Cultuuropdracht 2021-2024

Cultuureducatieplan basisonderwijs Twenterand 2021-2024
Convenant Erfgoededucatie

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Economie en Werkgelegenheid | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die ondernemerschap, werkgelegenheid, bestaanszekerheid en daarmee de leefbaarheid versterkt.

Doel: Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

Samen met sociaal domein de werkgelegenheid in Twenterand stimuleren en nog meer de verbinding zoeken tussen economie, een inclusieve arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie en onderwijs.

Doel: Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven, zowel in de kernen, op de bedrijventerreinen, als in het buitengebied. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

Doel: De gemeente werkt ondernemersgericht

Het faciliteren van ondernemers door actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke op te halen bij en te delen met ondernemers en ketenpartners ten behoeve van (beleids)ontwikkeling en -uitvoering.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Activiteiten

- Toekomstgerichte visie voor het buitengebied en uitvoering

Omschrijving

In 2021 is een start gemaakt met het opstellen van een toekomstgerichte visie voor het buitengebied van Twenterand. Dit proces zal in 2022 worden afgerond. In de visie komen de verschillende thema's samen in een integrale visie. Onderdeel is een uitvoeringsagenda. De uitvoering hiervan zal worden opgepakt in 2023.

De economische versterking van het platteland wordt onder meer gestimuleerd via het Ondernemersfonds. Daarnaast wordt de economische visie verbreed richting het platteland.

- **Platteland**

- **Omschrijving**

De grootste opgave voor het platteland is het thema stikstof. De rijksoverheid bepaalde in het voorjaar 2022 dat de stikstofuitstoot in Nederland drastisch ingeperkt moet worden. De provincies krijgen de opdracht om uit te werken hoe deze reductie behaald moet worden. Formeel ligt er op dit moment nog geen opdracht bij gemeenten. Duidelijk is al wel dat de provincie Overijssel dit samen met haar gemeenten wil oppakken vanaf medio 2023. Hoogstwaarschijnlijk wordt dit in een vorm gegoten vergelijkbaar met het huidige project GGA Stikstof (Gebiedsgericht Aanpak Stikstof – gestart in 2020). Naast deze grootse opgave zijn er veel projecten en ontwikkelingen die actueel zijn en z'n vervolg zullen krijgen in 2023 e.v. zoals:

- Informatievoorziening rond Nationaal Programma Landelijk Gebied
- Uitwerking Provinciaal Programma Landelijk Gebied
- Uitwerking projecten GGA Stikstof
- Projecten Groene Loper
- Project Groen Gas / Biogas in Twenterand
- Circulair Twenterand / Eten uit de Regio
- Gebiedsontwikkeling Engbertsdijkerven
- Ontwikkeling Veenmuseum
- Welzijn agrariers
- Groene Metropool
- IBP Vitaal Platteland

Voor een tweetal onderwerpen is een incidentele bijdrage voor 2023 gewenst namelijk: 1.

Samenwerking erfcoaches en 2 Boomdeeldagen.

1. In de periode 2019-2022 heeft de provincie jaarlijks € 1,25 mln. geïnvesteerd in het project Toekomstgerichte erven. Voor 2023 heeft zij €375.000,- gereserveerd. Dit bedrag is onvoldoende om de erfcoaches aan de keukentafel op de erven te krijgen. Bijdragen vanuit het Rijk zijn nog ronduit onzeker. Daarom wordt gemeenten gevraagd om een eenmalige bijdrage van €7.500 voor 2023.

2. In de winter van 2022/2023 willen Provincie Overijssel en Landschap Overijssel wederom boomdeeldagen organiseren. Vanuit de projecten 'Iedereen een boom' en 'streekeigen landschapsbeheer' van het programma Natuur voor Elkaar kunnen inwoners van het landelijk gebied bomen afhaken tegen 25% van de begrote kosten. In elke gemeente (Twenterand is 1 van de 9) willen zij voor € 15.000,- aan plantmateriaal uitgeven (inclusief kosten voor boompalen, banden, vervoer en materiaalkosten).

Hiervan wordt 25% door eigenaren zelf vergoed.

De provincie draagt per gemeente € 5.625,- bij voor het plantmateriaal, en een groot deel van de organisatiekosten.

Van elke deelnemende gemeente vragen zij eenzelfde bedrag voor het plantmateriaal en voor de organisatie een bedrag van € 875,-. Per deelnemende gemeente betekent dit een bedrag van € 6.500,-.

- **Leader**

- **Omschrijving**

Er wordt gewerkt aan een nieuwe LEADER periode 2023 – 2027. Wederom dient de gemeente hier jaarlijks € 25.000,- voor beschikbaar te stellen. Voor 2023 zal deze bijdrage ten laste worden gebracht van het werkbudget economie en/of het kernbudget. Bij de Kadernota 2024 e.v. zal met een nieuw dekkingsvoorstel worden gekomen.

Subdoel: Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

Activiteiten

- **Detailhandelsstructuurvisie**

Omschrijving

De nieuw op te stellen detailhandelstructuurvisie wordt in 2023 opgeleverd. Om een visie te actualiseren / opnieuw op te stellen zijn gesprekken nodig en die hebben door corona weinig kunnen plaats vinden. Ook is de Provincie Overijssel bezig met haar omgevingsvisie die op ons van invloed is en intern moet er ook nog naar de kernen gekeken worden wat betreft de omgevingsvisie.

- **Exploiteren bestaande terreinen en revitalisering Garstelanden.**

Omschrijving

De revitalisering van Garstelanden wordt medio 2022 opgepakt. Samen met ondernemers moet worden gekeken en gewerkt aan het bedrijventerrein. Door corona was het niet gewenst om met groepen ondernemers in gesprek te gaan. Aan de uitbreiding van bedrijventerrein Garstelanden is gewerkt. Gezien de ligging nabij het Natura 2000 gebied Engbertsdijkvenen moesten er nieuwe berekeningen en beoordelingen worden uitgevoerd. Dit heeft het proces vertraagd. Inmiddels is het bestemmingsplan definitief en is de uitgifte opgepakt. (aansluitend wordt het Uitgiftebeleid voorbereid). In 2023 krijgt dit een vervolg.

- **Uitvoeren plan van aanpak Centrumvisie Vriezenveen**

Omschrijving

In 2023 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van de centrumvisie Vriezenveen.

- **Uitvoering geven aan de economische visie 'de toekomst van BV Twenterand'**

Omschrijving

Voor zowel de bestaande als nieuwe locaties is naast de kwantiteit van huisvesting ook de kwaliteit van belang. De versterking van de kwaliteit door middel van parkmanagement, verduurzaming, verbreden van de gebruiksmogelijkheden draagt bij aan de continuïteit van de huisvesting. Een goede afstemming van vraag en aanbod dragen zo bij aan een economische en maatschappelijke versterking. Deze aspecten zullen onderdeel zijn van gesprekken met onder andere BV Twenterand.

- **Economische agenda**

Omschrijving

De grootste uitdaging voor de komende periode is het aanbrengen van focus in het economische programma. Ondernemerschap bestaat daarbij voor Twenterand uit de volgende onderdelen:

- Ondernemers in de kernen (o.a. MKB/Detailhandel)
- Ondernemers op bedrijventerreinen (MKB en grote bedrijven)
- Ondernemers in het buitengebied in de agrarische- en tuinbouwsector
- Ondernemers in de recreatieve sector en cultuursector
- Ondernemers in de evenementensector (i.s.m. sport)

Twee speerpunten daarin zijn een gebrek aan ruimte voor uitbreiding, gebrek aan arbeidskracht en focus op kansrijke ontwikkelcluster naast innovatie, transformatie en transitie. Dit betekent nog meer een verschuiving van kwantiteit naar kwaliteit. Deze kwaliteit bestaat uit de economische aard en het type segment, kans op innovatie, gebruiksmogelijkheden tot , maatschappelijke potentie (o.a. werkgelegenheid en arbeidsparticipatie) en de fysiek ruimtelijke kwaliteit. Tegelijkertijd wordt ook gekeken naar de transformatie van bedrijventerreinen. Dit vraagt zowel in als buiten de organisatie een integrale benadering.

Om dit vanuit Twenterand goed te kunnen bedienen op basis van de economische visie en de voorbereiding op de investeringsagenda is een intensieve samenwerking met BV Twenterand, Ondernemend Twente en het BIT nodig. Het geldt ook voor andere netwerken die helpen om de bestaande economische clusters binnen Twenterand als ook nieuw die hierbinnen goed passen goed te faciliteren. Dit vraagt een lange termijn aanpak.

Voor 2023 wordt hiervoor een uitvoeringsagenda van het voorbereide beleid samen met ondernemers opgesteld en deze zeker in 2023 voorgelegd. Daarnaast wordt de Focusagenda economie Twenterand opgesteld samen met partijen en de samenwerking met BV Twenterand versterkt, als ook met de P10. Het behouden en versterken van een economisch en maatschappelijk sterk Twenterand in een karakteristiek en divers landschap in Twente staat daarbij voorop.

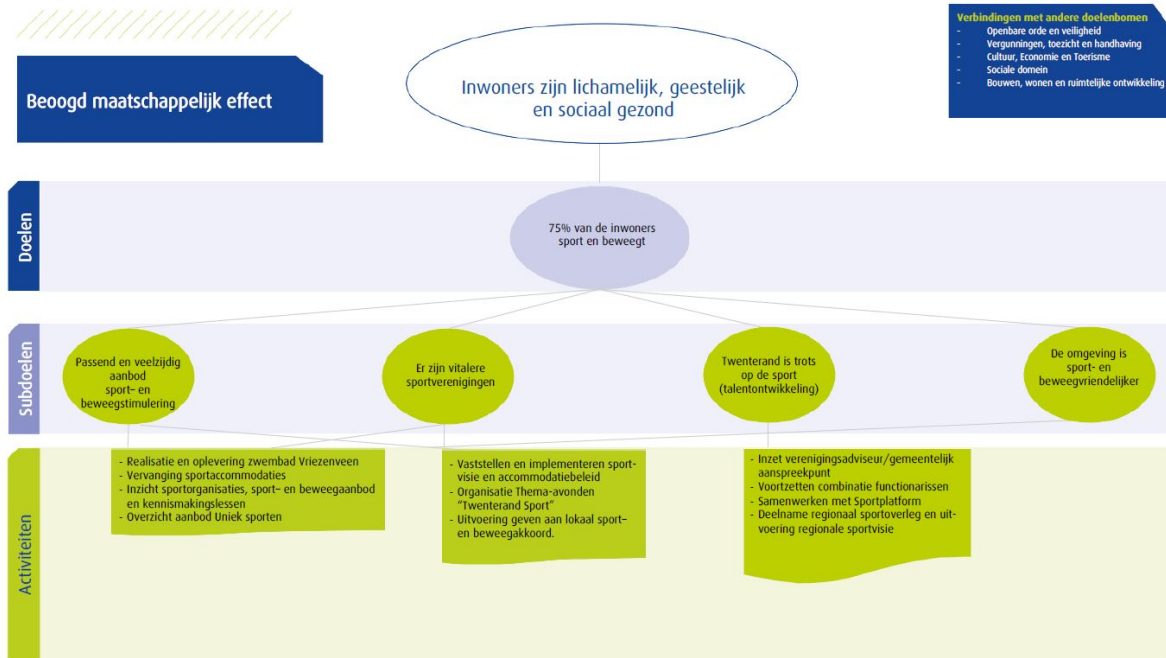
Beleidsdocumenten

Detailhandelsstructuurvisie 2017-2022

Doelenboom Sport

Doelenboom

Sport | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doel: 75% van de inwoners sport en beweegt

Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen. De rijksoverheid streeft in het kader van het Olympisch Plan 2028 naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de bevolking regelmatig aan sport en bewegen doet. In Twenterand willen we ook toewerken naar deze ambitie maar ontbreekt het ons aan actuele, betrouwbare data over de afgelopen jaren en is een actuele nulmeting niet voor handen. In de nieuw vast te stellen sportvisie wordt specifiek aandacht besteed aan onderzoek, metingen en analyses.

Subdoel: Passend en veelzijdig aanbod sport- en bewegestimulering

Activiteiten

- **Realisatie en oplevering zwembad Vriezenveen**

Omschrijving

In 2023 wordt het nieuwe zwembad De Stamper in Vriezenveen opgeleverd.

- **Vervanging sportaccommodaties**

Omschrijving

Sportpark Het Midden

In Vriezenveen staan een aantal sportaccommodaties die (op korte / middellange) termijn aan vervanging toe zijn. Het gaat om Sporthal De Stamper, de semi permanente sporthal en het gymlokaal aan de Krijgerstraat. In dat licht zullen we in de komende coalitieperiode een integrale visie voor sportpark Het Midden gaan ontwikkelen. Integraal betekent dat we kijken naar de bouw van een nieuwe sporthal en kansen op het gebied van woningbouw op vrijkomende locaties zodat het gebied in de volle breedte ontwikkeld kan worden.

Kunstgras Voorwaarts en SDO

Het college zal in deze coalitieperiode komen met een voorstel om het kunstgras van Voorwaarts en SDO in Westerhaar te deprivatiseren, omdat de huur van het kunstgras op dit moment de levensvatbaarheid van beide verenigingen in de weg staat.

Uitbreiding bewegingsonderwijs op primair onderwijs

Met ingang van schooljaar 2023 – 2024 moeten basisscholen kinderen 2 uur bewegingsonderwijs aanbieden (voorheen 1 uur). Aan de gemeente de wettelijke taak om hiertoe accommodatie te faciliteren. Op basis van een lopend onderzoek naar uitbreidingsbehoefte uren bewegingsonderwijs en actuele bezettingsgraad van sportaccommodaties wordt de balans opgemaakt of en zo ja waar en hoeveel accommodatie uren we tekort komen. Er wordt een advies uitgebracht hoe dit op te lossen.

Toekomstige vervanging sportaccommodaties

Twenterand heeft de sportaccommodaties in eigendom van de gemeente in beeld gebracht qua levensduur en financiële vervangingswaarde.

- **Inzicht sportorganisaties, sport- en beweegaanbod en kennismakingslessen**

Omschrijving

Ontwikkeling communicatieplatform en project Sjors Sportief -Creatief. Daarmee bieden we de inwoners uit Twenterand hét platform met alle sportorganisaties, hun sport- en beweegaanbod en kennismakingslessen onder één dak.

- **Overzicht aanbod Uniek sporten**

Omschrijving

Veel mensen met een handicap weten niet waar ze terecht kunnen om te sporten. Sterker nog: dat blijkt één van de belangrijkste redenen te zijn waarom mensen met een handicap niet sporten! Twenterand is een samenwerkingsverband aangegaan met Uniek Sporten waarmee we dit aanbod laagdrempelig en dichtbij in beeld willen brengen, communicatietools aan kunnen reiken en sportorganisaties en mensen met een beperking kunnen ondersteunen.

Subdoel: Er zijn vitalere sportverenigingen

Activiteiten

- **Vaststellen en implementeren sportvisie en sportaccommodatiebeleid**

Omschrijving

Vaststellen en implementeren nieuwe sportvisie 2023 – 2026 en sportaccommodatiebeleid 2023 – 2030 met afgeleid uitvoeringsplan waarin o.a. aandacht voor verduurzamingsacties.

- **Organisatie Thema-avonden "Twenterand Sport"**

Omschrijving

De organisatie van circa 3 Thema-avonden "Twenterand Sport" voor bestuur en kader van sportorganisaties. Dit met als doel ontmoeting, kennis delen, inspireren en verbinden.

- **Uitvoering geven aan lokaal sport- en beweegakkoord**

Omschrijving

De gemeente werkt samen met lokale partners aan een fit en vitaal Twenterand. Om dit te kunnen realiseren is vanuit de Sportvisie van de gemeente Twenterand het lokale sport- en beweegakkoord vorm gegeven. Dit akkoord biedt organisaties in het speelveld van sport- en beweegactiviteiten de mogelijkheid om nieuwe activiteiten en/of doelgroepen op te starten en haar interne kennis te verruimen. Met als doel meer mensen, langer in beweging en sportief actief.

Subdoel: Twenterand is trots op de sport (talentontwikkeling)

Activiteiten

- **Inzet verenigingsadviseur / gemeentelijk aanspreekpunt**
Omschrijving
Binnenkomende sport- en adviesvragen worden binnen de Gemeente Twenterand belegd richting medewerkers Sport.
- **Voortzetten combinatie functionarissen**
Omschrijving
Voortzetting brede regeling combinatiefunctionarissen 2023 en verder.
Vanuit deze regeling wordt ook de combinatiefunctionaris Sport in de gemeente Twenterand ingezet ten behoeve van verenigingsondersteuning en sportstimulering.
- **Samenwerken met Sportplatform**
Omschrijving
Het Sportplatform heeft de functie van overlegpartner voor de gemeente Twenterand. Het voorziet in een communicatie- en klankbordfunctie voor het gemeentebestuur over het Sportbeleid van de gemeente Twenterand. Tevens bespreekt en signaleert het actuele ontwikkelingen. Het overlegplatform is dus een bundeling van betrokkenheid en deskundigheid op het gebied van Sportbeleid. Daartoe vindt regulier overleg plaats.
Tevens wordt het Sportplatform betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe Sportvisie en het Sportaccommodatiebeleid.
- **Deelname regionaal sportoverleg en uitvoering regionale sportvisie**
Omschrijving
De gemeente Twenterand maakt onderdeel uit van het regionale overleg met de 14 Twentse gemeenten over inclusie sport alsmede over sportontwikkeling en samenwerking.

Beleidsdocumenten

Sport en bewegen in Twente versie 14 nov 2017.pdf
Sportvisie Twenterand 2018-2021.pdf
Lokaal Sport- en Beweegakkoord Twenterand

Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding

Overzicht van baten en lasten

	2023	2024	2025	2026
Lasten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	2.434.699	2.480.966	2.395.533	2.796.549
Economie en werkgelegenheid	757.511	760.000	776.793	792.093
Sport	2.798.726	3.144.228	3.296.116	3.147.798
Totaal programma lasten	5.990.935	6.385.193	6.468.443	6.736.441
Baten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	367.902	371.488	375.384	380.348
Economie en werkgelegenheid	198.834	198.904	198.979	199.041
Sport	599.144	613.341	628.484	640.902
Totaal programma baten	1.165.880	1.183.733	1.202.847	1.220.291
Totaal saldo van baten en lasten	-4.825.056	-5.201.460	-5.265.596	-5.516.150
Mutaties reserves	601.691	705.719	667.707	809.339
Geraamd resultaat	-4.223.365	-4.495.741	-4.597.889	-4.706.811

Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering gaat over de werking van onze gemeente, toegelicht op drie gebieden:

1. Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties,
2. Onze bedrijfsvoering bestaand uit het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies.
3. Onze griffie die de raad ondersteunt en adviseert ten behoeve van een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

Bedrijfsvoering en griffie zijn toegelicht onder 'Bedrijfsvoering Twenterand'.

Dienstverlening

Inleiding Dienstverlening

Dienstverlening

Betrouwbaar, betrokken en toegankelijk, zo willen we onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vormgeven. We streven hierbij naar 'goed' als beoordeling en willen dit de komende jaren terugzien in de peiling waarstaatjegemeente.nl.

Aan betrouwbaar zijn werken we door helder te zijn in wat er van ons verwacht mag worden en door die verwachtingen waar te maken. Betrokken geven we invulling door te handelen vanuit echte interesse. Toegankelijk gaat om laagdrempelig en zo eenvoudig mogelijk. Synergie tussen de centrale toegangskanalen telefonie, post, receptie, website en Social Media en consistentie van de dienstverlening over de kanalen heen zijn hierbij van belang.

Uiteraard nemen we hierbij wettelijke voorschriften op gebied van beveiliging en privacy in acht en borgen we dit zoveel mogelijk in onze processen. Daarbij faciliteren en stimuleren we selfservice en passen hedendaagse technieken toe wanneer dit leidt tot een meer efficiënte dienstverlening. Daarbij is van belang dat we werken volgens onze servicenormen en onze online gepubliceerde afspraken en informatie.

Voor al onze dienstverleningsprocessen geldt dat monitoring wordt gebruikt om te komen tot doorontwikkeling en verbetering.

Voor 2023 is van belang op te merken dat er Verkiezingen voor Provinciale Staten en het Waterschap op het programma staan en dat het de intentie is om vanaf 1 januari 2023 ook publieksdiensten voor de gemeente Ommen te verzorgen.

Bedrijfsvoering Twenterand

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf Bedrijfsvoering worden relevante thema's op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht.

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën, Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken.

In deze paragraaf wordt een aantal thema's belicht die van belang zijn voor 2023.

Communicatie en participatie

Er liggen de komende collegeperiode flinke opgaven voor de gemeente Twenterand. Die wil dit college samen met inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) organisaties aanpakken. Ook moeten (de gevolgen) van keuzes helder uitgelegd worden. Zodanig dat zoveel mogelijk inwoners het begrijpen. In het coalitieakkoord spreekt de coalitie over verschillende vormen van communicatie die kunnen worden ingezet om inwoners, ondernemers en organisaties optimaal te informeren en mee te nemen. Om dat allemaal te kunnen doen is budget nodig. Om inzichtelijk te maken wat we op het vlak van communicatie en participatie nodig vinden en wat daar voor nodig is, is een concreet plan van aanpak nodig. Niet alleen voor deze collegeperiode, maar structureel.

Bestuurlijk Juridische Zaken

Vanaf 1 mei 2022 geldt de nieuwe Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. De nieuwe wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie en verplicht overheden om meer publieke informatie actief openbaar te maken. De wettelijke verplichte informatiecategorieën hoeven niet direct allemaal vanaf 1 mei 2022 te worden gepubliceerd. Hiervoor geldt een fasering van enkele jaren. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld en uitgangspunt is dat deze toereikend zijn voor een adequate implementatie van deze nieuwe wet. In deze paragraaf Bedrijfsvoering worden relevante thema's op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht.

Daarnaast zal op het gebied van bedrijfsvoering in 2023 in elk geval worden ingezet op verdere organisatieontwikkeling, waarbij de strategische keuze voor het scenario 'Economisch sterk, met een sociaal hart' ook betekent dat de organisatie daarop moet worden ingericht. Verder spelen in 2023 de herinrichting van het gemeentehuis en de invoering van een nieuwe regeling budgetbeheer en zal het nieuwe zaakstelsel operationeel zijn.

Griffie

Maatschappelijk effect

De griffie richt zich op een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. De griffie ondersteunt en adviseert hierbij de raad, het bestuursorgaan dat besluiten neemt. De raad doet dat vanuit haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. Dit beoogde maatschappelijk effect is geen stip aan de horizon, maar een vrij constant gegeven waar voortdurend aan gewerkt moet worden. De ambitie ligt met name in de term "hoogwaardige", waarbij het van belang is om continu aan te sluiten bij en te anticiperen op de (veranderende) vraag uit de raad en de samenleving.

Ontwikkelingen 2023

2023 zal (ook) voor de griffie een beleidsarm jaar zijn. Het accent zal liggen op de reguliere werkzaamheden. Daarnaast zal er verder gewerkt worden aan zaken als het ondertitelen van de raadsvergaderingen, het archiveren van de videoverslagen of het project Democracy, dat na twee coronajaren weer opgepakt gaat worden.

Middelen

Het budget voor griffie en raad is vanouds beperkt. Desalniettemin lijken er voor 2023 voldoende middelen beschikbaar om de geplande werkzaamheden uit te voeren.

Wat mag het kosten Bedrijfsvoering

Overzicht van baten en lasten

	2023	2024	2025	2026
Lasten per onderdeel				
Dienstverlening	1.038.431	1.083.510	1.096.391	1.142.553
Bedrijfsvoering	11.409.226	11.986.475	12.614.218	13.513.721
Totaal programma lasten	12.447.657	13.069.985	13.710.609	14.656.274
Baten per onderdeel				
Dienstverlening	436.190	439.819	443.496	447.221
Bedrijfsvoering	-129.541	-126.412	-123.147	-122.238
Totaal programma baten	306.649	313.407	320.349	324.983
Totaal saldo van baten en lasten	-12.141.008	-12.756.578	-13.390.259	-14.331.291
Mutaties reserves	-3.593.085	-3.567.906	-3.340.678	-712.159
Geraamd resultaat	-15.734.093	-16.324.485	-16.730.938	-15.043.450

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2023

Verv.meubilair/bureaus
Aanpassing Wifi-netwerk

Investering 2023

10.000
70.000

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Via onderstaande link vindt u de beleidsindicatoren:

www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarvoor worden weerstandsvermogen en risicobeheersing geschetst en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.

Ten aanzien van de genoemde risicobeheersing plaatsen wij twee opmerken.

De afgelopen jaren werden sterk gekenmerkt door de invloeden van het corona virus. Dat heeft in fasen grote gevolgen gehad op meerdere beleidsterreinen en het heeft grote onzekerheden gebracht, met mogelijke risico's. We hebben deze risico's en die van onze partners voortdurend gemonitord en daarop geacteerd. Hoe corona zich de komende jaren gaat manifesteren is onzeker en daarmee een risico. Het beleid van monitoren en acteren zullen wij daarom voortzetten zolang als nodig.

Meerdere signalen duiden op economische (en maatschappelijke) risico's. We zien al enkele jaren door schaarste van energie, grondstoffen en arbeidspotentieel dat prijzen stijgen en dat er stagnatie dreigt of optreedt. Onzeker is hoe dit verder verloopt. Er zijn in elk geval gevolgen voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties met mogelijk een extra beroep op ons als gemeente om bij te springen. Ook zijn er gevolgen voor onze eigen bedrijfsvoering, bijv. hogere investeringskosten bij projecten, etc. Ook loopt al meer dan een jaar de tienjaarsrente op en de ECB (Europese Centrale Bank) heeft de rente te verhoogd. Deze ontwikkeling kan leiden tot hogere financieringskosten, hogere kapitaallasten en het vergroot ook de risico's in het grondbedrijf, nog sterker wanneer op een actiever grondbeleid wordt ingezet. Genoemde ontwikkelingen kunnen leiden tot een economische recessie. Dit vraagt om continue bewustwording, om monitoren en acteren en dat is wat we doen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing is het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – gewenste of ongewenste – gevolgen. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat beleid en uitvoering in gevaar komen. Weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare gedeelte door de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is samengevat in de volgende tabel. Ultimo 2021 bedroeg de weerstandscapaciteit € 7.730.131

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Risico's worden bepaald in het kader van risicomangement. Doelen van risicomangement zijn het bevorderen van risicobewustzijn en het expliciet maken en beheersen van risico's. Dit is een continu proces gericht op:

- Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
- Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen bij de grootste risico's

De aanpak voorziet erin dat tweemaal per jaar een sessie plaatsvindt met inhoudelijk en financieel betrokkenen. In die sessies worden risico's benoemd en waarbij per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan worden bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo ontstaat een actueel overzicht van alle risico's, als basis voor beheersmaatregelen, gericht op het verminderen van de kans op optreden en/of op het beperken van de gevolgen. Hierbij wordt opgemerkt dat het soms lastig is om de risico's te kwantificeren.

De belangrijkste risico's zijn samengevat in de tabel Risico's en worden toegelicht. Daarmee zijn niet alle risico's benoemd. Want de gemeente zit sterk in de Twenterandse samenleving en heeft vele relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan dan gaan om private/maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico's voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario's zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Wel wordt opgemerkt dat verenigingen steeds meer een beroep doen op privatiseringsmogelijkheden en garantstellingen voor geldleningen om tot vernieuwing te komen. Verder noemen we de klimaatverandering zoals die zich kan manifesteren in wateroverlast, droogte en/of hitte. Dit zijn evenzeer risico's.

Specifiek noemen we nog vijf risico's: de omgang met systemen, inkoop, contractbeheer, Kanaal Almelo de Haandrik en grote projecten.

De toenemende digitalisering heeft geleid tot een veelheid aan systemen die veel vraagt van medewerkers. Dit kan leiden onjuist gebruik van systemen met mogelijk fouten en/of verspilling als gevolg. Daarom is werken aan digivaardigheden een agendapunt. Ook speelt bij systemen dat koppelingen niet altijd goed werken. Waar voorheen keuzes per losse applicatie werden gemaakt (qua systeem, leverancier, kosten) zijn we een koers ingeslagen om meer vanuit het gebruikersgemak en vanuit het besef van het gehele applicatielandschap te kijken bij vervanging van systemen.

Bij inkoop bestaat de kans dat niet alle inkoopbehoeften in beeld zijn dan wel dat hierbij niet de juiste procedure is gevolgd. De hieruit voortvloeiende risico's kunnen zijn dat een marktpartij een verbod tot uitvoering van de opdracht en een gebod tot her-aanbesteding vordert op straffe van een dwangsom, ook kan vernietiging van de overeenkomst gevorderd worden. Daarnaast bestaat het risico dat de accountant vaststelt dat er in strijd met de Europese aanbestedingsplicht is gehandeld met als gevolg dat er geen goedkeurende verklaring wordt afgegeven voor de jaarrekening.

Ook bestaat de kans dat contracten niet goed beheerd worden. Mogelijke risico's zijn dat rechtmatig afgesloten contracten onrechtmatig worden. Goed contractbeheer met ondersteuning van een contractbeheersysteem is noodzakelijk. Op basis van het plan van aanpak 'Professionaliseren van de inkoopfunctie' worden hierop verdere acties ondernomen. Ook is het de bedoeling om in samenwerking met de accountant op deze materie een beleidslijn te ontwikkelen en uit te voeren. Bij het Kanaal Almelo de Haandrik speelt dat de gemeente mogelijk door de eigenaren (deels) aansprakelijk wordt gesteld voor de schade die aan hun woningen of bedrijfspanden is opgetreden. Of door netwerkbeheerders wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd, omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten de schaderegeling van de provincie valt.

Ook zijn er twee projecten, nieuwbouw zwembad en verbouw gemeentehuis, qua omvang in totaal circa 15 miljoen. Bij dergelijke grote projecten spelen doorgaans risico's op het gebied van financiën, tijd en kwaliteit. De overspannen bouwmarkt, sterk oplopende bouwkosten vanwege forse stijging van energiekosten, grondstoffenprijzen en corona-maatregelen, beschikbaarheid van technisch personeel en verstoringen in de aanlevering van bouwmaterialen vergroten de kans dat deze risico's zich voor doen. Hoewel op dit moment geen sprake is van een overschrijding op de projectbudgetten staan deze onder grote druk door de geschetste ontwikkelingen en daarom wordt dit nauwgezet gevolgd.

Omschrijving	Stand 31-12-2021 rekening	Stand 31-12-2022 begroot	Stand 31-12-2023 begroot
Algemene Risico Reserve	€ 2.902.190	€ 6.792.949	€ 7.240.149
Reserve minimabeleid	€ 59.113	€ 59.113	€ 59.113
Reserve Sociaal Domein	€ 4.901.110	€ 3.618.372	€ 3.541.372
Reserve risico's grondbedrijf	€ 677.718	€ 677.718	€ 677.718
Totaal	€ 8.540.131	€ 11.148.152	€ 11.518.352

Tabel risico's

Tabel Risico's						
Risico's	impact				kans	vereist weerstandsvormogen
	in euro's	i/s	doel	imago		
1 Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
2 Huishoudelijke ondersteuning	€ 250.000	s	6	4	50%	€ 250.000
3 Open einde' regelingen	€ 1.500.000	s	7	7	50%	€ 1.500.000
4 Twentse visie op vervoer	€ 100.000	s	7	7	25%	€ 50.000
5 Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	35%	€ 175.000
6 Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000
7 Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen	€ 500.000	s	5	5	40%	€ 400.000
8 Kwetsbaarheid informatiesystemen	€ 250.000	i	9	8	25%	€ 62.500
9 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 400.000	i	5	7	35%	€ 140.000
10 Uitvoeringsprogramma VTH	€ 1.000.000	i	3	8	15%	€ 150.000
11 Bodem	€ 400.000	i	3	3	20%	€ 80.000
12 Ruimtelijke ontwikkelingen	€ 300.000	i	3	6	20%	€ 60.000
13 Niet voldoen aan BIO / AVG	€ 250.000	i	4	8	5%	€ 12.500
14 Regelgeving, BBV en gemeentefonds	€ 200.000	i	2	2	25%	€ 50.000
15 Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	20%	€ 100.000
16 Personeel gerelateerde risico's	€ 500.000	i	6	7	75%	€ 375.000
17 Humanitaire ontwikkelingen	€ 1.000.000	s	8	8	75%	€ 1.500.000
18 Gas	€ 250.000	s	8	6	75%	€ 375.000
Totaal						€ 6.405.000

Weerstandsvormogen is 'impact in euro's' maal 'kans' waarbij structurele risico's dubbel tellen

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingmaatregelen.

De decentralisaties betekenen voor het sociaal domein een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn te weinig middelen beschikbaar. Inmiddels zijn er extra middelen voor Jeugdzorg toegezegd met daarbij de opgave om kosten terug te dringen. Daar is een hervormingsagenda voor Jeugd aan gehangen, echter zijn in het regeerakkoord van het kabinet bezuinigingen opgenomen. Het belang van de transformatie blijft daarmee nog steeds onverminderd van belang. In de aanpak waarvoor de gemeente Twenterand heeft gekozen staat deze transformatie dan ook centraal. Daarbij merken wij op dat de samenleving niet maakbaar is en zich ook externe effecten voordoen die van invloed zijn.

2. Huishoudelijke ondersteuning.

In 2023 volgt een nieuwe aanbesteding van de Huishoudelijke ondersteuning. Uitkomsten hiervan kunnen een financieel effect hebben. Daarnaast heeft de Huishoudelijke ondersteuning een open einde risico en bestaat het risico dat nieuwe regelingen op dit terrein (zoals abonnementstarief eigen bijdrage en CAO-kosten) onvoldoende financieel worden gecompenseerd. Vanaf 2019 zien we hogere kosten op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Dit komt enerzijds door een hogere indexatie door reële tarieven en anderzijds doordat het abonnementstarief en vergrijzing een aanzuigende werking heeft op de vraag naar Wmo voorzieningen. Het risico bestaat dat er onvoldoende wordt gecompenseerd door het Rijk met betrekking tot de volumestijgingen die het gevolg zijn van vergrijzing. Het abonnementstarief staat op

de agenda van het nieuwe kabinet. De beheersing vraagt om aanpassing van het beleid en een gerichte monitoring van de ontwikkeling van dit risico. Inmiddels zijn hiertoe de eerste stappen gezet, zowel lokaal als regionaal. Een was- en strijkservice is ingezet als lokale financiële beheersmaatregel.

3. 'Open einde' regelingen.

Binnen het sociaal domein zijn er verschillende gebieden waarbij sprake is van zogenaamde 'open einde' regelingen. Dit betekent dat in situaties waarin een aanvraag voor een voorziening niet afgewezen kan worden, de gemeente moet leveren. De hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de gemeente, ook wanneer als gevolg hiervan het beschikbare budget wordt overschreden. Onder- en overschrijdingen worden in eerste instantie vanuit een reserve opgevangen. Dit risico speelt sterk in het sociaal domein. De beheersing richt zich o.a. op het voorliggend maatschappelijke veld, waar toenemend gebruik wordt gesignaleerd.

4. Twentse visie op vervoer.

In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er gewerkt aan een integrale oplossing voor de huidige situatie van verschillende naast elkaar bestaande vervoersstromen. Dit heeft geleid tot een aanbesteding in 2017 en inmiddels ook een lokale bestuursopdracht vervoer; er is inmiddels gestart met de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding (in juni 2023 lopen de overeenkomsten af) in deze complexe markt. De werking van de visie is afhankelijk van de ontwikkeling van het dataknooppunt. Deze ontwikkeling verloopt niet vlekkeloos, zowel in de uitvoering als in de samenwerking in de regio en met de vervoerders. Gelet op het belang en de invloed van het dataknooppunt, wordt gekeken naar een alternatieve oplossing voor het dataknooppunt.

5. Optreden van een majeure procesfout of incident.

Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan; het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid of gebrek aan kennis bij de medewerkers.

Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten. Er kan een toename optreden van het aantal bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten.

Van belang is dat indien wachttijden oplopen het risico toeneemt, daarom vindt monitoring van wachttijden plaats. Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht. Landelijk heeft dit ook aandacht en regionaal wordt dit ook verder opgepakt.

6. Samenwerkingsaspecten.

In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, hetgeen tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente wat invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen. Verder kunnen problemen ontstaan bij partijen, bijv. liquiditeitsproblemen, waardoor afspraken niet worden nagekomen en er bijvoorbeeld niet "wordt geleverd". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen, bijvoorbeeld Early warning. Early warning betreft vroegsignalering bij problemen bij zorgaanbieders. Om problemen voor te zijn wordt er toenemend strakker aan de voorkant gescreend (barrièremodel). Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de beoogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken.

De samenwerking op het gebied van inkoop kan moeizaam verlopen waardoor beoogde inkoopvoordelen niet gehaald worden. We zijn gestart met verlengingen van de huidige inkoop voor het Twents Model en de nieuwe inkoop voor het Twents Model in 2025.

Tevens is er op het gebied van jeugd een discussie gaande over het al dan niet verhogen van de tarieven en zijn er van personeelstekorten. Een mogelijke impact kan zijn dat tarieven worden verhoogd waardoor de kosten voor jeugdzorg toenemen. De personeelstekorten kunnen zijn ook een mogelijk risico voor het tijdig kunnen bieden van zorg en kunnen een negatieve invloed hebben op de dienstverlening. Tenslotte bestaat er in algemene zin een potentieel risico op zorgfraude. In samenwerking met partners zoals het OZJT, RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) en de

SRT (Sociale Recherche Twente) worden risico's op het gebied van zorgfraude zoveel mogelijk teruggebracht. Daarnaast wordt door de contractmanagers van gemeente Twenterand aandacht gevraagd tijdens (account)gesprekken met zorgaanbieders voor de managementrapportages, waarbij stil wordt gestaan bij de financiële verantwoording en de accountantsverklaring. Hierbij worden vragen gesteld over doel- en rechtmatigheid van de ingezette ondersteuning en wordt bij (potentiële) onregelmatigheden (denk bijv. aan een hoge verzilveringsgraad) hier nader op doorgevraagd.

7. Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen.

Er is een nieuw verdeelmodel voor de herverdeling van het gemeentefonds aangeboden. Hierop is door het Raad voor het Openbaar Bestuur een reactie gegeven dat het nieuwe verdeelmodel aanpassingen behoeft. Inmiddels is er een resolutie aangenomen waarbij het onduidelijk is wanneer er een nieuw verdeelmodel ingevoerd gaat worden.

Er zijn extra middelen Jeugdzorg toegekend voor 2021 en 2022. Het kabinet heeft een voorlopig besluit genomen over 2023 en verder. Hierover is nog geen overeenstemming bereikt tussen VNG en het ministerie van VWS. Hierop vooruitlopend zijn de extra middelen al wel deels structureel in de begroting opgenomen (met instemming van de toezichthouder). Daarnaast is er ook sprake van andere wijzigingen die ook raken aan het Sociaal Domein. In het bijzonder noemen we de wijziging woonplaatsbeginsel in 2022 en de nog te trekken conclusies van het rapport "Stelsel in groei" met de komende hervormingsagenda Jeugdzorg. Met betrekking tot het woonplaatsbeginsel schuilt er een mogelijk risico in het feit dat gedurende geheel 2022 nog over kan worden gedragen.

8. Kwetsbaarheid informatiesystemen

De afhankelijkheid van de bij het Sociaal Domein gebruikte informatiesystemen is groot. Per 1 januari 2022 is overgegaan naar een ander regiesysteem binnen het Sociaal Domein, waardoor gebruik kan worden gemaakt van 2 softwarepakketten van dezelfde softwareleverancier voor het gehele Sociaal Domein. Hiermee is het risico hieromtrent verkleind. Op gebied van continuïteit zijn er risico's van uitval met stagnerende dienstverlening, niet tijdige betalingen en extra inzet/ bypasses als gevolg. De informatie uit het systeem kan tekortschieten voor goede sturing en geeft risico's in financiële grip (tijdigheid) en de export uit het systeem heeft een omvang die tot vervolgrisico's kan leiden. De komende periode zullen nieuwe ontwikkelingen m.b.t. IT in het Sociaal Domein een rol gaan spelen. Verdere doorontwikkelingen van data(analyses) worden opgepakt, zoals ook aanbevolen door de visitatiecommissie VNG, waarbij risico's zijn wegens kwetsbaarheid in de functies rond data-aanlevering en duiding.

9. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.

Verskillende soorten risico's kunnen zich voordoen. Die zijn gerelateerd aan:

- De leegstand van gebouwen;
- De staat van onderhoud;
- De bouwkundige staat;
- De exploitatie van gebouwen.

Gemeentelijk vastgoed is vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Daarnaast is er maatschappelijk vastgoed dat in eigendom en/of in gebruik is bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer er zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.

Als Twenterand zien we grote maatschappelijke opgaven op ons afkomen, zoals de energietransitie en de klimaatadaptatie met bijv. de uitdaging om het (gemeentelijk) vastgoed te verduurzamen. Verder is nodig in beeld te krijgen welk vastgoed de gemeente wil (blijven) inzetten voor de realisatie van doelen en het werken aan maatschappelijke opgaven. Ook is het goed om in het licht van de maatschappelijke opgaven het in eigendom hebben van het vastgoed te bekijken. Daarnaast kan de financiële situatie aanleiding zijn om het in bezit hebben van een deel van het vastgoed te heroverwegen.

Vastgoed in gemeentelijk eigendom draagt bij aan de maatschappelijke doelen van de gemeente Twenterand. Leegstaand of commercieel vastgoed zonder bijdrage aan de maatschappelijke doelen wordt afgestoten, in beginsel door verkoop. Het belang hiervan wordt onderstreept door de sterk oplopende energiekosten. Capaciteitsbeperkingen vormen hier een risico. In 2019 is beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand vastgesteld, waarbij het vastgoed in kaart is gebracht, met hierbij de relatie met de doelenbomen. Ook zijn uitgangspunten geformuleerd die de richting bepalen, waarmee de afwegingen per gebouw of categorie kunnen worden gemaakt. De bouwkundige staat en de staat van onderhoud wordt 3-jaarlijks door een deskundig bureau geïnspecteerd en verwerkt in een meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Hiermee wordt dit risico afgedekt.

10. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).

Het niet (kunnen) voldoen aan controles en frequenties in het uitvoeringsprogramma van evenementen-, bouw- en milieuvergunningen, als gevolg waarvan er ongewenste situaties kunnen ontstaan of optreden. Bijv. verkeerde opslag van gevaarlijke stoffen (milieu), of ten onrechte afgeven van een evenementenvergunning. Een ander risico is dat omgevingsvergunningen niet tijdig verleend of dat deze van rechtswege verleend worden, wat ongewenste maatschappelijke, juridische en economische effecten kan hebben. Deze risico's kunnen forse gevolgen hebben voor imago/doelrealisatie en ook financieel.

De milieu-inspecties en vergunningen zijn vanaf 2019 bij de Omgevingsdienst Twente (ODT) ondergebracht. De overige uitvoering van het Uitvoeringsplan ligt bij het team Omgeving. Wanneer dit plan wordt uitgevoerd blijven we binnen de aanvaardbaar geachte bestaande risico's. Dat de ODT een deel van de uitvoering verzorgt is van beperkte invloed op dit risico. De gemeente blijft verantwoordelijk. Dit geldt ook voor de verhaalbaarheid van kosten van verwijdering van drugsafval bij grondeigenaren. De beheersing van dit risico staat onder druk door de krapte op de arbeidsmarkt, het lukt onvoldoende om gekwalificeerd personeel aan te trekken en ook via inhuur/detachering lukt het niet.

11. Bodem.

Naar aanleiding van incidenten of wijzigingen (bijv. nieuwbouw) kan het gebeuren dat bij controles zaken naar boven komen die niet in orde zijn. Bijv. een (dreigende) verontreiniging, zo is onlangs PFAS aangetroffen. In die gevallen worden er maatregelen (opdracht tot sanering) genomen, al dan niet ondersteund door een dwangsom en met een termijn, een en ander ten laste van de organisatie die het betreft. Daarbij zijn situaties denkbaar waarbij de gemeente zelf bepaalde (delen van de) saneringen moet uitvoeren en de kosten ervan ook voor een deel draagt. Gedragslijn is hierbij dat aansprakelijkheid altijd direct bij de eigenaar wordt gelegd.

Deze handhavingstaken zijn per 2019 overgegaan naar de ODT.

Onder de Omgevingswet komen bodemtaken van de Provincie over naar de gemeente. We onderzoeken nog of deze taken eveneens bij de ODT kunnen worden ondergebracht.

Qua beheersing speelt de digitalisering van het bodemsysteem, waarbij bekende verontreinigingen zoveel mogelijk in kaart worden gebracht. Voor wat betreft de aanwezigheid of het aantreffen van asbest in de bodem is het Bureau Asbest Sanering (BAS) opgericht. Dit bureau werkt voor 7 Twentse gemeenten en neemt de onderzoeken en de sanering geheel voor haar rekening. De middelen hiervoor worden als subsidie ontvangen van de Provincie.

12. Ruimtelijke ontwikkelingen.

De komst van de nieuwe Omgevingswet brengt risico's met zich mee. Die kunnen zich voordoen t.a.v. meerdere aspecten: niet tijdig klaar zijn, digitaliseringsproblemen (functioneel of financieel), tekortschietend omgevingsinstrumentarium (omgevingsplan/omgevingsvisie). Verder is het momenteel niet ondenkbaar dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet opnieuw wordt uitgesteld. Dat betekent dat het project langer duurt en extra middelen voor de invoering vraagt. De Wet Kwaliteitsborging (WKB) treedt in 2023 in werking of wordt samen met de Omgevingswet uitgesteld. Met de WKB worden taken van de gemeenten overgedragen aan externe marktpartijen. Welke risico's dit met zich meebrengt in het geval van calamiteiten en bij verantwoordelijkheidsvraagstukken is nog onduidelijk, maar zijn wel aanwezig. Deze risico's zijn op dit moment niet goed in te schatten.

13. Niet voldoen aan BIO/ AVG

Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO) of aan vereisten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Twenterand voldoet aan de minimum vereisten vanuit de BIO en vanuit de AVG. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt hieraan voortdurend aandacht besteed. Daarnaast speelt bij de beheersing de uitvoering van het geactualiseerde beveiligingsplan met organisatiebrede toepassing van tweefactor autorisatie. Er is een verzekering afgesloten waardoor de impact van bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld een hack of datalek, wordt beperkt.

14. Regelgeving, BBV en gemeentefonds.

Voor de eerste jaren lijken de risico's inzake uitkeringen gemeentefonds te overzien, de wijzigingen zijn verwerkt in de begroting en de risico's van het 'trap op, trap af' zijn afgedekt. Deze reducties komen in de scores terug.

Wijzingen in BBV, bijvoorbeeld als gevolg van een wijziging van de financiële verhoudingswet, kunnen risico vormen. Onderdeel hiervan is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, welke een nadere duiding in het BBV krijgt. Hier is met een Plan van Aanpak al op geanticipeerd.

15. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.

Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Desalniettemin blijft de kans bestaan dat er nog iets opduikt wat gevolgen kan hebben. De financiële implicaties hiervan kunnen fors zijn.

Voor de beheersing van dit risico is het belangrijk dat contractbeheer op orde is. Bewustzijn is van groot belang inclusief aandacht voor de vraag wie bij afspraken dienen te worden ingeschakeld.

16. Personeel gerelateerde risico's.

Twenterand beschikt over een krap personeelsbestand voor de uitvoering van alle taken. In dit verband speelt een aantal risico's. Er komen regelmatig opgaven/taken bij zonder dat de daarvoor benodigde middelen in voldoende mate beschikbaar worden gesteld. Daarnaast speelt de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor stagneert invulling van reguliere en tijdelijke functies en het leidt tot meer verloop en hogere kosten bij inhuur. Dit kan leiden tot spanning tussen beschikbare en benodigde formatie, achterblijvende realisatie van beleid en doelen, te hoge werkdruk/verstoorde balans met mogelijk (langdurige) uitval. Ook kan het functiehuis een risico vormen, leidend tot een slechtere concurrentiepositie met verdere uitstroom als gevolg.

Het afscheid nemen van personeel kan aanleiding zijn tot het sluiten van zogenaamde vaststellingsovereenkomsten met financiële verplichtingen.

Risico 17. Humanitaire ontwikkelingen.

De inval in Oekraïne door Rusland heeft grote impact. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode van ongewisse duur. Op grond van bestaande regelgeving is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de kosten die dit voor gemeenten met zich mee brengt. De financieringsregeling die van toepassing is tot oktober 2022 is kostendekkend en de aannahme is dat dit ook vanaf oktober 2022 tot maart 2024, wanneer de huidige status van deze groep vluchtelingen wijzigt, zo zal blijven.

Een andere ontwikkeling die speelt is dat het Rijk werkt aan wetgeving waarbij dwang gebruikt wordt om gemeenten te bewegen meer te doen om vluchtelingen op te vangen en statushouders te huisvesten. Dat laatste tekent zich al concreet af en daarbij wordt gesproken over een verdubbeling van het aantal te vestigen statushouders, waarvan de kosten voor een deel voor rekening van de gemeente komen.

Het beslag op de ambtelijke capaciteit om een en ander in goede banen te leiden is dermate groot dat het geplande reguliere werk vertraging oploopt.

Risico 18. Gas

Een ander risico is het gasverbruik als gemeente. Zoals bekend hebben wij leveringsovereenkomsten afgesloten met Gazprom Energy. Op grond van sancties van de EU dienen wij deze op last van de minister van Klimaat en Energie uiterlijk per 1 januari 2023 te beëindigen. Wij vinden beëindiging in elk geval onwenselijk omdat het effect ervan haaks staat op de doelen van de sancties en daarnaast brengt het forse extra kosten met zich mee. Daarom hebben wij ontheffing aangevraagd voor 2023 om niet over te hoeven gaan tot beëindiging. Als wij geen ontheffing krijgen, bestaat de kans dat we mogelijk toch een andere leverancier moeten contracteren leidend tot forse extra kosten omdat de huidige marktprijzen veel hoger zijn dan die in de contracten met Gazprom. Tot slot merken we op dat in dit dossier ontwikkelingen elkaar snel opvolgen en dat dit de situatie is op het moment van schrijven.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt € 6.405.000 en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 11.518.352. Dat betekent een dekkingsratio van 1,80 en dat ligt ver boven de norm van 1.

Conclusie

M.i.v. 2016 is een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen beogen inzicht te geven in hoe solide de financiële positie van de gemeente is.

De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en worden onderstaand toegelicht en geduid. Bij de duiding wordt gebruik gemaakt van het GTK 2020 (Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader), opgesteld door de twaalf provincies.

De kengetallen zijn weergegeven in bijgaande tabel.

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen gaat het om schulden exclusief doorgeleende gelden (aan bijv. een woningbouwcorporatie die jaarlijks aflost). De netto schuldquote bedraagt 63,64% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2020.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het totale vermogen en hierbij geldt hoe hoger dit percentage, hoe beter de gemeente in staat is haar verplichtingen op de lange termijn te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt 28,14% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.

Grondexploitatie

Grondexploitatie geeft de grondpositie (waarde van de grond) weer als percentage van de totale geraamde baten. Voor deze ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie bedraagt 3,83% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2020.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is. Het beeld van deze structurele exploitatieruimte is over de jaren 2023 t/m 2025 licht positief en daarmee valt Twenterand in de minst risicovolle categorie, op basis van het GTK 2020. In 2026 wordt het negatief en valt Twenterand in de meest risicovolle categorie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de van de woonlasten van een gezin weer als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit percentage bedraagt 95,86% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.

Kengetallen	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	34,20%	68,54%	63,64%	57,47%	50,58%	48,83%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	21,92%	53,22%	49,57%	43,94%	37,20%	35,00%
Solvabiliteitsratio	35,38%	21,55%	28,14%	31,71%	35,41%	36,73%
Structurele exploitatieruimte	-0,58%	2,24%	3,21%	3,21%	3,71%	-3,15%
Grondexploitatie	3,57%	1,37%	3,83%	2,94%	1,85%	1,91%
Belastingcapaciteit	95,86%	95,17%	91,73%	94,09%	96,12%	98,17%

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De kapitaalgoederen vormen het gemeentelijk kapitaal waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Het is van belang, dat voor de openbare voorzieningen en gebouwen goede onderhoudsplanningen aanwezig zijn.

Beleid

De gemeentelijke kapitaalgoederen bestaan uit veel uiteenlopende onderdelen, zoals groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, gebouwen voor uiteenlopende functies, bestrating wegen, rioleringen, sportterreinen, afvalcontainers en dergelijke. Voor deze onderdelen wordt op basis van beheerssystemen, die zijn vastgesteld door de raad, de onderhoudsbehoefte bepaald. Daarnaast worden door de betrokken medewerkers op basis van visuele waarnemingen de nodige correcties hierop aangebracht.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen / verharding	Areaal
Lengte wegen	436 km
Oppervlakte verharding	237 ha

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald op basis van de kwaliteit.

De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of andere omstandigheden zoals weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden alle verhardingen zoals rijbanen, trottoirs, fietspaden en parkeerplaatsen verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte ca. elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:

De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in 1 jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.

Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering, waardoor de kosten van herstel fors toenemen. Vanaf 2020 is voor de elementenverhardingen ook extra geld beschikbaar i.v.m. achterstallig onderhoud. In de post onderhoud wegen worden ook de aanleg en het onderhoud van grasbetonstenen en bermbeton meegenomen. Indien er budget beschikbaar komt voor het verbeteren van landbouwroutes zullen deze worden uitgevoerd in bermbeton.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	966.783	1.158.831	1.224.850	1.254.247	1.285.603	1.311.315
Afschrijvingen	228.686	485.440	486.079	498.714	512.441	526.018
Totaal	1.195.469	1.644.271	1.710.929	1.752.960	1.798.044	1.837.333

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting	Areaal
Lichtmasten/armaturen	7.320 stuks

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen van bijna €134.000,-. De onderbouwing van dit bedrag is als volgt: Bij een theoretische technische levensduur van 20 jaar voor een armatuur en 40 jaar voor een mast komt men op een gemiddeld jaarlijks bedrag van €192.500,- voor vervanging. In het beleidsplan Openbare Verlichting, dat op 2 juli 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, is aangegeven dat het de verwachting is dat het bedrag van bijna €134.000,- per jaar voldoende is, aangezien in de praktijk blijkt dat de levensduur vaak enige jaren langer is. Wanneer gerekend wordt met een werkelijke vervangingstermijn van 28 jaar voor een armatuur en 50 jaar voor een mast betekent dit, dat het bedrag voldoende is.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	24.706	90.016	95.068	97.349	99.783	101.779
Afschrijvingen	40.317	72.037	79.636	86.968	94.233	101.431
Totaal	65.024	162.053	174.704	184.317	194.016	203.210

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt driejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en zesjaarlijks van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. In de meerjarenbegroting is voor de storting in het onderhoudsfonds betreffende de gemeentelijke gebouwen ieder jaar een verhoging van €45.000,- en voor de kunstwerken ieder jaar een verhoging van €6.000,- opgenomen. Uit de inspecties blijkt dat indien men bovengenoemde jaarlijkse verhoging handhaaft, er voor de komende 10 jaar voldoende dekking aanwezig is om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal
aantal accommodaties/gebouwen	52
Civieltechnische kunstwerken	Areaal
aantal kunstwerken	57

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	350.051	283.999	294.185	300.028	306.254	311.385
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	415.611	538.152	901.190	803.635	856.616	860.966
Kapitaallasten	957.192	1.213.851	1.184.814	1.787.883	1.769.291	1.752.782
Totaal	1.722.854	2.036.002	2.380.189	2.891.545	2.932.161	2.925.132

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	0	16.236	17.157	17.569	18.008	18.368
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	132.431	80.317	38.482	47.762	111.492	90.607
Afschrijvingen	15.011	14.895	14.779	14.664	14.548	14.432
Totaal	147.442	111.448	70.419	79.995	144.048	123.407

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard heeft Sweco het rapport geschreven Keuzemodellen kwaliteitsniveaus Wegen en Groen (oktober 2010). Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Er wordt gezocht naar maatregelen en aanpassing van werkzaamheden om binnen de bestaande budgetten de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij zal het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald. Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt. Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
Bomen	25.271 stuks
Hagen	16,5 km
Oppervlakte openbaar groen	156 ha

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	1.206.851	1.835.204	1.686.475	1.677.542	1.719.679	1.833.734
Afschrijvingen	21.409	20.149	10.174	10.080	9.985	9.891
Totaal	1.228.260	1.855.353	1.696.649	1.687.622	1.729.665	1.843.624

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2019-2023. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voor doen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riool om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Vrij verval riolering	231 km

(mini)gemalen

760 stuks

In 2018 is een nieuw GRP vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 5 jaar. In de eerste 5 jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten vastgelegd. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GRP 2019-2023 is ingespeeld op de klimaatverandering. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar via modelberekeningen is gebleken, dat daarbij toenemende hoeveelheden neerslag problemen kunnen gaan optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GRP-periode ervaring opdoen met risicogestuurd rioolbeheer. Wij gaan vervangen op basis van risico en dus op functioneren. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risicogestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GRP als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Het overleg met het Waterschap heeft o.a. tot doel dat er zowel voor het waterschap als voor de gemeente een win- win-situatie ontstaat, m.a.w. zo slim mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten de noodzakelijke maatregelen treffen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van de overstorten en de gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te kunnen monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	R 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Onderhoud	285.301	246.731	251.665	256.699	261.834	245.244
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	2.692	0	2.822	603	79	3.474
Afschrijvingen	480.460	726.037	729.695	724.670	719.645	714.620
Totaal	768.453	972.768	984.182	981.972	981.558	963.338

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld € 76.000,- nodig. Dit is meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.

Speeltoestellen

Areaal

Aantal speeltoestellen

569 stuks

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:

- A. de kasgeldlimiet;
- B. de renterisiconorm;
- C. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Paragraaf financiering

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt wat de beleidsvoornemens zijn ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: "het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

Treasurybeleid

De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden.

Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige kortetermijnfinancieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen.

Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt voor het gehele begrotingsjaar aangehouden de omvang van de jaarbegroting per 1 januari van het betreffende jaar. Op grond hiervan is de door het rijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2023 vastgesteld op 8,5% van € 108.185.559 = € 9.195.773. Dit betekent dat de gemeente Twenterand door het jaar heen tot het hierboven berekende bedrag met kort geld mag financieren (ook investeringen). Wanneer de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, moeten langlopende leningen (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar) aangetrokken worden. Tot maximaal het bedrag van de kasgeldlimiet loopt de gemeente renterisico, gebaseerd op leningen met een termijn van korter dan een jaar.

Met betrekking tot gelden in rekening-courant/kort geld loopt er met onze huisbankier een overeenkomst waarin is afgesproken dat deze dagelijks de saldi in rekening-courant in daggeld uitzet of aanvult. Daarnaast wordt, indien noodzakelijk, kasgeld aangetrokken c.q. gelden via schatkistbankieren weggezet voor periodes variërende van 1 week tot 1 jaar afhankelijk van geldbehoefte en mogelijkheden op de geldmarkt.

Renterisiconorm

In de wet FIDO is door het rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningsportefeuille

van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande leningen te voldoen. Renteaanpassing doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd herziet.

De doelstelling van de renterisiconorm is in feite dat bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig deel van de leningenportefeuille geherfinancierd hoeft te worden, het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt.

De renterisiconorm is door het rijk vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2023 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Begrotingstotaal 2023: € 108.185.559

Renterisiconorm voor 2023 bedraagt 20% = € 21.637.112

Onderstaand de berekening van het renterisico op de vaste schulden voor het jaar 2023:

1.	Begrotingstotaal	€ 108.185.559
2.	Wettelijk percentage	20%
3.	Renterisiconorm (1x2)	€ 21.637.112
4.	Renteherzieningen	€ 0
5.	Aflossingen	€ 3.825.769
6.	Bedrag van renterisico (4+5)	€ 3.825.769
7.	Ruimte onder renterisiconorm	€ 17.811.343

Rentetoerekening en kredietrisico's

Rentetoerekening

Rente wordt op basis van het rente-omslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het grondbedrijf een ander percentage wordt berekend op de in het BBV voorgeschreven wijze. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten middels de kapitaallasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente rechtstreeks toegerekend.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken.

Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

Omschrijving	Leningbedrag per 1-1-2023
Lening Zonnepark BV	5.680.000
Lening Activiteitencentrum	4.106.603
BAGL GR Vechtdal	932.591
Lening Den Ham FC Twente Madness	7.110
Lening Triangel	173.170
Startersleningen	1.047.299
Hypotheekverstrekkingen ambtenaren	2.140.864
Lening korfbalvereniging TOP	12.250
Lening St.Kulturhus De Klaampe	68.982
Lening IKB/Stadsbank	52.622
Lening Voorwaarts	3.000
Duurzaamheidsleningen	5.441
Achtergestelde lening het Punt	27.627
Lening de Groene Jager	30.817
Lening Enexis Tranche B	142.372
	<hr/>
	€ 14.430.748

Financieringspositie en -behoefte

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2023 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa		€ 97.525.222
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>		
Reserves	€ 31.432.443	
Voorzieningen	€ 13.832.254	
Langlopende leningen	€ 39.918.851	
Totaal financieringsmiddelen		€ 85.183.547
Gefinancierd met vlottende middelen		€ 12.341.674

Mutaties leningenportefeuille

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van woningbouw) voor het begrotingsjaar 2023 weergegeven:

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem.rente
Stand per 1 januari 2023	€ 39.918.851	1,136%	
Nieuwe leningen	€ 5.000.000		
Reguliere aflossingen	€ 3.825.769		0,032%
Vervroegde aflossingen	€ 0		
Stand per 31 december 2023	€ 41.093.081	1,104%	

Renteverwachting

Voor het begrotingsjaar 2023 is rekening gehouden met de volgende percentages:

Voor aan te trekken kort geld 0,5%

Voor aan te trekken lang geld 1%

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor de aanpassingen van het BBV is hier sprake van een verplichting.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf Bedrijfsvoering worden relevante thema's op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht.

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën, Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken.

In deze paragraaf wordt een aantal thema's belicht die van belang zijn voor 2023.

Communicatie en participatie

Er liggen de komende collegeperiode flinke opgaven voor de gemeente Twenterand. Die wil dit college samen met inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) organisaties aanpakken. Ook moeten (de gevolgen) van keuzes helder uitgelegd worden. Zodanig dat zoveel mogelijk inwoners het begrijpen. In het coalitieakkoord spreekt de coalitie over verschillende vormen van communicatie die kunnen worden ingezet om inwoners, ondernemers en organisaties optimaal te informeren en mee te nemen. Om dat allemaal te kunnen doen is budget nodig. Om inzichtelijk te maken wat we op het vlak van communicatie en participatie nodig vinden en wat daar voor nodig is, is een concreet plan van aanpak nodig. Niet alleen voor deze collegeperiode, maar structureel.

Bestuurlijk Juridische Zaken

Vanaf 1 mei 2022 geldt de nieuwe Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. De nieuwe wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie en verplicht overheden om meer publieke informatie actief openbaar te maken. De wettelijke verplichte informatiecategorieën hoeven niet direct allemaal vanaf 1 mei 2022 te worden gepubliceerd. Hiervoor geldt een fasering van enkele jaren. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld en uitgangspunt is dat deze toereikend zijn voor een adequate implementatie van deze nieuwe wet. In deze paragraaf Bedrijfsvoering worden relevante thema's op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht.

Daarnaast zal op het gebied van bedrijfsvoering in 2023 in elk geval worden ingezet op verdere organisatieontwikkeling, waarbij de strategische keuze voor het scenario 'Economisch sterk, met een sociaal hart' ook betekent dat de organisatie daarop moet worden ingericht. Verder spelen in 2023 de herinrichting van het gemeentehuis en de invoering van een nieuwe regeling budgetbeheer en zal het nieuwe zaakstelsel operationeel zijn.

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stem-recht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken

Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor

De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

A. Gemeenschappelijke regelingen

SamenTwente (GGD, OZJT, VTT)

Veiligheidsregio Twente

GR Soweco / Ontplooi (stichting)

GR Stadsbank Oost Nederland

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Omgevingsdienst Twente

B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties

Cogas N.V.

Twence B.V.

N.V. Rova Holding

Wadinko N.V.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Enexis

Zonnepark Oosterweilanden

C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen

Dimpact

Euregio

P-10 (plattelandsgemeenten)

Eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf

Weerstandvermogen.

Regionale samenwerking in Twente

Programma:

De samenwerking in Twente levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Lossers, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en

Wierden. De regionale samenwerking wordt op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme. De transitie van de Regio Twente is afgerond. Er staat een nieuwe structuur voorzien met meer focus en eenvoud in regionale samenwerking. De 'oude' organisatie Regio Twente is opgesplitst in vier verschillende onderdelen:

SamenTwente: een organisatie voor gezondheid met daarin de GGD, OZJT, Veilig Thuis Twente en Kennispunt Twente.

Twente Board: een organisatie waarin 3 o's, onderwijs, ondernemers en overheid, samenwerken aan de sociaaleconomische structuurversterking. De inbreng vanuit Twenterand wordt ingebracht via het Bestuurlijk Overleg sociaaleconomische structuurversterking. In het coalitieakkoord 2022 – 2026 'In elke kern: voor elkaar!' staat dat Twenterand de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking Twente niet zal ondertekenen. Wel zal aangegeven worden bij de Twente Board dat het de intentie is van Twenterand om over 3 jaar, en zo mogelijk eerder, alsnog te willen aansluiten. De reden daarvoor is de zorgelijke financiële situatie van de gemeente. Wat dit uitgangspunt betekent voor de positie van Twenterand in het bestuurlijk overleg, is op het moment van schrijven nog niet duidelijk.

Recreatieschap Twente: een lichte samenwerkingsvorm waarin recreatieparken, recreatieve routes en fietspaden voor inwoners van Twente worden beheerd en onderhouden. Het strategisch beleid op dit gebied ligt bij de Twente Board.

Coalitions of the willing: vrijwillige samenwerkingen op het gebied van Milieu, Duurzaamheid en Afval (MDA) en RES en Twentse Kracht.

Resttaken: samenwerking op de onderwerpen Mobiliteit en Arbeidmarktregio.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van bovengenoemde samenwerkingsvormen in Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen.

De bijdrage aan de regionale samenwerking in Twente bedraagt in 2023 € 1.912.000,-.

Beleidsvoornemens:

De gemeente Twenterand heeft het voornemen om uit de Agenda voor Twente te stappen vanwege de zorgelijke financiële situatie van de gemeente. Een voorstel voor deelname aan de Agenda voor Twente en de bijbehorende financiële bijdrage per gemeente wordt vanuit de Twente Board aan de 14 Twentse gemeente gestuurd om deze te behandelen tijdens de raadsvergadering waarin de begroting 2023 op de agenda staat. In de uitgangspunten voor de Agenda voor Twente wordt uitgegaan van een bedrag van € 9,27 per inwoner.

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:

Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.

Doelstelling:

Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent meerdere programma's, waaronder:

- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting 2023 van de VRT staat per programma benoemd wat de doelstellingen zijn en wat hier voor gedaan gaat worden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de

verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt.). De gemeente Twenterand draagt in 2023 ruim 2,3 miljoen bij aan de VRT. Dit bedrag wordt grotendeels gedekt uit de bijdrage die de gemeente Twenterand ontvangt vanuit het Gemeentefonds (cluster Openbare Orde en Veiligheid, subcluster Brandweer en Rampenbestrijding).

Beleidsvoornemens:

'Stabiele factor in tijden van verandering'. Dat is de rode draad van de koers voor de komende jaren.

We leven in een wereld waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Dit biedt kansen, tegelijkertijd stelt het ons voor een aantal uitdagingen. De Veiligheidsregio Twente focust de komende jaren op:

- Continuïteit en stabiliteit; het goed blijven doen, zoals we dat nu doen, met voldoende mensen en middelen
- Een nieuwe meldkamerlocatie in Apeldoorn.
- Aansluiting blijven vinden en behouden bij de Twentenaren.
- Technologische veranderingen: kansen benutten en proactief reageren op potentiële bedreigingen.
- Anticiperen op crisistypen gerelateerd aan klimaatverandering
- Anticiperen op de wijziging van meerdere wetten die invloed hebben op onze taken

Soweco NV, Almelo

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid en programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:

Het doel van de GR Soweco was het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de betrokken gemeenten. Door het besluit tot opheffing is het doel gewijzigd naar het goed afwickelen van de liquidatie

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten gemeenten waarmee een samenwerkingsverband bestaat zijn Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Wierden en Twenterand. De GR Soweco is ontstaan in 1969, toen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in werking trad.

Financiële relatie / financieel belang:

Als gevolg van besluit tot opheffing is een liquidatieplan opgesteld. Het saldo aan het einde van de liquidatiefase zal worden verrekend met de deelnemende gemeenten.

De Sociale werkvoorziening, w.o. Soweco, Larcom en Ontplooi, maakt deel uit van de totale WSW begroting. Deze is opnieuw bekeken en budgettair neutraal opgenomen in deze programmabegroting.

Beleidsvoornemens:

De GR SOWECO wordt opgeheven. Tot en met de liquidatie blijft dit een verbonden partij. Elk kwartaal wordt er over de voortgang van de liquidatie gerapporteerd.

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:

Sociaal Domein

Doelstelling:

De Stadsbank is een kredietbank, zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank biedt schuldhelpverlening en sociale kredietverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De GR wordt gevormd door 22 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie/financieel belang

De begrote bijdrage voor 2023 bedraagt € 260.000. De Stadsbank is momenteel een ander dienstverlenings- en bekostigingsmodel aan het ontwikkelen. De verwachting is dat hieruit hogere kosten voor de gemeente uit voortvloeien, maar dat deze zullen worden gecompenseerd door een lagere dienstverleningsafname. Dit laatste omdat we vanuit het Meldpunt Schulden steeds meer preventieve activiteiten inzetten (waaronder wettelijke vroegsignalering).

Onzekere factor is en blijft de gevolgen van de hoge inflatiecijfers en energieprijzen. Dit kan leiden tot een hogere vraag naar schuldhelpverlening door inwoners.

Beleidsrelatie:

De laatste jaren laat de gemeente Twenterand een stabiel uitgavenpatroon zien, namelijk een lichte daling van het aantal afgenomen budgetbeheerrekeningen en een lichte stijging van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering.

De daling van het aantal schuldhelpverleningsproducten is een resultaat van het gevoerde (preventieve) beleid en de economische hoogconjunctuur. De toename van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering is een landelijke trend. Door de verdere uitrol van de Wet Adviesrecht verwachten wij bovengenoemde toename af te toppen.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente, Hengelo

Programma:

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van programma Fundament.

Doelstelling:

Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.

De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De begrote bijdrage voor 2023 is € 719.269

Beleidsvoornemens:

De visie van het GBTwente luidt: 'Het GBTwente maakt belastingen begrijpelijk en persoonlijk'. Dit is waar het GBTwente de komende jaren naar toe wil. Omdat het belastingproces een complex geheel van beleid, uitvoering en besteding is, waarbij veel verschillende stakeholders betrokken zijn, wil het GBTwente de gemeentelijke belastingen voor iedereen begrijpelijk maken op een persoonlijke manier. Kernwaarden die aansluiten bij deze visie zijn: deskundig, helder, integer en behulpzaam. De randvoorwaarde voor de komende jaren is het geven van financiële zekerheden. Het GBTwente voorziet in de komende jaren, behoudens indexaties, wijzigingen in wet- en regelgeving en uitbreiding van gevraagde dienstverlening door gemeenten, geen aanleidingen voor kostenverhogingen. Mochten deze zich toch onverhoopt voordoen, dan zal het GBTwente compensatievoorstellen doen en die met de deelnemende gemeenten afstemmen.

De uitwerking van het bovenstaande resulteert in een strategie die gericht is op: foutloos, sneller en goedkoper werken.

Omgevingsdienst Twente

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van programma Ruimte en heeft raakvlakken met bijna alle doelenbomen binnen dit programma. Primair gaat het om de uitvoering van alle milieutaken, maar ook milieu gerelateerde taken zoals: duurzaamheid en de invoering van de Omgevingswet.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en prettige regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De deelnemende Twentse gemeenten (14) zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Ook de provincie Overijssel is deelnemer. De werkzaamheden worden milieu breed of wel omgevingsbreed verricht. Belangrijke thema's betreffen, volksgezondheid, milieu en ruimtelijke ordening.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Omgevingsdienst Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is bijdrage van de provincie. Deze bijdrage is gerelateerd aan de grootste gemeente binnen de regio Twente. De komende periode gaat hier verandering in komen. De Omgevingsdienst Twente stapt namelijk over naar outputfinanciering. Dat betekent dat de vast bijdrage per deelnemer/gemeente wordt verlaten en dat per geleverde dienst door de ODT moet worden betaald. Daartoe zal de

komende periode een traject van herijking financiering ODT worden gestart en afgerond ter voorbereiding van de Programmabegroting ODT 2023. Hierin komen de eerst tekenen van outputfinanciering in beeld en kan verder worden ontwikkeld om het in 2024 af te ronden. De kosten per gemeente zullen naar verwachting de komende jaren aanzienlijk stijgen. De redenen daartoe zijn de ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen, zoals de realiseren van bestemmingsplannen/omgevingsplannen met als gevolg meer nieuwbouw ten behoeve van wonen en bedrijven. Maar ook diverse ontwikkelingen in wet- en regelgeving, een overspannen arbeidsmarkt, het blijvend kunnen voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria, een toename in taken, meer adviesverzoeken van de gemeente aan de ODT vanwege bijvoorbeeld omgevingsplannen, geluid, bodem (PFAS) en lucht (stikstof). Een toename van de kosten met de omvang van 2.5 fte is absoluut realistisch.

Beleidsvoornemens:

De gemeente Twenterand neemt deel aan de ontwikkeling van beleidsregels voor alle VTH-Taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Primair zijn deze gericht op de milieutaken, maar dezen worden zodanig lokaal 'ingekleurd' dat ze ook voor de niet milieutaken toegepast kunnen worden. Te denken valt aan Risicoanalyses waarmee op basis van risico's bij niet naleving geprioriteerd uitvoering kan worden gegeven aan de VTH-taken. VTH-beleid betreffende kwaliteitsnormen en bodemkwaliteitskaarten. De gemeente Twenterand is vertegenwoordigd in het Portefeuillehoudersoverleg VTH en het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente.

Cogas, Almelo

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:

Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 558 aandelen à €454,-; totale (nominale) waarde van €253.332,-. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. De dividenduitkering aan Twenterand wordt voor 2023 geraamd op € 1.116.000

Door de verkoop van aandelen Cogas Kabel Infra in 2019 door Cogas, heeft Twenterand in 2021 een extra dividend van € 3.290.000 ontvangen. Daar staat tegenover dat vanaf 2026 de uitkering van het jaarlijkse dividend zal dalen met € 558.000.

Beleidsvoornemens: Het is de ambitie van Cogas, naast uitstekend netbeheer van bestaande netwerken, te investeren in de aanleg van nieuwe energie-infrastructuren, zoals warmte- en biogasnetwerken, om daarmee de verduurzaming van de warmtevoorziening mogelijk te maken en de energietransitie in de regio te faciliteren. Cogas wil een bijdrage leveren aan en positie nemen in de Energietransitie en is partner in de RES Twente.

Twence Holding BV, Hengelo

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Openbaar belang

Terugwinning van grondstoffen en energie uit huishoudelijk afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie).

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

Behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven

In stand houden van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.

We stemmen alleen in met extra investeringen als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand.

Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen;

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van €43.909.- (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De verwachte dividenduitkering is circa € 345.000.-.

Beleidsvoornemens:

In de aandeelhoudersvergadering in december 2019 is het Strategisch beleidsplan 2020-2023 vastgesteld. Dit plan bevat twee strategische lijnen:

I. Een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening.

II. Meer waardevolle grondstoffen uit afval en biomassa produceren om daarmee de grondstofkringlopen te sluiten.

Twenterand heeft in 2022 is het nieuwe levering- en verwerkingscontract getekend. Hierbij is in april 2022 een kanttekening gemaakt dat het mogelijk is om voor 1 juli 2023 het contract te ontbinden. Dit vanwege het opnieuw opstarten van een aan- en verkoopproces voor de verkoop van de aandelen van Twenterand.

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners

- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

ROVA is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van ROVA telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken.

Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van €38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2023 €100.000,-. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen.

Beleidsvoornemens:

De ontwikkelvisie van ROVA houdt onder andere in dat afval als grondstof wordt gezien en dat ROVA er naar streeft om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte. Nagenoeg alle ROVA gemeenten hebben de afgelopen jaren nieuwe afvalbeleidsprogramma's aangenomen in de vorm van een grondstoffenplan. In alle gemeenten zijn de resultaten zeer positief. Een aantal ROVA-gemeenten laat nu al resultaten zien tot minder dan 50 kilo per inwoner per jaar. Toch ziet ROVA nog voldoende ambities. Verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen zoals luiers vormen nog steeds een uitdaging.

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft op dit moment één participatie binnen de gemeente Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor 2023 en verder is € 42.500,- begroot aan dividend.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Deze deelneming levert een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:

BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:

- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap. Met een relatief aandelenbezit van 0,04% beschouwt Twenterand BNG als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:

De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is €59.670,- (23.868 aandelen à € 2,50). Voor 2023 wordt een dividend geraamd van €24.000,-.

Enexis

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan de doelrealisatie op het beleidsveld Milieu en een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:

Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twenterand bezit medio 2020 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Vanwege deze geringe relatieve omvang beschouwt Twenterand Enexis als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor 2023 en verder is € 29.000,- begroot aan dividend.

Zonnepark Oosterweilanden BV, Vriezenveen

Programma:

Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:

Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:

De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie/financieel belang: Twenterand verwacht van Zonnepark Oosterweilanden BV in 2023 een dividenduitkering van € 300.000.

Beleidsvoornemens:

Productie van duurzame energie.

Dimpact, Enschede

Deze deelneming levert momenteel een beperkte bijdrage aan bedrijfsvoering op het gebied van I&A. Dit mede, omdat we vanaf 2023 geen gebruik meer maken van de eSuite. Deelname en samenwerking is vooral te zien als kennis- en sparringpartner t.b.v. onze toekomstige gemeentelijke informatievoorziening.

Doelstelling:

De coöperatie Dimpact heeft tot doel om 'excellente publieke dienstverlening en interactie met burgers, bedrijven en instellingen' mogelijk te maken voor gemeenten. De klant centraal stellen en de nieuwe informatie-architectuur, spelen daarin een prominente rol. De coöperatie heeft geen winstoogmerk. Alle leden zijn eigenaar van onze coöperatie. Gezamenlijk sturen zij onze ontwikkelingen aan. Samenwerking, kennisdeling en hergebruik van oplossingen zijn daarbij de basis. Het namens de deelnemende gemeenten selecteren en aanschaffen van applicatie(licentie)s levert wezenlijke prijsvoordelen op.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Sinds 2022 bestaat het ledenbestand uit 40 gemeenten, die gezamenlijk zo'n 3.000.000 inwoners vertegenwoordigen.

De coöperatieve vereniging Dimpact kent de volgende officiële (statutair vastgelegde) besluitvormende organen:

- de Algemene Leden Vergadering (ALV);
- de Raad van Commissarissen (RvC);
- het bestuur.

Financiële relatie / financieel belang:

Over de basiscontributie wordt een inflatiecorrectie toegepast van 2,0% en deze bedraagt voor 2023 € 6.000.

Beleidsvoornemens:

In 2021 heeft de vereniging een strategische heroriëntering gedaan, met als belangrijkste uitkomst dat ingezet gaat worden op de Common Ground ontwikkeling. Dat gaat gebeuren samen met andere gemeentelijke partijen en met leveranciers van de gemeentelijke markt. Het college van Twenterand heeft besloten niet mee te gaan in deze ontwikkeling, omdat de onzekerheid over de haalbaarheid en het geambieerde tempo hoog wordt geacht. Wij zullen daarom bijvoorbeeld zelf een vervangend zaakstelsel gaan aanschaffen, in plaats van mee te gaan in de Dimpact-innovatieaanpak. Wel blijft Twenterand lid van Dimpact, omdat andere voordelen (zoals kennisdeling en architectuurvorming) ook zinvol en relevant zijn voor Twenterand.

Euregio, Gronau

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:

De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.

Beleidsvoornemens:

De Euregio werkt vanuit drie inhoudelijke commissies op de terreinen Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling.

P-10 (Plattelandsgemeenten)

Programma:

De P10 levert een bijdrage aan de programma's Economie en vrijetijdsbesteding en Fundament

Doelstelling:

De P10 bestaat uit de 29 grootste plattelandsgemeenten van Nederland, die in gezamenlijk verband hun ambities en beleidsvoornemens onder de aandacht brengen van de landelijke en Europese politiek. De deelnemende plattelandsgemeenten zijn: West Betuwe, Dinkelland, Tubbergen, De Wolden, Weststellingwerf, Noardeast-Fryslân, Leudal, Altena, Westerkwartier, Het Hogeland, De Fryske Marren, Horst aan de Maas, Midden-Drenthe, Medemblik, Hof van Twente, Peel en Maas,

Goeree-Overflakkee, Hollands Kroon, Berkelland, Westerveld, Borger-Odoorn, Aa en Hunze, Schouwen-Duiveland, Hulst, Opsterland, Ooststellingwerf, Sluis, Bronckhorst en Twenterand. De P10 maakt zich sterk voor een leefbaar platteland door de uitvoering van de Agenda Platteland die bestaat uit 10 punten:

1. Landelijke souplesse en ondersteuning voor combivervoer goederen en personen.
2. Verdergaande digitalisering platteland: met name voor die delen van het platteland waar de aanleg van glasvezel niet rendabel is voor marktpartijen.
3. Investeren in bedrijventerreinen op het platteland met een goede landschappelijke inpassing, ontsluiting en voorzieningen.
4. Subregionaal arbeidsmarktbeleid om jeugd en jonge professionals te interesseren voor carrières op het platteland.
5. Landelijke toeristische gebiedsmarketingcampagne voor het Nederlandse platteland.
6. Betere en bereikbare eerste- en tweedelijnszorg.
7. Volkshuisvestingsfonds om samen te investeren in nieuwbouw, sloop, verduurzaming, herstructurering bestaande woningvoorraad en alternatieve innovatieve woonvormen op het platteland.
8. Energiecoöperaties beter positioneren, beperkende regelgeving (zoals de Energiewet en Warmtewet) wegnemen en voorkomen dat marktpartijen voorrang krijgen. Randvoorwaarde hierbij is de verzwaring van het energienetwerk en realisatie van voorzieningen voor de opslag van warmte en energie.
9. Financieringsinstrument warmtetransitie voor verduurzaming particulier woningbezit op platteland en in lintbebouwingen.
10. Ruimte voor de kracht van lokale gemeenschappen en krachtige agrarische bedrijven bij de aanpak van klimaatverandering en wateradaptatie (door rijk en provincie).

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De gemeente Twenterand wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder plattelandsontwikkeling.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand betaalt een jaarcontributie van circa €7.750,-.

Beleidsvoornemens:

Opkomen voor de gedeelde belangen van de gemeente aangesloten bij P-10.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Een van de middelen van een gemeente om haar ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid van de overheid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijke gewenste bestemming van de grond, middels een plan of besluit op basis van de Wet ruimtelijke ordening (WRO), bepaald. De raad heeft een kader stellende en controlerende functie ten aanzien het gehanteerde grondbeleid en de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.

Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt.

Hoofdpijnen van het grondbeleid

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een actief grondbeleid te voeren (waarbij je zelf als gemeenten de gronden koopt en bouwrijp maakt) of een faciliterend (passief) grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan anderen wordt overgelaten). Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft. Voorts kan de gemeente bij faciliterend grondbeleid geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt. Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevendende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd, waardoor er feitelijk financiële verevening tussen verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats kan vinden.

De gemeente Twenterand voert een faciliterend grondbeleid, waarbij het de vraag is of dit past bij de behoefte en vraag van deze tijd.

Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening. Daarin wordt uitvoeriger ingegaan op de financiële positie van het grondbedrijf, de projectmatige complexen (= lopende grondexploitaties) en de functionele complexen (complex verspreide bezittingen en complex nog uit te voeren werken). In de paragraaf grondbeleid van de begroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van het grondbedrijf.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:

Bouwgrond In Exploitatie (BIE);

Gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord, voorheen het Complex Overige gronden.

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.

De gronden welke onder MVA worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de Raad.

Deze (bouw)gronden kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE.

De Raad stelt op grond van haar budgetrecht kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze kredieten regelen de financiering en dekking van de uitvoeringskosten en zijn bestemd voor aankopen, wegeaanleg, groenaanleg, riolering, enzovoort.

Met de jaarlijkse vaststelling van de grondexploitatie autoriseert de gemeenteraad tevens de baten en lasten in de eerste jaarschijf van de grondexploitatie. De baten en lasten worden opgenomen in de gemeentelijke exploitatiebegroting.

Werklocaties en overige

De Regionale Afspraken Programmeren Bedrijventerreinen Twente uit 2019 vormen het uitgangspunt bij de fasering van de werklocaties. In de lopende grondexploitaties zijn de grondopbrengsten met betrekking tot de werklocaties gebaseerd op de uitgifte van ca 6 hectare in de komende 5 jaren.

Het bedrijventerrein Oosterweilanden 2e fase wordt in de 2e helft van 2022 bouwrijp gemaakt. Ook de 2e fase van Garstelanden Oost zal bouwrijp worden gemaakt. Daarmee zijn de laatste stukken

bedrijventerrein in exploitatie en zal onderzocht moeten worden waar Twenterand verder wil uitbreiden c.q. wil revitaliseren.

Woninglocaties

De vraag naar woningbouwkavels is hoog. Wel verwachten we een daling van de vraag door toenemende bouwkosten en stijging van de hypotheekrente. In de komende 5 jaren wordt verwacht ca 2 ha bouwgrond af te zetten. Wel wordt, conform de wens van het college en de raad, onderzocht of er (uitbreidings)mogelijkheden zijn om de woningbouw te versnellen.

Geactualiseerde exploitatieopzetten

Per 1 januari 2022 kende het Grondbedrijf 9 lopende grondexploitaties, waarvan 2 complexen volledig zijn verkocht maar nog wachten op het woonrijp maken van het laatste deel. Dat zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Tevens fungeert de grondexploitatiebegroting als een 'voorspelling' van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.

Voor verlieslatende grondexploitaties dient een voorziening te worden getroffen ter dekking van het begrote tekort. Hiervan is op dit moment geen sprake.

Bij winstgevendende grondexploitaties moet, na rato van de voortgang, geleidelijk winst worden genomen. Daarmee mag niet worden gewacht tot het moment waarbij het project (bijna) geheel is gerealiseerd. De geactualiseerde geconsolideerde (samen gevoegde) begroting van de 9 lopende grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Complex	Boekwaarde	Reeds genomen winst	nog te verwachten inkomsten	nog te verwachten uitgaven	Winstverwachting totaal
Woningbouw	€ 237.060	€ 1.812.047	€ 8.679.872	€ 4.640.197	€ 3.802.614
Bedrijventerreinen	€ 798.703	€ 1.151.438	€ 9.424.273	€ 6.313.953	€ 2.311.616
Totaal	€ 1.035.763	€ 2.963.485	€ 18.104.145	€ 10.954.150	€ 6.114.230
					€ 5.778.667 (ncw)

De reserve grondbedrijf heeft een stand van € 677.418,=. Deze mag maximaal € 1 mln bedragen. Het meerdere wordt toegevoegd aan de ARR.

Voor het woonrijp maken van volledig afgewerkte complexen is nog een bedrag beschikbaar van € 198.472 in de voorziening.

Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de begraafrechten en de toeristen- en forensenbelasting.

Lokale Heffingen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in de laatste raadsvergadering van 2022.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (zoals OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Omschrijving	2021		2022	2023
	Raming	Realisatie	Raming	Raming
Afvalstoffenheffing	€ 2.255.275	€ 2.308.872	€ 2.494.815	€ 2.621.634
Begraafplaatsrechten	€ 580.000	€ 810.218	€ 580.000	€ 580.000
Forensenbelasting	€ 5.000	€ 5.307	€ 5.000	€ 5.180
Leges burgerzaken	€ 418.070	€ 436.731	€ 421.607	€ 435.190
Leges omgevingsvergunning	€ 789.500	€ 1.292.219	€ 812.014	€ 852.017
OZB eigenaren woning	€ 5.096.439	€ 5.109.899	€ 5.534.261	€ 5.723.135
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.501.831	€ 1.458.296	€ 1.576.922	€ 1.576.922
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.061.749	€ 1.063.125	€ 1.359.836	€ 1.281.086
Rioolheffing	€ 3.569.863	€ 3.697.851	€ 3.641.260	€ 3.732.291
Toeristenbelasting	€ 95.000	€ 117.139	€ 45.000	€ 76.620
	€ 15.372.727	€ 16.299.657	€ 16.470.715	€ 16.884.075

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Landelijk

Hervorming lokaal belastinggebied.

In 2015 kondigde het Rijk destijds een belastingherziening aan. Grote veranderingen in lokale

heffingen hebben zich sinds die tijd niet voorgedaan en de richting is niet eenduidig: tegenover het verdwijnen van de macronorm voor de OZB (minder Rijksbemoedening) staat het afschaffen van de precario op ondergrondse leidingen (verkleinen gemeentelijk belastinggebied). In het coalitieakkoord van het huidige kabinet is nu het volgende opgenomen: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken." Daarmee is de discussie over een ruimer (lokaal) belastinggebied weer actueel. Uitbreiding kan echter in 2026 (inzet coalitieakkoord) slechts aan de orde komen als aan de geformuleerde randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' harde ijkpunten.

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding

Nu is geen bezwaar mogelijk tegen een beschikking uitstel van betaling. Tegen een beschikking kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is nu administratief beroep bij het college mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). Wanneer deze landelijke wijziging in werking treedt is nog niet bekend.

Zonnepanelen

De WOZ-waarde wordt bepaald op basis van de Wet WOZ. Op de uitvoering van deze wet door gemeenten wordt toegezien door de Waarderingskamer. Jaarlijks controleert de Waarderingskamer of het GBTwente de wet uitvoert conform de wettelijke bepalingen. Bij de waardebepaling moet de onroerende zaak worden gewaardeerd. De waarde in het economisch verkeer wordt bepaald op basis van marktgegevens. Tot de onroerende zaak behoren ook eventuele zonnepanelen. Het GBTwente heeft dan ook geen beleidsvrijheid om zonnepanelen niet in de waarde te betrekken. In hoeverre de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de waarde, blijkt uit de beschikbare marktinformatie. Uit de permanente marktanalyse tot nu toe, is niet gebleken dat de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de verkoopwaarde.

Mocht het in de toekomst zo zijn dat uit onze permanente marktanalyse blijkt dat de aanwezigheid van zonnepanelen wel van invloed is op de verkoopwaarde, dan heeft een gemeente bij een positieve invloed de mogelijkheid een facultatieve vrijstellingsbepaling op te nemen. Het GBTwente zal dan per object met zonnepanelen moeten bepalen wat de waarde is van de zonnepanelen op basis van levensduur, kwaliteit, aantal, ligging, etc.

Bij de behandeling van het Belastingplan 2019 (fiscale vergroeningsmaatregelen 2019) in het najaar van 2018 is de regering bij motie (Lodders / Van Weyenberg1) verzocht een voorstel te ontwikkelen waarmee zonnepanelen standaard buiten de onroerendezaakbelasting gehouden worden en tevens te onderzoeken hoe vormen van verduurzaming in de toekomst niet ontmoedigd worden door middel van hogere lokale lasten. Minister Ollongren heeft begin 2021 hierover een brief verzonden aan de 2e Kamer. De minister geeft hierin aan dat een wettelijke belastingvrijstelling via de OZB of de WOZ de nodige uitvoeringsproblemen kent. Een subsidie of 'groene' heffingskorting is volgens de minister een beter oplossing. De groene heffingskorting kan worden vormgegeven door een vermindering van de verschuldigde belasting nadat het verschuldigde belastingbedrag (bijvoorbeeld voor ozb) is berekend. Een eventuele verplichte groene heffingskorting vraagt wel om een wetswijziging. De minister gaat met gemeenten in gesprek over hoe op lokaal niveau verduurzaming door huiseigenaren bevorderd kan worden en of een (verplichte) groene heffingskorting daar mogelijk aan bijdraagt. Uit het recente nieuwe regeerakkoord is (nog) niet te herleiden of de nieuwe minister voor klimaat en energie dit gaat oppakken.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.

In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven kunnen gelden, maar het woningtarief.

Op 30 november 2020 heeft minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de

Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het gesprek met de VNG over de toepassing van artikel 220f Gemeentewet (amendement Omtzigt). De minister schrijft in een brief aan de Tweede Kamer dat deze wettelijke bepaling voor gemeenten niet toepasbaar is. Om de bedoeling van de bepaling wel mogelijk te maken kan onderzocht worden hoe de gedachte achter de wettelijke bepaling het beste uitgevoerd kan worden. De minister is bereid om dit onderzoek op te starten. Dit onderzoek kan leiden tot een aanpassing van artikel 220f Gemeentewet (of een alternatieve bepaling of instrument die het doel beter bereikt). De keuze hiertoe is voorbehouden aan een nieuw kabinet. Op 30 mei 2022 heeft minister Bruins Slot (BZK) in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat een lager ozb-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere sociaal belang behartigende instellingen moeilijk is te realiseren via een wettelijke regeling. Uit overleg met gemeenten is geconstateerd dat er bij deze fiscale mogelijkheid zwaarwegende praktische uitvoerings- en toepassingsvraagstukken spelen, met betrekking tot de afbakening, die niet eenvoudig op te lossen zijn. Daarom geeft de minister opdracht tot een extern onderzoek. Aan dit onderzoek zullen het Rijk, de VNG en gemeenten deelnemen.

Het GBTwente volgt de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies van het GBTwente om vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

De omgevingswet en leges

Een van de instrumenten binnen het nieuwe stelsel van omgevingsrecht is het omgevingsplan. Gemeenten moeten in het nieuwe stelsel hun bestemmingsplannen, beheersverordeningen en andere regelingen over de fysieke leefomgeving uit andere verordeningen bundelen en omvormen tot één samenhangend en consistent omgevingsplan.

Artikel 3.1, lid 4, Wet ruimtelijke ordening (Wro) bepaalt nu nog dat wanneer een bestemmingsplan niet tijdig is vastgesteld of is verlengd, voor de gemeente 'de bevoegdheid tot het invorderen van rechten ter zake van na dat tijdstip door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten die verband houden met het bestemmingsplan' vervalt (de zgn. legessanctie). In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt met deze wet de actualiseringsplicht uit de Wro voor een belangrijk deel van de bestemmingsplannen en beheersverordeningen afgeschaft. Hierdoor komt ruimte beschikbaar, zodat gemeenten in aanloop naar de Omgevingswet al kunnen starten met de voorbereiding van het tot stand te brengen omgevingsplan.

Op 1 januari 2022 zou de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) in werking treden. Dit is echter voorlopig uitgesteld tot 1 juli 2022. Dit geeft het Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties meer ruimte om de implementatie van de wet op een zorgvuldige en verantwoorde wijze af te ronden. Door deze inwerkingtreding van beide wetten kan er veel veranderen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Het principe van legesheffing verandert niet. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- Nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen;
- (Mogelijk) minder vergunningplichten;
- De 'knip': het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke vergunning;
- Gemeentelijke kosten worden hoger of lager;
- Gemeentelijke kosten verschuiven;
- Meer integrale vergunningen (meerdere gezagen betrokken);
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer).

De VNG vraagt met de notitie 'Discussie-leidraad leges en de stelselwijziging

Omgevingswet' aandacht voor het onderwerp en het belang voor gemeenten om hier - op basis van de eigen keuzes - over na te gaan denken. Ook worden suggesties gedaan voor de onderwerpen. Zij vragen gemeenten om hierover met hen van gedachten te wisselen. Via de regionale implementatiecoaches (RIO's) zullen er (digitale) discussies-sessies worden opgezet, om deze materie samen verder uit te diepen.

Waterzorgheffing

Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading. Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige

communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Lokaal

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet.

Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De opbrengsten van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedraagt voor 2023 3,6%.

De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2023 in de gemeente Twenterand worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen

Forensenbelasting

Op grond van artikel 223 van de Gemeentewet kunnen gemeenten forensenbelasting heffen. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Met de forensenbelasting kunnen gemeenten de kosten van bepaalde voorzieningen ook verhalen op mensen die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van de voorziening. De forensenbelasting wordt door Nederlandse gemeenten alleen geheven van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning ter beschikking houden.

Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. Voor zover de belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot verblijf biedt, is deze bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene ter zake van wiens verblijf de belasting verschuldigd wordt.

De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting, namelijk dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.

Onroerendezaakbelastingen

Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Belastingplichtige

- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;
- gebruikers van niet-woningen.

Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

Grondslag onroerendezaakbelastingen

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplichtige wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplichtige het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt

hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Gebonden belastingen

Afvalstoffenheffing

De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer.

Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 2002 uitgevoerd door Rova. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Belastingplichtige

Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Grondslag

De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente Twenterand hanteert als grondslag een vast bedrag plus een opslag op basis van het aantal aanbiedingen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 3.096.775). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval en de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing.

Daarnaast begroten wij € 470.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Voor het vastrecht wordt een tarief voorgesteld van €126,36 (€ 110,88 in 2022). Voor de aanbestedingstarieven wordt een tarief voorgesteld van € 13,50 voor een 240 l. restafvalcontainer, € 8,15 voor een 140 l. restafvalcontainer. Deze variabele tarieven zijn niet verhoogd ten opzichte van voorgaand jaar.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Afvalstoffenheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kostendeckendheid
7.3 Afval	2.184.241	470.000	442.534	3.096.775	2.621.634	545.141	3.166.775	102,26%
6.3 Inkomensregelingen	70.000			70.000				-2,26%
Totaal	2.254.241	470.000	442.534	3.166.775	2.621.634	545.141	3.166.775	100,00%

Leges en rechten

Leges

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendeckend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendeckendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendeckendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de

begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen.

In totaal verwachten we het komende jaar € 710.493 aan kosten te maken om onze zorgplichten na te komen. De totale baten voor 2023 zijn € 603.006. Per saldo resulteert dit in een tekort op het taakveld begraafplaatsen van € 107.487. Omdat het saldo maximaal € 125.000 mag zijn, wordt een bedrag van € 17.513 gestort in de reserve exploitatie begraafplaatsen.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Begraafrechten	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	Mutatie reserves	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kostendeckendheid
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	460.493	250.000		710.493	580.000	23.006	603.006	84,87%
Totaal	460.493	250.000	-	710.493	580.000	23.006	603.006	84,87%

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater.

Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. De gemeente Twenterand hanteert één rioolheffing voor alle watertaken. Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. In 2018 heeft de gemeenteraad het GRP 2019-2023 vastgesteld.

Verwachte kosten

In totaal verwachten we het komende jaar € 5.752.587 aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering (€ 5.452.336). De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en in de kosten voor heffing en invordering van de rioolheffing. Door machinaal te vegen worden onze straten gereinigd en wordt voorkomen dat het riool dichtslibt en bovenmatig slijt door (veegzand). De kosten van het vegen worden daarom deels (50% : € 46.500,-) ten laste van het riool gebracht.

Daarnaast begroten wij € 662.926 voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Aan de raad wordt voorgesteld om het tarief voor rioolrechten voor 2023 te verhogen conform TDFG met 2,5% tot € 271,92 (was € 265,32).

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Rioolheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kostendeckendheid
7.2 Riolering	4.411.806	662.926	377.604	5.452.336	3.732.291	2.017.136	5.749.427	105,45%
0.64 Belastingen overig				-		337	337	0,01%
0.8 Overige baten en lasten				-		2.822	2.822	0,05%
2.1 Verkeer en vervoer	46.500			46.500			-	-0,85%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	88.944		18.679	107.623			-	-1,97%
6.3 Inkomensregelingen	146.128			146.128			-	-2,68%
Totaal	4.693.378	662.926	396.283	5.752.587	3.732.291	2.020.295	5.752.586	100,00%

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot een aanpassing van de woonlasten.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2023 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 6 keer geleegd wordt. De bedragen in onderstaand overzicht zijn bedragen per maand.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2023 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 6 keer geleegd wordt. De bedragen in onderstaand overzicht zijn bedragen per maand.

<i>Eigen woning: € 203.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing, vast deel	€ 9,71	€ 10,53	€ 11,15	€ 11,52	€ 11,89
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 22,11	€ 22,66	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40
OZB	€ 25,75	€ 25,67	€ 26,17	€ 26,67	€ 27,25
Totaal lastendruk	€ 64,32	€ 65,61	€ 67,30	€ 68,75	€ 70,29
<i>Eigen woning: € 240.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing	€ 9,71	€ 10,53	€ 11,15	€ 11,52	€ 11,89
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 22,11	€ 22,66	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40
OZB	€ 30,50	€ 30,42	€ 31,00	€ 31,58	€ 32,25
Totaal lastendruk	€ 69,07	€ 70,36	€ 72,13	€ 73,66	€ 75,29
<i>Huurwoning:</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing	€ 9,71	€ 10,53	€ 11,15	€ 11,52	€ 11,89
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 22,11	€ 22,66	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40
Totaal lastendruk	€ 38,57	€ 39,94	€ 41,13	€ 42,08	€ 43,04

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb (voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen), riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m³
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten 2021-2023

Omschrijving programma/doelenboom	Werkelijk 2021			Raming 2022			Raming 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
<i>Sociale zaken</i>	15.248.839	18.040.627	-2.791.788	7.368.498	20.583.845	-13.215.347	14.435.164	19.691.875	-5.256.711
<i>Maatschappelijke ondersteuning</i>	4.637.057	11.079.523	-6.442.466	7.830.732	12.125.023	-4.294.291	334.397	12.885.061	-12.550.664
<i>Gezondheidszorg</i>	0	2.079.952	-2.079.952	0	1.986.869	-1.986.869	0	2.194.865	-2.194.865
<i>Onderwijs</i>	1.363.975	4.478.798	-3.114.823	1.075.358	5.815.874	-4.740.516	1.082.487	4.382.038	-3.299.551
<i>Jeugd</i>	516.718	19.242.204	-18.725.486	634	16.140.579	-16.139.945	665	17.950.382	-17.949.717
2. Ruimte									
<i>Openbare orde en veiligheid</i>	0	2.324.085	-2.324.085	0	2.532.119	-2.532.119	0	2.615.140	-2.615.140
<i>Openbare ruimte en verkeer</i>	5.608.158	11.743.515	-6.135.357	6.001.043	15.113.787	-9.112.744	6.619.854	11.426.683	-4.806.829
<i>Duurzaamheid, Milieu en VTH</i>	3.614.026	4.297.946	-683.920	3.024.715	7.264.788	-4.240.073	3.155.034	3.915.845	-760.811
<i>Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH</i>	9.621.941	10.638.304	-1.016.363	5.289.662	6.683.903	-1.394.241	6.040.294	9.063.510	-3.023.216
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
<i>Cultuur en recreatie en toerisme</i>	356.740	2.477.139	-2.120.399	358.785	1.962.179	-1.603.394	367.902	2.434.699	-2.066.797
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	559.152	879.787	-320.635	546.031	1.615.976	-1.069.945	198.834	757.511	-558.677
<i>Sport</i>	1.018.625	2.547.104	-1.528.479	584.159	2.135.919	-1.551.760	599.144	2.798.726	-2.199.582
4. Fundament									
<i>Dienstverlening en klantcontact</i>	436.781	1.001.780	-564.999	422.607	620.022	-197.415	436.190	1.038.431	-602.241
<i>Bedrijfsvoering</i>	4.332.400	11.446.853	-7.114.453	2.144	2.572.661	-2.570.517	-129.541	11.409.226	-11.538.767
Subtotaal programma's	47.314.412	102.277.617	-54.963.205	32.504.368	97.153.544	-64.649.176	33.140.424	102.563.993	-69.423.569
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	7.631.320	0	7.631.320	8.471.019	0	8.471.019	8.581.143	0	8.581.143
Algemene uitkering	51.646.351	0	51.646.351	53.878.929	0	53.878.929	61.458.770	0	61.458.770
Dividend	4.935.950	0	4.935.950	1.657.343	0	1.657.343	1.957.343	0	1.957.343
Saldo financieringsfunctie	314.151	463.568	-149.417	235.613	487.722	-252.109	368.987	453.500	-84.513
Overige algemene dekkingsmiddelen	843.589	0	843.589	657.694	0	657.694	643.906	0	643.906
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	65.371.361	463.568	64.907.793	64.900.598	487.722	64.412.876	73.010.149	453.500	72.556.650
Overhead (*)	0	5.319.915	-5.319.915	0	5.400.379	-5.400.379	0	5.563.671	-5.563.671
Onvoorzien	0	0	0	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	112.685.773	102.741.185	9.944.588	97.404.966	97.642.266	-237.300	106.150.573	103.018.492	3.132.081
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									

1. Sociaal domein	2.848.268	3.558.549	-710.281	1.758.196	0	1.758.196	387.560	0	387.560
2. Ruimte	553.908	4.233.083	-3.679.175	77.750	228.762	-151.012	441.594	242.513	199.081
3. Economie en vrijetijdsbesteding	954.188	50.000	904.188	446.891	0	446.891	601.691	0	601.691
4. Fundament	1.238.692	754.098	484.594	1.204.441	917.822	286.619	604.141	4.197.226	-3.593.085
Totaal mutaties reserves	5.595.056	8.595.730	-3.000.674	3.487.278	1.146.584	2.340.694	2.034.986	4.439.739	-2.404.753
Gerealiseerd resultaat	118.280.829	111.336.915	6.943.914	100.892.244	98.788.850	2.103.394	108.185.559	107.458.231	727.328

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Overzicht van baten en lasten 2024-2026

Omschrijving programma/doelenboom	Raming 2024			Raming 2025			Raming 2026		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
<i>Sociale zaken</i>	14.051.077	19.295.949	-5.244.872	13.818.452	18.850.828	-5.032.376	13.299.973	18.340.610	-5.040.637
<i>Maatschappelijke ondersteuning</i>	339.380	13.406.334	-13.066.954	344.635	14.139.103	-13.794.468	349.463	14.838.113	-14.488.650
<i>Gezondheidszorg</i>	0	2.247.350	-2.247.350	0	2.301.399	-2.301.399	0	2.349.523	-2.349.523
<i>Onderwijs</i>	1.085.955	4.426.042	-3.340.087	1.089.654	4.506.586	-3.416.932	1.092.687	4.532.256	-3.439.569
<i>Jeugd</i>	681	18.772.232	-18.771.551	698	19.516.535	-19.515.837	712	20.269.499	-20.268.787
2. Ruimte									
<i>Openbare orde en veiligheid</i>	0	2.679.077	-2.679.077	0	2.746.586	-2.746.586	0	2.803.324	-2.803.324
<i>Openbare ruimte en verkeer</i>	6.103.532	11.282.715	-5.179.183	4.804.410	10.349.092	-5.544.682	6.516.330	12.025.745	-5.509.415
<i>Duurzaamheid, Milieu en VTH</i>	3.259.850	4.034.295	-774.445	3.325.060	4.132.093	-807.033	3.393.464	4.232.514	-839.050
<i>Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH</i>	3.626.119	6.551.926	-2.925.808	3.392.273	6.406.673	-3.014.399	2.911.010	6.031.351	-3.120.342
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
<i>Cultuur en recreatie en toerisme</i>	371.488	2.480.966	-2.109.478	375.384	2.395.533	-2.020.149	380.348	2.796.549	-2.416.201
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	198.904	760.000	-561.095	198.979	776.793	-577.814	199.041	792.093	-593.052
<i>Sport</i>	613.341	3.144.228	-2.530.887	628.484	3.296.116	-2.667.632	640.902	3.147.798	-2.506.897
4. Fundament									
<i>Dienstverlening en klantcontact</i>	439.819	1.083.510	-643.691	443.496	1.096.391	-652.895	447.221	1.142.553	-695.332
<i>Bedrijfsvoering</i>	-126.412	11.986.475	-12.112.887	-123.147	12.614.218	-12.737.365	-122.238	13.513.721	-13.635.959
Subtotaal programma's	29.963.732	102.151.098	-72.187.365	28.298.378	103.127.947	-74.829.568	29.108.911	106.815.649	-77.706.737
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	8.692.698	0	8.692.698	8.805.703	0	8.805.703	8.924.657	0	8.924.657
Algemene uitkering	64.148.277	0	64.148.277	66.725.368	0	66.725.368	62.870.292	0	62.870.292
Dividend	1.957.343	0	1.957.343	1.957.343	0	1.957.343	1.399.343	0	1.399.343
Saldo financieringsfunctie	366.897	464.729	-97.832	364.739	476.518	-111.779	364.739	488.655	-123.916
Overige algemene dekkingsmiddelen	653.784	0	653.784	663.878	0	663.878	664.965	0	664.965
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	75.818.999	464.729	75.354.271	78.517.031	476.518	78.040.513	74.223.996	488.655	73.735.341
Overhead (*)	0	5.927.041	-5.927.041	0	6.041.917	-6.041.917	0	6.149.190	-6.149.190
Onvoorzien	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	105.782.732	102.616.826	3.165.905	106.815.409	103.605.465	3.209.945	103.332.907	107.305.304	-3.972.396
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									

1. Sociaal domein	228.591	0	228.591	313.607	0	313.607	252.153	0	252.153
2. Ruimte	29.669	44.148	-14.479	53.767	47.774	5.993	56.952	48.381	8.571
3. Economie en vrijetijdsbesteding	705.719	0	705.719	667.707	0	667.707	809.339	0	809.339
4. Fundament	450.867	4.018.773	-3.567.906	483.521	3.824.199	-3.340.678	381.557	1.093.716	-712.159
Totaal mutaties reserves	1.414.846	4.062.921	-2.648.075	1.518.602	3.871.973	-2.353.371	1.500.001	1.142.097	357.904
Gerealiseerd resultaat	107.197.578	106.679.748	517.830	108.334.011	107.477.438	856.573	104.832.908	108.447.401	-3.614.493

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Toelichting bij financieel overzicht "baten en lasten per programma"

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoorden Provincies en Gemeenten (B.B.V.), is het verplicht de gemeenteraad een begroting aan te bieden die is geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Dit is het zogenaamde resultaat voor bestemming. Vervolgens dient aangegeven te worden welke bedragen aan welke reserves moeten worden onttrokken dan wel worden toegevoegd en voor welke programma's dit dan moet. Na deze toevoegingen en onttrekkingen (de resultaatbestemming) volgt het resultaat na bestemming. Op deze manier wordt voor de raad inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt toegevoegd en onttrokken, zonder dat dit hun budgetrecht aantast. De ramingen op zowel programma- als op doelenboomniveau zijn dus exclusief de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaatbestemming

Het inzichtelijk maken van deze regelgeving voor wat betreft de resultaatbestemming is door ons opgenomen onder het financiële overzicht "baten en lasten per programma". Zoals uit betreffende overzicht blijkt, sluit de begroting 2023, geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves, met een positief saldo van € 3.132.081 Dit noemen we het resultaat voor bestemming.

Berekening:

Lasten 2023	€ 103.018.492
Baten 2023	€ 106.150.573
Resultaat voor bestemming	€ 3.132.081

Resultaat na bestemming

Door de reguliere stortingen in en onttrekkingen aan de reserves middels resultaatbestemming weer toe te voegen is er voor 2023 sprake van een begroting met een overschot van € 727.328
De specificatie van de verschillende stortingen in en onttrekkingen aan de reserves, onder de noemer resultaatbestemming, kunt u terugvinden in de Staat van reserves en voorzieningen die in de toelichting bij deze programmabegroting is gevoegd.

Berekening:

Resultaat 2023 voor bestemming	€ 3.132.081
<i>Resultaatbestemming:</i>	
Stortingen in reserves	€ 4.439.739
Onttrekkingen aan reserves	€ 2.034.986
Resultaat 2022 na bestemming	€ 727.328 voordelig

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ingevolge artikel 17 sub b van het Besluit Begroting en Verantwoording (B.B.V.) dient in de begroting een overzicht met toelichting van de geraamde algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de middelen die vrij besteedbaar zijn. Het betreft met name de O.Z.B. en de uitkering uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lokale heffingen (O.Z.B.)	8.471	8.581	8.693	8.806	8.925
Gemeentefonds (algemene uitkering)	53.879	61.459	64.148	66.725	62.870
Dividenden	1.657	1.957	1.957	1.957	1.399
Saldo financieringsfunctie	-104	-85	-98	-112	-124
Overige middelen	658	644	654	664	665
Totaal	64.561	72.557	75.354	78.041	73.735

Algemene uitkering gemeentefonds

Algemeen

De in de begroting 2023 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2022. Deze circulaire stelt de raming voor de

gemeentefondsuitkering voor 2022 bij en geeft een raming voor 2023. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2024 tot en met 2026.

De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor voor het jaar 2023 wordt voorlopig vastgesteld op 1,285. Hierbij is rekening gehouden met de doorwerking van de ramingen over de vorige jaren en met de onderwerpen uit de meicirculaire.

Accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af methodiek, wordt het accres genoemd. De afgelopen jaren hebben schommelingen in het accres en de doorwerking hiervan op de gemeentelijk en provinciale begrotingen onrust veroorzaakt bij de medeoverheden. De accessen vanaf 2022 tot en met 2025 zijn bijgewerkt op basis van de regels van de huidige normeringssystematiek.

Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. De accessen zijn hoger dan aangekondigd in de voorgaande circulaires en ook hoger dan aangekondigd in de startnota van het kabinet. Ten opzichte van de stand van meicirculaire 2021 is de mutatie in het accres voor 2023 voor Twenterand € 5.587.000 voordelig.

Vanaf 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd. Er wordt geen volume-accres meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit is de voornaamste oorzaak van de grote daling van het accres in 2026 ten opzichte van 2025. Hierdoor lijkt 2026 een 'ravijnjaar' te worden.

Nieuw verdeelstelsel

Per 1 januari van 2023 wordt de nieuwe verdeling van het gemeentefonds ingevoerd. Hoofddoel van het nieuwe verdeelstelsel is om het verdeelstelsel eenvoudig en uitlegbaar te maken en beter te laten aansluiten bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken. De indeling van de clusters is logischer en globaler gemaakt en het aantal maatstaven is gehalveerd.

De financiële gevolgen van het nieuwe verdeelstelsel wordt het herverdeeleeffect genoemd. Het ingroeipad, waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien, wordt beperkt tot 3 jaar. Voor Twenterand bedraagt het herverdeeleeffect in 2023 € 7,50 per inwoner nadelig, in 2024 € 22,50 per inwoner nadelig en in 2025 en 2026 € 37,50 per inwoner nadelig.

BTW-compensatiefonds

De afrekening van het BTW-compensatiefonds 2021 voor Twenterand bedraagt € 86.000 voordelig. Gemeenten hebben minder gedeclareerd bij het BCF dan gedacht in de septembercirculaire 2021. Als het BCF-plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het BCF-plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds en provinciefonds. De toevoeging of uitname wordt over het gemeentefonds en provinciefonds verdeeld conform de gerealiseerde aandelen van de gezamenlijke gemeenten en provincies in het BCF.

De algemene uitkering wordt voor het jaar 2023 geraamd op € 61.458.770

Dividenden

De gemeente Twenterand ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit. De ramingen betreffen conform het B.B.V. de te verwachten dividenden over het jaar 2022 die in 2023 ontvangen worden.

Aandelen:

Cogas

558 aandelen x € 454 = € 253.332.

Van de nominale waarde is 25% gestort.

Dividend 558 aandelen à € 2.000 € 1.116.000

Enexis

64.662 aandelen x € 1 = € 64.662

Dividend 64.662 aandelen € 29.000

Bank Nederlandse Gemeenten

23.868 aandelen x € 2,50 = € 59.670

Dividend € 24.000

Wadinko

85 aandelen

Dividend 85 aandelen x € 500 € 42.500

ROVA

335 aandelen

(Norm) dividend € 100.000

Zonnepark Oosterweilanden BV

100% aandeelhouder

Dividend € 300.000

Twence BV

Jaarlijks wordt een dividenduitkering ontvangen, die gebaseerd is op een vaste uitkering en een bepaald deel van de winst.

Deze bedragen worden toegerekend naar het inwoneraantal.

Dividend € 345.843

Totaal dividend € 1.957.343

Saldo van de financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie wordt verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen. Het geraamde saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 84.513 negatief, waarvan de specificatie als volgt luidt:

A.	Rente leningen:	€ 453.500
B.	Ontvangen rente:	€ 368.987
	Per saldo	-€ 84.513

Financieringspositie

De financieringsstructuur van de gemeente wordt bepaald door:

- De boekwaarde van de investeringen;
- De financiering van de boekwaarde door middel van reserves, voorzieningen en vaste geldleningen;
- Het financieringstekort;
- Het rente omslagpercentage (1%).

Het is in het belang van de gemeente, dat er gezond wordt gefinancierd, dat wil zeggen dat de kapitaaluitgaven in principe met vaste geldleningen worden gefinancierd, en dat er een zekere afstemming bestaat tussen de afschrijvingsduur van de kapitaaluitgaven en de looptijden van de

aangetrokken geldleningen. De geraamde afschrijving voor 2023 bedraagt € 3.369.583 en de aflossing van vaste geldleningen € 3.825.769

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige rente reserves/voorzieningen

Bespaarde rente reserves en voorzieningen	€ 562.106
---	-----------

Overige algemene dekkingsmiddelen

Forensenbelasting	€ 5.180
-------------------	---------

Toeristenbelasting	€ 76.620
--------------------	----------

totaal	€ 643.906
---------------	------------------

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2023 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 1.000. Deze post kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

	2023	2024	2025	2026
Programma Sociaal Domein				
<i>Lasten</i>				
Uitvoeren innovatiefonds Sociaal Domein	50.000	50.000	50.000	50.000
Subsidie Loes	45.000	-	-	-
Versterking OZJT (Organisatie voor Zorg- en Jeugdhulp in Twente)	27.000	-	-	-
Programma Ruimte				
<i>Lasten</i>				
Woonwagenbeleid	15.000	-	-	-
Kanaal Almelo-de Haandrik	181.300	-	-	-
Tractie	5.168	-	-	-
<i>Baten</i>				
Saldo begraafplaatsen	17.513	19.149	22.774	23.381
Tractie	-	15.379	197.085	4.170
Duurzaamheidsfonds Twenterand	225.000	25.000	25.000	25.000
Vrijval voorziening riolering	200.000	-	-	-
Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
<i>Lasten</i>				
Boondeeldagen	6.500	-	-	-
Erfoaches	7.500	-	-	-
Digitaal comm.plan platform (Sjors sportief)	10.890	10.890	-	-
Programma Fundament				
<i>Lasten</i>				
Archief, analogo archief achterstanden wegw.	125.000	-	-	-
<i>Totaal incidentele lasten programma's</i>	473.358	60.890	50.000	50.000
<i>Totaal incidentele baten programma's</i>	442.513	44.149	47.774	48.381
Saldo incidenteel	-30.845	-16.741	-2.226	-1.619
Resultaatbestemming				
<i>Baten</i>				
Progr.1: Sociaal Domein	122.000	50.000	50.000	50.000
Progr.2: Ruimte	201.468	-	-	-
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	24.890	10.890	-	-
Progr.4: Fundament	262.500	-	-	-
<i>Lasten</i>				
Progr.1: Sociaal Domein	-	-	-	-
Progr.2: Ruimte	242.513	59.528	244.859	52.551
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	24.890	10.890	-	-
Progr.4: Fundament	2.500.000	2.500.000	2.500.000	-
<i>Totaal incidentele onttrekkingen</i>	610.858	60.890	50.000	50.000
<i>Totaal incidentele toevoegingen</i>	2.767.403	2.570.418	2.744.859	52.551
Totaal resultaatbestemming	-2.156.545	-2.509.528	-2.694.859	-2.551

Structurele mutaties reserves

	2023	2024	2025	2026
<i>Toevoegingen</i>				
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	952.394	1.003.394	1.054.394	1.089.546
Totaal structurele toevoegingen	952.394	1.003.394	1.054.394	1.089.546
<i>Onttrekkingen</i>				
Kapitaallasten Gymlokaal Weemelanden	31.842	31.842	31.842	31.842
Kapitaallasten Kulturhus	35.792	35.792	35.792	35.792
Kapitaallasten Sportaccommodatiebeleid	81.242	81.242	81.242	81.242
Kapitaallasten Brede school De Smithoek	75.000	75.000	75.000	75.000
Kapitaallasten Brede school Westerhaar	57.323	57.323	57.323	57.323
Kapitaallasten Gemeentewerf Vroomshoop	50.938	50.938	50.938	50.938
Kapitaallasten Centralisatie gemeentehuis	104.737	102.671	100.605	98.539
Kapitaallasten Brede School Vroomshoop	10.000	10.000	10.000	10.000
Wegvallen dividend Vitens	40.000	40.000	40.000	40.000
Kosten Stado Centrum Vriezenveen	15.000	15.000	15.000	15.000
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	939.672	851.398	968.110	951.574
Totaal structurele onttrekkingen	1.441.546	1.351.206	1.465.853	1.447.251

Financiële positie

Uitgangspunten samenstelling begroting 2023

De hoofddoelstelling met betrekking tot de ramingen voor het begrotingsjaar 2023 is, evenals voorgaande jaren, te komen tot het opstellen van een evenwichtige begroting. Daarvoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Basis

De basis voor de begroting 2023 wordt gevormd door:
 de ramingen en budgetten van de goedgekeurde begroting 2022 en de wijzigingen daarop;
 de meerjarenramingen 2023-2025;
 de jaarrekening 2021;
 de berap 2022;
 de uitgangspuntennotitie van 2022;

Loonontwikkeling

Bij de berekening van de loonkosten 2023 is rekening gehouden met een stijging van 3,4%.

Prijspeil

Voor 2023 is bij het samenstellen van de begroting 2023 rekening gehouden met een prijsstijging van in principe 3,6% voor kosten derden. Voor de OZB is geen rekening gehouden met een verdere stijging. De opbrengst rioolrechten wordt, conform TDFG, in 2023 verhoogd met 2,5%.

Volume-effecten

Voor zover daarvan sprake is of zou kunnen zijn, is rekening gehouden met uit aanvaard en bestand beleid voortvloeiende financiële gevolgen van voor 2023 verwachte volume effecten. De volume-effecten kunnen zich onder andere voordoen bij budgetten welke (mede) gebaseerd zijn op het aantal inwoners woonruimte, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, lengtes van wegen en oppervlakte groen.

Voor de inkomstenramingen, zoals ten aanzien van huren en pachten, leges en andere rechten, belastingen, uitkeringen en bijdragen is er eveneens uitgegaan van volume-effecten.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor de ramingen van het aandeel in het nadelige saldo van de gemeenschappelijke regelingen zijn de door die regelingen in hun begroting opgenomen bijdragen als uitgangspunt opgenomen of als daar sprake van is de afspraken in regionaal verband.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire van 31 mei 2022. Voor de berekening daarvan wordt uitgegaan van onder andere 33.699 inwoners en 13.847 woonruimten per 1 januari 2023.

Met de kennis van nu sluiten alle jaren, m.b.t het effect van de meicirculaire 2022, positief. Hoewel het beeld van de algemene uitkering voor Twenterand voor de eerste 3 jaar erg positief is, is voorzichtigheid geboden. Het algemene beeld is namelijk dat het maar zeer de vraag is in hoeverre het Rijk de beoogde uitgaven gaat realiseren. Hier bestaat grote onzekerheid over, ook in omliggende gemeenten. Als gevolg van de trap-op-trap-af systematiek kan het accres, als gevolg van verminderde rijksuitgaven, (aanzienlijk) lager uitvallen. Daar komt bij dat het beeld van de rijksuitgaven tussen mei en september/december vaak fluctueert. Daarnaast vinden er nog diverse onderzoeken plaats naar aanleiding van de aanbevelingen van het ROB op het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds (o.a. centrumfunctie, eenpersoonshuishoudens en de OEM). De uitkomsten van deze onderzoeken kunnen leiden tot een bijstelling van het verdeelmodel en daarmee leiden tot een lagere uitkering.

In verband met bovenstaande onzekerheid is in deze begroting een zogenoemde behoedzaamheidsreserve ingesteld. Deze reserve wordt gebruikt om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaires van het gemeentefonds (deels) te dekken. In de jaren 2023 tot en met 2025 wordt jaarlijks € 2,5 miljoen als storting in deze reserve geraamd

Onvoorzien

Als budget voor onvoorzien uitgaven éénmalig is een bedrag van € 1.000 opgenomen.

Stand en verloop van reserves

Voor de stand van de reserves wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen begroting 2023 - 2026 (in de bijlage).

EMU-Saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die in het kalenderjaar 2023 plaatsvinden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt.

Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het is van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave. Voor een overzicht van het EMU-saldo verwijzen wij u naar de bijlage 'EMU-saldo begroting 2023'

Geprognosticeerde balans

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de overige verplichte kengetallen (zoals de solvabiliteitsratio) geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. Voor een overzicht van de geprognosticeerde balans verwijzen wij u naar de bijlage 'geprognosticeerde balans 2023-2026'.

Meerjarenraming 2024-2026

Inleiding

Ter voldoening aan het gestelde in de Gemeentewet en in hoofdstuk III van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten leggen wij aan u voor de meerjarenramingen 2024 t/m 2026. De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De toelichting op de meerjarenraming bevat tenminste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar. Door onder andere hiermee rekening te houden kan de meerjarenbegroting uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenraming

De begroting 2023 als basis:

De meerjarenramingen zijn opgesteld met als uitgangspunt 2,40% stijging voor 2024, 2,50% voor 2025 en 2% voor 2026.

Voor salarissen is een stijging van 4,20% meegenomen voor 2024, 4,1 % voor 2025 en 3,90% voor 2026 (inclusief periodieke verhogingen).

De in de meerjarenbegroting opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2022. Bij de berekening van de Algemene uitkering is geen rekening gehouden met volumegroei voor inwoners. Ten aanzien van de opbrengst onroerende zaakbelasting is er geen verdere stijging meegenomen in de meerjarenraming.

De mutaties op de reserves en voorzieningen zijn verwerkt.

Algemene uitkering gemeentefonds

Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn vooral de volgende punten van belang;

- De ontwikkeling van het aantal decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen naast de algemene uitkering;

De gevolgen van de ontwikkelingen van het accres, rekening houdend met de ontwikkelingen die genoemd zijn in de meicirculaire 2022;

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De accessen vanaf 2022 tot en met 2025 zijn bijgewerkt op basis van de regels van de huidige normeringsmethodiek. Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. De accessen zijn hoger dan aangekondigd in de voorgaande circulaire en ook hoger dan aangekondigd in de startnota van het kabinet.

Het gemeentefonds wordt vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd. Er wordt geen volume-accres meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit is de voornaamste oorzaak van de grote daling van het accres in 2026 ten opzichte van 2025. Hierdoor lijkt 2026 een 'ravinjaar' te worden.

- Nieuwe verdeelstelsel per 1 januari 2023;

Per 1 januari van 2023 wordt de nieuwe verdeling van het gemeentefonds ingevoerd. De financiële gevolgen van het nieuwe verdeelstelsel wordt het herverdeeleffect genoemd. Het ingroeipad, waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien, wordt beperkt tot 3 jaar. Het maximale positieve of negatieve effect is in 2023 € 7,50 per inwoner en in 2024 en 2025 € 15 per inwoner. Het maximale positieve of negatieve effect in 2025 bedraagt hierdoor € 37,50 per inwoner. Het herverdeeleffect als gevolg van het nieuwe verdeelmodel wordt in de jaren 2023 tot en met 2025 verhoogd of verlaagd met een bedrag dat wordt toegekend via de suppletie-uitkering 'nieuwe verdeling GF'. Het herverdeeleffect voor Twenterand is negatief (maximale niveau).

- BTW-compensatie fonds (BCF)-plafond;

Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname.

Investeringslijsten

Uit de in de begroting opgenomen investeringslijsten voor de periode 2024 t/m 2026 blijkt dat voor deze jaren de volgende investeringen worden geraamd, te weten:

2024 € 2.256.593

2025 € 806.620

2026 € 2.280.204

Berekende / geraamde budgetprognose 2023 t/m 2026

De resultaten van vorenstaande leidt tot de resultaten zoals eerder vermeld in het hoofdstuk

"Overzicht van baten en lasten"

Bijlagen

Investeringslijsten 2023-2026

Jaarschijf 2023

Jaarschijf 2023	Afschr. termijn	Investeringen 2023	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer					
Openbare verlichting	20	133.631	8.018	7.951	7.884
Waarschuwborden	15	5.000	383	380	377
Onderhoud wegen	20	300.000	18.000	17.850	17.700
Vervanging riool	1	1.997.652	0	0	0
Agria	8	6.000	810	803	795
Hitachi ZX17U-2	8	27.500	3.713	3.678	3.644
Volkswagen T5	8	27.500	3.713	3.678	3.644
Epoke Schuitemaker	8	35.000	4.725	4.681	4.638
LMT Schuitemaker sneeuwploug	8	7.500	1.013	1.003	994
Nido SNK 210-24 EPZ	8	7.500	1.013	1.003	994
Samac 2100 trilplaat + aanhanger	8	3.500	473	468	464
Samac 3600 trilplaat + aanhanger	8	6.525	881	873	865
Volkswagen T5	8	25.000	3.375	3.344	3.313
		2.582.308	46.115	45.712	45.309
Themagroep: Bedrijfsvoering					
Verv.meubilair/bureaus	10	10.000	1.100	1.090	1.080
Aanpassing Wifi-netwerk	7	70.000	10.700	10.600	10.500
		80.000	11.800	11.690	11.580

Totaal investeringen 2023	2.662.308	57.915	57.402	46.303
----------------------------------	------------------	---------------	---------------	---------------

Jaarschijf 2024

Jaarschijf 2024	Afschr. termijn	Investeringen 2024	Kapitaallasten	
			2025	2026
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer				
Openbare verlichting	20	133.631	8.018	7.951
Waarschuwborden	15	5.000	383	380
Onderhoud wegen	20	300.000	18.000	17.850
Vervanging riool	1	1.585.462	0	15.855
Frees Imants overtop JNOC OTL	15	7.500	575	570
Scania G410	8	120.000	16.200	16.050
container installatie	8	50.000	6.750	6.688
GS Meppel containeraanhangen	8	45.000	6.075	6.019
		2.246.593	56.001	71.362
Themagroep: Bedrijfsvoering				
Verv.meubilair/bureaus	10	10.000	1.100	1.090
		10.000	1.100	1.090

Totaal investeringen 2024	2.256.593	57.101	72.452
----------------------------------	------------------	---------------	---------------

Jaarschijf 2025

Jaarschijf 2025	Afschr. termijn	Investerings 2025	Kapitaallasten 2026
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer			
Openbare verlichting	20	133.631	8.018
Waarschuwingsborden	15	5.000	383
Onderhoud wegen	20	300.000	18.000
Vervanging riool	1	187.989	0
Volkswagen crafter	15	45.000	3.450
Volkswagen crafter	8	45.000	6.075
Schliesing houtversnipperaar	8	40.000	5.400
Schliesing houtversnipperaar	8	40.000	5.400
		796.620	46.726
Themagroep: Bedrijfsvoering			
Verv.meubilair/bureaus	10	10.000	1.100
		10.000	1.100
Totaal investeringen 2025		806.620	47.826

Jaarschijf 2026

Jaarschijf 2026	Afschr. termijn	Investerings 2026
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer		
Openbare verlichting	20	133.631
Waarschuwingsborden	15	5.000
Onderhoud wegen	20	300.000
Vervanging riool	1	1.799.573
Volkswagen T6, stortingbus	8	32.000
Verkeersmaatregelen	20	
		2.270.204
Themagroep: Bedrijfsvoering		
Verv.meubilair/bureaus	10	10.000
		10.000
Totaal investeringen 2026		2.280.204

* De kapitaallasten volgend uit de investeringen in 2026, worden meegenomen in de jaarschijf 2027

EMU-saldo begroting 2023

EMU-saldo begroting 2023

	2022 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023 x € 1.000 Volgens begroting 2023	2024 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2023	2025 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2023	2026 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2023
Omschrijving					
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-237	3.132	3.166	3.210	-3.972
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.718	13.262	-3.078	-3.137	-3.804
3. Mutatie voorzieningen	-665	-1.187	-532	-487	-487
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.993	-60	-953	-1.136	0
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	-2.627	-11.257	6.666	6.996	-656

Beeld structureel begrotingsaldo

Beeld structureel begrotingssaldo

	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Totaal lasten (excl. Toevoegingen reserves)	103.018.492	102.616.826	103.605.465	107.305.304
Subtotaal lasten (excl. Reserves)	103.018.492	102.616.826	103.605.465	107.305.304
Totaal toevoegingen reserves	4.439.739	4.062.921	3.871.973	1.142.097
Subtotaal mutaties toevoegingen	4.439.739	4.062.921	3.871.973	1.142.097
Totaal lasten in begroting (incl. mut. reserves)	107.458.231	106.679.748	107.477.438	108.447.401
Baten				
Totaal baten (excl. Onttrekkingen reserves)	106.150.573	105.782.732	106.815.409	103.332.907
Subtotaal baten (excl. Reserves)	106.150.573	105.782.732	106.815.409	103.332.907
Totaal onttrekkingen reserves	2.034.986	1.414.846	1.518.602	1.500.001
Subtotaal mutaties onttrekkingen	2.034.986	1.414.846	1.518.602	1.500.001
Totaal baten in begroting (incl. mut. reserves)	108.185.559	107.197.578	108.334.011	104.832.908
Totaal saldo na bestemming	727.328	517.830	856.573	-3.614.493
Incidentele baten	442.513	44.149	47.774	48.381
Incidentele lasten	473.358	60.890	50.000	50.000
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	610.858	60.890	50.000	50.000
Incidentele toevoegingen aan de reserves	2.767.403	2.570.418	2.744.859	52.551
Incidenteel saldo	-2.187.390	-2.526.269	-2.697.085	-4.170
Structureel saldo	2.914.718	3.044.099	3.553.658	-3.610.323

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2023-2026

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2023

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2023	Onttrekkingen 2023	Toevoegingen 2023	Saldo 31-12-2023
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	6.792.949	302.800	750.000	7.240.149
	Totaal algemene reserves	6.792.949	302.800	750.000	7.240.149
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve Wegvallen dividend Vitens	880.000	40.000		840.000
3	Reserve Minimabeleid	59.113			59.113
4	Reserve Brede scholen	33.169			33.169
5	Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
6	Reserve Sociaal Domein	3.618.372	77.000		3.541.372
7	Reserve Cultuurnota	9.933			9.933
8	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.034.340		17.513	1.051.853
9	Reserve Stado centrum Vriezenveen	540.211	15.000		525.211
10	Reserve Risico's grondbedrijf	677.718			677.718
11	Reserve Tractiemiddelen	746.853	5.168		741.685
12	Reserve Beheer openbaar groen	297.010	2.750		294.260
13	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	2.599.131	939.672	952.394	2.611.853
14	Reserve Uitvoering nota platteland	78.435			78.435
15	Reserve Agenda van Twente	27.176			27.176
16	Reserve Omgevingswet	161.348			161.348
17	Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
18	Reserve Duurzaamheid	346.525			346.525
19	Reserve Asbest	200.000	200.000		0
20	Reserve Speelruimte	60.000			60.000
21	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	1.833.082	10.890		1.822.192
22	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	325.000		225.000	550.000
23	Reserve corona	513.913			513.913
24	Reserve riolering	2.102.000			2.102.000
25	Reserve Integraal Huisvestingsplan	238.000			238.000
26	Behoedzaamheidsreserve	0		2.500.000	2.500.000
	Totaal bestemmingsreserves	16.457.401	1.290.480	3.694.907	18.861.828
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
27	Reserve Gymlokaal Weemelanden	656.994	31.842		625.151
28	Reserve Kulturhus	751.637	35.792		715.845
29	Reserve Sportaccommodatiebeleid	407.004	81.242		325.762
30	Reserve Brede school De Smithoek	2.175.000	75.000		2.100.000
31	Reserve Brede school Westerhaar	1.662.376	57.323		1.605.053
32	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.120.651	50.938		1.069.713
33	Reserve Centralisatie gemeentehuis	1.058.431	104.737		953.694
34	Reserve Brede School Vroomshoop	350.000	10.000		340.000
	Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	8.182.093	446.874	0	7.735.218
	Voorzieningen				
35	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.068.182			1.068.182
36	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	1.259.122	0	0	1.259.122

37	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.920.916			3.920.916
38	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
39	Voorziening Riolering	7.811.669	2.197.652	1.091.021	6.705.038
40	Voorziening Afvalverwerking	635.825	80.000		555.825
41	Voorziening BBZ leningen	6.250			6.250
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	12.573.132	2.277.652	1.091.021	11.386.501
	Totaal Staat D	45.264.697	4.317.806	5.535.928	46.482.819

Toelichting

Algemene reserves

1. Algemene risicoreserve

Doel: reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld. Deze reserve kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Voeding: ingebracht wordt € 125,- per inwoner en zal maximaal € 4.250.000,- bedragen en minimaal 50% hiervan € 2.125.000,-

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, winstafdrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		6.792.948,87
Bij:	Versterken weerstandsvermogen	750.000,00
Af:	Analoog archief achterstanden	62.500,00
	Projectplan Kanaal Almelo-De Haandrik	181.300,00
	Boomdeeldagen	6.500,00
	Erfcoaches	7.500,00
	Subsidie Loes eenmalig ivm bezuiniging	45.000,00
Saldo per 31-12-2023		7.240.148,87

Bestemmingsreserves

2. Reserve Wegvallen dividend Vitens

Doel: opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: eenmalige storting deel rekeningssaldo 2006.

Looptijd: tot en met 2026

Saldo per 1-1-2023		880.000,00
Af:	Wegv. dividend Vitens/aflossing	40.000,00
Saldo per 31-12-2023		840.000,00

3. Reserve Zittend vervoer Almelo

Doel: reservering ter dekking van de aflopende verplichtingen van het Zittend vervoer Almelo.

Voeding: eenmalige dotatie uit de Algemene risicoreserve in 2007.

Looptijd: tot en met 2023.

Saldo per 1-1-2023		0,00
Saldo per 31-12-2023		0,00

3. Reserve Minimabeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten van het minimabeleid. Gezien het open-einde karakter van deze regeling dient deze reserve ook als risicodekking.

Voeding: eventueel overschot jaarlijks budget minimabeleid.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2023		59.113,00
Saldo per 31-12-2023		59.113,00

4. Reserve Brede scholen

Doel: reservering ten behoeve van de kosten van de Brede scholen.

Voeding: eenmalige storting rekeningssaldo 2008 en niet-bestede middelen uit jaarlijks budget onderhoud schoolgebouwen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	33.169,00
Saldo per 31-12-2023	<u>33.169,00</u>

5. Reserve Integraal genotsmiddelenbeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten opgenomen in de Kadernota Integraalgenotsmiddelenbeleid (conform B&W-besluit 20-12-2011).

Voeding: eenmalige storting vanuit het rekeningsaldo 2008 en niet-bestede middelen van het jaarlijks budget in de gewone dienst.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2023	€ 56.815
Saldo per 31-12-2023	<u>€ 56.815</u>

6. Reserve Sociaal Domein

Doel: reservering ter dekking van de kosten Sociaal Domein.

Voeding: eenmalige storting vanuit reserve Participatie en reserve Decentralisatie WMO/Jeugd.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		3.618.372,00
Af:	Versterken OZJT	27.000,00
	Innovatiefonds tiv reserve sociaal domein	50.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>3.541.372,00</u>

7. Reserve Cultuurnota

Doel: reservering ter dekking van de kosten van de cultuurnota die niet worden gedekt in de begroting of door bijdragen derden (B&W-besluit 31-5-2011), kosten van co-financiering voor het waarborgen van provinciale middelen, kosten van de combinatiefunctionarissen en het activiteitenbudget en kosten van het plan van aanpak Kwartiermaker, Impuls Brede Scholen, sport en cultuur en het Nationaal/Actieplan Sport en bewegen

Voeding: eventuele overschotten van het budget in de gewone dienst

Looptijd: afhankelijk van plaatsing kunstwerk

Saldo per 1-1-2023	9.933,00
Saldo per 31-12-2023	<u>9.933,00</u>

8. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		1.034.340,00
Bij:	Mutatie begraafplaatsen 2023	17.513,00
Saldo per 31-12-2023		<u>1.051.853,00</u>

9. Reserve Stado Centrum Vriezenveen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.

Voeding: diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		540.211,00
Af:	Kosten stado 2023	15.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>525.211,00</u>

10. Reserve Risico's grondbedrijf

Doel: reservering ten behoeve van risicoafdekking voor bestemmingsplannen binnen het grondbedrijf.

Voeding: winsten bestemmingsplannen tot een maximum van € 1.000.000,--.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		677.718,00
Saldo per 31-12-2023		<u>677.718,00</u>

11. Reserve Tractiemiddelen

Doel: reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.

Voeding: voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgestelde kostenniveau.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		746.853,00
Af:	Mutatie tractie 2023	5.168,26
Saldo per 31-12-2023		<u>741.684,74</u>

12. Reserve Beheer openbaar groen

Doel: egaliseringsreserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omlooperperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staat en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		297.010,00
Af:	Kosten picknicktafels	2.750,00
Saldo per 31-12-2023		<u>294.260,00</u>

13. Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Doel: reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoud gemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: samenvoeging van reserve Onderhoud gebouwen en reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst op basis van het onderhoudsplan.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		2.599.131,13
Bij:	Storting 2023	952.394,00
Af:	Meerjarig bouwkundig onderhoud 2023	939.671,84
Saldo per 31-12-2023		<u>2.611.853,29</u>

14. Reserve Uitvoering nota platteland

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten uitvoering Nota platteland voor de periode 2013 -2025.

Voeding: dotatie reserve Grote projecten (bij begroting 2008).

Looptijd: tot en met 2025.

Saldo per 1-1-2023		78.435,24
Saldo per 31-12-2023		<u>78.435,24</u>

15. Reserve Agenda van Twente

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten Agenda van Twente.
 Voeding: eenmalige voeding uit Cogas-gelden in 2017.
 Looptijd: 2018 tot en met 2022

Saldo per 1-1-2023	27.176,00
Saldo per 31-12-2023	27.176,00

16. Reserve Omgevingswet

Doel: Reserve ten behoeve van dekking invoeringskosten omgevingswet
 Voeding: omzetting reserve PMJP
 Looptijd: tot en met 2021

Saldo per 1-1-2023	161.348,00
Saldo per 31-12-2023	161.348,00

17. Reserve Prestatieafspraken wonen

Doel: dekking van kosten voor realisatie van herstructurering- en transformatieprojecten binnen de bebouwde kom om woningtypen te realiseren waar behoefte aan is (raadsbesluit 4-10-2011).
 Voeding: provinciale subsidie in het kader van Prestatieafspraken wonen.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	19.257,00
Saldo per 31-12-2023	19.257,00

18. Reserve Duurzaamheid

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.
 Voeding: budget SLOK.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	346.525,00
Saldo per 31-12-2023	346.525,00

19. Reserve Asbest

Doel: dekking van de kosten van asbestverwijdering.
 Voeding: overboeking uit reserve Duurzaamheid.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	200.000,00
Saldo per 31-12-2023	200.000,00

20. Reserve Speelruimte

Doel: dekking van de kosten van speeltoestellen
 Voeding: voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen en storting begroting 2017.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	60.000,00
Saldo per 31-12-2023	60.000,00

21. Reserve Brede School Vroomshoop zorgcomponent

Doel: T.b.v. het investeren in de voorschoolse periode en meer aandacht voor preventie en ondersteuning in de schoolse periode. Hierbij wordt verbinding gelegd met diverse beleidsterreinen, nl. onderwijs, jeugd, gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, sociale zaken, cultuur en sport.

Voeding: Overboeking vanuit reserve Brede Scholen

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2023		0,00
Saldo per 31-12-2023		<u>0,00</u>

21. Reserve uitwerking coalitieakkoord

Doel: Uitwerking coalitieakkoord van de huidige coalitie

Voeding: Vanuit reserve ARR, reserve uitwerking bestuursakkoord en jaarrekening 2018

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		1.833.082,00
Af:	Digitaal communicatie platform (Sjors sportief-creatief)	10.890,00
Saldo per 31-12-2023		<u>1.822.192,00</u>

22. Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.

Voeding: opbrengsten zonnepark

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		325.000,00
Bij:	Storting opbrengst zonnepark	225.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>550.000,00</u>

23. Reserve Corona

Doel: dekking van uitgaven in verband met corona

Voeding: gelden vanuit de rijksoverheid

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		513.913,00
Saldo per 31-12-2023		<u>513.913,00</u>

24. Reserve Riolering

Doel: reserve ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering

Voeding: overboeking van voorziening riolering

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2023		€ 2.102.000
Saldo per 31-12-2023		<u>€ 2.102.000</u>

25. Reserve Integraal Huisvestingsplan

Doel: reserve ter dekking van kosten voortkomend uit het Integraal Huisvestingsplan
 Voeding: storting vanuit reserve brede school Vroomshoop zorgcomponent
 Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2023		€ 238.000
Bij	Storting	€ -
Saldo per 31-12-2023		€ 238.000

26. Behoedzaamheidsreserve

Doel: reserve om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaire van het gemeentefonds (deels) te dekken.
 Voeding: gemeentefonds
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		0,00
Bij:	Dotatie	2.500.000,00
Saldo per 31-12-2023		2.500.000,00

Bestemmingsreserves (economisch nut)

27. Reserve Gymlokaal Weemelanden

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
 Voeding: eenmalige dotatie uit de reserve Grote projecten.
 Looptijd: tot en met 2044.

Saldo per 1-1-2023		656.993,72
Af:	Dekking kapitaallasten	31.842,28
Saldo per 31-12-2023		625.151,44

28. Reserve Kulturhus

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
 Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten, een toevoeging vanuit de exploitatie van KOP Westerhaar en verkoop "oude" Klaampe.
 Looptijd: tot en met 2044. Onttrekking wordt aangepast na duidelijkheid over bestemming Marijkestraat.

Saldo per 1-1-2023		751.637,00
Af:	Dekking kapitaallasten	35.792,00
Saldo per 31-12-2023		715.845,00

29. Reserve Sportaccommodatiebeleid

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
 Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.
 Looptijd: tot en met 2027.

Saldo per 1-1-2023		407.004,00
Af:	Dekking kapitaallasten	81.242,00
Saldo per 31-12-2023		325.762,00

30. Reserve Brede School De Smithoek

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
 Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.
 Looptijd: tot en met 2051.

Saldo per 1-1-2023		2.175.000,00
Af:	Dekking kapitaallasten	75.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>2.100.000,00</u>

32. Reserve Brede School Weemelanden

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten, een bijdrage vanuit het bestemmingsplan Weemelanden en een toevoeging van resterende budgetten uit 2009 en 2011.

Looptijd: tot en met 2022.

Saldo per 1-1-2023		0,00
Af:	Dekking kapitaallasten	
Saldo per 31-12-2023		<u>0,00</u>

31. Reserve Brede School Westerhaar

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit diverse reserves en dotaties vanuit het grondbedrijf.

Looptijd: tot en met 2050.

Saldo per 1-1-2023		1.662.376,00
Af:	Dekking kapitaallasten	57.323,00
Saldo per 31-12-2023		<u>1.605.053,00</u>

32. Reserve Gemeentewerf Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten en boekwinsten op de verkoop van de oude werven.

Looptijd: tot en met 2046.

Saldo per 1-1-2023		1.120.651,00
Af:	Dekking kapitaallasten	50.938,00
Saldo per 31-12-2023		<u>1.069.713,00</u>

33. Reserve Centralisatie gemeentehuis

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: dotatie vanuit de reserve Grote projecten, niet geraamde dividenduitkeringen en de boekwinst door de verkoop van het gemeentehuis in Den Ham.

Looptijd: tot en met 2047.

Saldo per 1-1-2023		1.058.431,00
Af:	Dekking kapitaallasten	104.737,00
Saldo per 31-12-2023		<u>953.694,00</u>

34. Reserve Brede School Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Overboeking vanuit de Reserve Brede Scholen

Looptijd: t/m 2047

Saldo per 1-1-2023		350.000,00
Af:	Dekking kapitaallasten	10.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>340.000,00</u>

Voorzieningen

35. Voorziening Dubieuze debiteuren

Doel: het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren. Hierin zit ook de BAGL aan de Larcom vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening.

Voeding: het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	1.068.182,00
Saldo per 31-12-2023	<u>1.068.182,00</u>

36. Voorziening Grondbedrijf

Doel: voorziening ten behoeve van het nadelig saldo op complexen in het grondbedrijf. Dit bedrag is gelijk aan de te verwachten tekorten op basis van de exploitaties eind 2015.

Voeding: storting vanuit rekeningssaldi.

Looptijd: tot en met afwikkeling complexen grondbedrijf.

Saldo per 1-1-2023	0,00
Saldo per 31-12-2023	<u>0,00</u>

36. Voorziening Vordering Vennootschap BV

Doel: voorziening ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voeding: verkoop aandelen Essent.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	190.940,00
Saldo per 31-12-2023	<u>190.940,00</u>

37. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Doel: (verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	3.920.916,00
Saldo per 31-12-2023	<u>3.920.916,00</u>

38. Voorziening Woonrijpmaken afgew. Bestemmingsplannen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen

Voeding: bijdragen uit exploitatie van bestemmingplannen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023	198.472,00
Saldo per 31-12-2023	<u>198.472,00</u>

39. Voorziening Riolering

Doel: voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.

Voeding: overboeking van reserve Onderhoud/vervanging riolering.Overschotten op het product rioolbeheer.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		7.811.669,00
Bij:	Storting Riool 2023	1.091.021,00
Af:	Investeringen Riool 2023	2.197.652,00
Saldo per 31-12-2023		<u>6.705.038,00</u>

40. Voorziening Afvalverwerking

Doel: voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking.
 Voeding: eventuele jaarlijkse overschotten op het product huisvuil.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		635.825,00
Af:	Ontrekking 2023	80.000,00
Saldo per 31-12-2023		<u>555.825,00</u>

41. Voorziening BBZ leningen

Doel: het afdekken van toekomstig risico met betrekking tot BBZ leningen.
 Voeding: deel van de te ontvangen rijksbijdrage (gemeenten ontvangen in jaar t+1 100% van kapitaalverstrekingen. Dit wordt in de komende jaren tot 75% ingehouden
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2023		6.250,00
Saldo per 31-12-2023		<u>6.250,00</u>

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2024

Omschrijving	Saldo 1-1-2024	Onttrekkingen 2024	Toevoegingen 2024	Saldo 31-12-2024
Algemene reserves				
Algemene risicoreserve	7.240.149		500.000	7.740.149
Totaal algemene reserves	7.240.149	0	500.000	7.740.149
Bestemmingsreserves				
Reserve Wegvallen dividend Vitens	840.000	40.000		800.000
Reserve Minimabeleid	59.113			59.113
Reserve Brede scholen	33.169			33.169
Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
Reserve Sociaal Domein	3.541.372	50.000		3.491.372
Reserve Cultuurnota	9.933			9.933
Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.051.853		19.148	1.071.001
Reserve Stado centrum Vriezenveen	525.211	15.000		510.211
Reserve Risico's grondbedrijf	677.718			677.718
Reserve Tractiemiddelen	741.685		15.379	757.064
Reserve Beheer openbaar groen	294.260	2.750		291.510
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	2.611.853	851.398	1.003.394	2.763.850
Reserve Uitvoering nota platteland	78.435			78.435
Reserve Agenda van Twente	27.176			27.176
Reserve Omgevingswet	161.348			161.348
Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
Reserve Duurzaamheid	346.525			346.525
Reserve Speelruimte	60.000			60.000
Reserve uitwerking Coalitieakkoord	1.822.192	10.890		1.811.302
Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	550.000		25.000	575.000
Reserve corona	513.913			513.913
Reserve riolering	2.102.000			2.102.000
Reserve Integraal Huisvestingsplan	238.000			238.000
Behoedzaamheidsreserve	2.500.000		2.500.000	5.000.000
Totaal bestemmingsreserves	18.861.828	970.038	3.562.921	21.454.712
Bestemmingsreserves (economisch nut)				
Reserve Gymlokaal Weemelanden	625.151	31.842		593.309
Reserve Kulturhus	715.845	35.792		680.053
Reserve Sportaccommodatiebeleid	325.762	81.242		244.520
Reserve Brede school De Smithoek	2.100.000	75.000		2.025.000
Reserve Brede school Westerhaar	1.605.053	57.323		1.547.730
Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.069.713	50.938		1.018.775
Reserve Centralisatie gemeentehuis	953.694	102.671		851.023
Reserve Brede School Vroomshoop	340.000	10.000		330.000
Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	7.735.218	444.808	0	7.290.410
Voorzieningen				
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.068.182			1.068.182
Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	1.259.122	0	0	1.259.122
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.920.916			3.920.916
Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
Voorziening Riolering	6.705.038	1.585.462	1.133.851	6.253.427

Voorziening Afvalverwerking	555.825	80.000		475.825
Voorziening BBZ leningen	6.250			6.250
Subtotaal voorzieningen (conform balans)	11.386.501	1.665.462	1.133.851	10.854.890
Totaal Staat D	46.482.819	3.080.308	5.196.772	48.599.283

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2025

Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Onttrekkingen 2025	Toevoegingen 2025	Saldo 31-12-2025
Algemene reserves				
Algemene risicoreserve	7.740.149		250.000	7.990.149
Totaal algemene reserves	7.740.149	0	250.000	7.990.149
Bestemmingsreserves				
Reserve Wegvallen dividend Vitens	800.000	40.000		760.000
Reserve Minimabeleid	59.113			59.113
Reserve Brede scholen	33.169			33.169
Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
Reserve Sociaal Domein	3.491.372	50.000		3.441.372
Reserve Cultuurnota	9.933			9.933
Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.071.001		22.774	1.093.775
Reserve Stado centrum Vriezenveen	510.211	15.000		495.211
Reserve Risico's grondbedrijf	677.718			677.718
Reserve Tractiemiddelen	757.064		19.805	776.869
Reserve Beheer openbaar groen	291.510	2.750		288.760
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	2.763.850	968.110	1.054.394	2.850.133
Reserve Uitvoering nota platteland	78.435			78.435
Reserve Agenda van Twente	27.176			27.176
Reserve Omgevingswet	161.348			161.348
Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
Reserve Duurzaamheid	346.525			346.525
Reserve Speelruimte	60.000			60.000
Reserve uitwerking Coalitieakkoord	1.811.302			1.811.302
Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	575.000		25.000	600.000
Reserve corona	513.913			513.913
Reserve riolering	2.102.000			2.102.000
Reserve Integraal Huisvestingsplan	238.000			238.000
Behoedzaamheidsreserve	5.000.000		2.500.000	7.500.000
Totaal bestemmingsreserves	21.454.712	1.075.860	3.621.973	24.000.824
Bestemmingsreserves (economisch nut)				
Reserve Gymlokaal Weemelanden	593.309	31.842		561.467
Reserve Kulturhus	680.053	35.792		644.261
Reserve Sportaccommodatiebeleid	244.520	81.242		163.278
Reserve Brede school De Smithoek	2.025.000	75.000		1.950.000
Reserve Brede school Weemelanden	0			0
Reserve Brede school Westerhaar	1.547.730	57.323		1.490.407
Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.018.775	50.938		967.837
Reserve Centralisatie gemeentehuis	851.023	100.605		750.418
Reserve Brede School Vroomshoop	330.000	10.000		320.000
Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	7.290.410	442.742	0	6.847.668
Voorzieningen				
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.068.182			1.068.182
Voorziening Grondbedrijf 1)	0			0
Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	1.259.122	0	0	1.259.122
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.920.916			3.920.916
Voorziening Woonrijpmaken afgew.	198.472			198.472

bestemmingsplannen				
Voorziening Riolering	6.253.427	1.585.462	1.178.362	5.846.327
Voorziening Afvalverwerking	475.825	80.000		395.825
Voorziening BBZ leningen	6.250			6.250
Subtotaal voorzieningen (conform balans)	10.854.890	1.665.462	1.178.362	10.367.790
Totaal Staat D	48.599.283	3.184.065	5.050.335	50.465.553

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2026

Omschrijving	Saldo 1-1-2026	Onttrekkingen 2026	Toevoegingen 2026	Saldo 31-12-2026
Algemene reserves				
Algemene risicoreserve	7.990.149			7.990.149
Totaal algemene reserves	7.990.149	0	0	7.990.149
Bestemmingsreserves				
Reserve Wegvallen dividend Vitens	760.000	40.000		720.000
Reserve Minimabeleid	59.113			59.113
Reserve Brede scholen	33.169			33.169
Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
Reserve Sociaal Domein	3.441.372	50.000		3.391.372
Reserve Cultuurnota	9.933			9.933
Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.093.775		23.381	1.117.156
Reserve Stado centrum Vriezenveen	495.211	15.000		480.211
Reserve Risico's grondbedrijf	677.718			677.718
Reserve Tractiemiddelen	776.869		4.170	781.039
Reserve Beheer openbaar groen	288.760	2.750		286.010
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	2.850.133	951.574	1.089.546	2.988.105
Reserve Uitvoering nota platteland	78.435			78.435
Reserve Agenda van Twente	27.176			27.176
Reserve Omgevingswet	161.348			161.348
Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
Reserve Duurzaamheid	346.525			346.525
Reserve Speelruimte	60.000			60.000
Reserve uitwerking Coalitieakkoord	1.811.302			1.811.302
Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	600.000		25.000	625.000
Reserve corona	513.913			513.913
Reserve riolering	2.102.000			2.102.000
Reserve Integraal Huisvestingsplan	238.000			238.000
Behoedzaamheidsreserve	7.500.000		0	7.500.000
Totaal bestemmingsreserves	24.000.824	1.059.324	1.142.097	24.083.597
Bestemmingsreserves (economisch nut)				
Reserve Gymlokaal Weemelanden	561.467	31.842		529.625
Reserve Kulturhus	644.261	35.792		608.469
Reserve Sportaccommodatiebeleid	163.278	81.242		82.036
Reserve Brede school De Smithoek	1.950.000	75.000		1.875.000
Reserve Brede school Westerhaar	1.490.407	57.323		1.433.084
Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	967.837	50.938		916.899
Reserve Centralisatie gemeentehuis	750.418	98.539		651.879
Reserve Brede School Vroomshoop	320.000	10.000		310.000
Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	6.847.668	440.676	0	6.406.992
Voorzieningen				
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.068.182			1.068.182
Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	1.259.122	0	0	1.259.122
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.920.916			3.920.916
Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
Voorziening Riolering	5.846.327	1.585.462	1.178.362	5.439.227

Voorziening Afvalverwerking	395.825	80.000		315.825
Voorziening BBZ leningen	6.250			6.250
Subtotaal voorzieningen (conform balans)	10.367.790	1.665.462	1.178.362	9.880.690
Totaal Staat D	50.465.553	3.165.463	2.320.459	49.620.550

Overzicht taakvelden

Overzicht taakvelden

Taakveld	Baten 2023	Lasten 2023	Baten 2024	Lasten 2024	Baten 2025	Lasten 2025	Baten 2026	Lasten 2026
0.1 Bestuur	0	2.388.186	0	2.472.079	0	2.557.580	0	2.647.161
0.10 Mutaties reserves	2.034.986	4.439.739	1.414.846	4.062.921	1.518.602	3.871.973	1.500.001	1.142.097
0.2 Burgerzaken	435.190	1.036.672	438.819	1.074.567	442.496	1.090.988	446.221	1.142.384
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	116.934	301.565	117.964	382.322	119.063	525.417	119.964	557.395
0.4 Overhead	0	5.563.671	0	5.927.041	0	6.041.917	0	6.149.190
0.5 Treasury	2.621.625	25.519	2.630.260	25.797	2.639.028	26.191	2.081.028	26.661
0.61 OZB woningen	5.723.135	675.277	5.834.690	691.318	5.947.695	710.286	6.066.649	725.197
0.62 OZB niet-woningen	2.858.008	85.968	2.858.008	88.205	2.858.008	91.381	2.858.008	95.163
0.64 Belastingen overig	20.337	0	20.345	0	20.353	0	20.360	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	67.743.306	508.914	70.048.726	532.697	72.393.192	424.461	68.019.637	664.876
0.8 Overige baten en lasten	0	312.420	0	413.894	0	665.441	0	916.730
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	2.500.307	0	2.560.557	0	2.625.933	0	2.681.192
1.2 Openbare orde en veiligheid	9.292	711.406	9.491	729.325	9.703	753.508	9.878	780.977
2.1 Verkeer en vervoer	89.645	3.140.776	91.797	3.230.798	94.091	3.383.594	95.973	3.447.429
2.3 Recreatieve havens	0	132.932	0	136.128	0	139.558	0	142.403
3.1 Economische ontwikkeling	192.400	590.865	192.400	602.178	192.400	615.625	192.400	628.512
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.746.827	2.700.182	1.697.588	1.650.563	1.750.361	1.703.730	1.249.306	1.203.276
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	6.434	55.487	6.504	42.529	6.579	43.877	6.641	45.337
3.4 Economische promotie	81.800	23.715	83.043	24.332	84.369	25.209	85.457	26.252
4.2 Onderwijshuisvesting	0	932.276	0	940.885	0	950.301	0	957.222
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.077.703	3.453.479	1.081.055	3.484.255	1.084.632	3.557.944	1.087.564	3.580.673
5.1 Sportbeleid en activering	3.310	588.866	3.310	948.878	3.310	946.382	3.310	955.720
5.2 Sportaccommodaties	595.834	2.367.026	610.031	2.345.741	625.174	2.510.459	637.592	2.366.462
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	0	389.692	0	386.724	0	392.502	0	407.302
5.4 Musea	14.117	218.875	14.455	96.719	14.817	91.915	15.113	321.189
5.5 Cultureel erfgoed	0	92.828	0	34.506	0	49.197	0	63.228
5.6 Media	0	949.731	0	983.659	0	1.018.799	0	1.052.206
5.7 Openbaar groen en recreatie	327.782	5.043.574	327.801	4.878.708	327.821	4.914.157	327.837	4.871.624
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	359.235	3.943.676	362.613	4.175.469	366.287	4.174.780	371.069	4.401.485
6.2 Wijkteams	0	965.796	0	985.803	0	1.008.253	0	1.029.497
6.3 Inkomensregelingen	7.368.498	9.807.695	7.368.498	9.833.359	7.368.498	9.867.849	7.368.498	9.907.523
6.4 Begeleide participatie	455.130	8.681.626	455.130	8.498.467	455.130	8.116.976	455.130	7.747.086
6.5 Arbeidsparticipatie	0	236.943	0	243.005	0	251.177	0	260.421
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	5.119.115	0	5.242.841	0	5.504.549	0	5.715.675

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	334.397	5.779.884	339.380	6.110.987	344.635	6.523.720	349.463	6.961.588
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	14.624.560	0	15.355.231	0	15.937.612	0	16.544.279
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	2.295.742	0	2.388.361	0	2.488.183	0	2.592.363
7.1 Volksgezondheid	0	591.295	0	603.914	0	618.795	0	633.103
7.2 Riolering	5.949.427	4.881.804	5.430.934	4.580.274	4.129.497	3.401.108	5.839.519	4.941.535
7.3 Afval	3.155.034	2.814.939	3.259.850	2.903.928	3.325.060	2.972.269	3.393.464	3.044.782
7.4 Milieubeheer	0	1.144.130	0	1.171.205	0	1.203.816	0	1.235.993
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	580.000	710.493	580.000	696.912	580.000	712.242	580.000	709.199
8.1 Ruimtelijke ordening	0	2.163.468	0	2.212.317	0	2.278.865	0	2.354.902
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	2.432.626	2.489.881	1.047.030	1.102.901	738.374	796.353	740.094	800.860
8.3 Wonen en bouwen	852.549	1.977.232	873.010	1.827.447	894.835	1.892.565	912.732	1.969.252
Totaal	108.185.559	107.458.230	107.197.578	106.679.748	108.334.011	107.477.439	104.832.908	108.447.402

Geprognosticeerde balans 2023 - 2026

Geprognosticeerde balans 2023-2026

(bedragen x € 1.000)	Prognose boekwaarde 1-1-2023	Prognose boekwaarde 31-12-2023	Prognose boekwaarde 31-12-2024	Prognose boekwaarde 31-12-2025	Prognose boekwaarde 31-12-2026
Immateriële vaste activa	168	138	108	77	47
Materiële vaste activa	81.997	95.290	92.242	89.135	85.361
Financiële vaste activa	15.360	14.740	14.120	13.500	12.880
Totaal vaste activa	97.525	110.168	106.469	102.712	98.288
Voorraden	4.121	4.061	3.108	1.972	1.972
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	3.500	3.000	2.500	2.000	1.500
Liquide middelen	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Overlopende activa	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Totaal vlottende activa	10.621	10.061	8.608	6.972	6.472
Totaal Activa	108.146	120.229	115.077	109.684	104.760
Eigen vermogen	31.432	33.837	36.485	38.839	38.481
Voorzieningen	13.832	12.646	12.114	11.627	11.140
Vaste schulden met een looptijd = 1 jaar	39.919	41.093	41.962	42.416	42.502
Totaal vaste passiva	85.184	87.576	90.561	92.881	92.122
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	12.063	21.753	13.616	5.903	1.738
Overlopende passiva	10.900	10.900	10.900	10.900	10.900
Totaal vlottende passiva	22.963	32.653	24.516	16.803	12.638
Totaal Passiva	108.146	120.229	115.077	109.684	104.760

Overzicht subsidies 2023 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

Overzicht subsidies 2023 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat subsidieverlening enkel kan geschieden op grond van een wettelijk voorschrift. Subsidie wordt in Twenterand dan ook verleend op grond van de Algemene Subsidieverordening gemeente Twenterand 2017 (ASV) en de bijbehorende nadere subsidieregelingen. Zonder een dergelijke grondslag kan er geen subsidie worden verleend. Op deze regel bestaat een uitzondering. Wanneer in de begroting de subsidieontvanger en het (maximale) bedrag waarop de subsidieontvanger een beroep kan doen vermeld worden, kan de begroting dienen als grondslag voor subsidieverlening.

Overzicht

BIJLAGE F begroting 2023-2026

	Organisatie	Doel	Maximaal bedrag 2023 nieuw
1	Stichting Vizier	exploitatiebijdrage	€ 10.350
2	Delta FM	exploitatiebijdrage	€ 19.461
3	De Nieuwe Organisatie (AMW)	huiselijk geweld	€ 32.060
4	De Nieuwe Organisatie (AMW)	tijdelijk huisverbod	€ 30.935
5	Stichting Mee IJsseloevers	clientondersteuning	€ 301.796
6	Stichting Mee IJsseloevers	integrale vroeghulp	€ 3.897
7	St. Evenmens	exploitatiebijdrage	€ 37.816
8	St. OZO-Verbindzorg	exploitatiebijdrage	€ 9.842
9	Stichting Boot	exploitatiebijdrage	€ 14.693
10	Stichting Manna	exploitatiebijdrage	€ 14.008
11	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	activiteiten laaggeletterdheid	€ 41.755
12	Plaatselijk Belang De Pollen	activiteiten burgerparticipatie	€ 872
13	Dorpsraad Den Ham	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.490
14	St. Dorpsraad Vriezenveen	activiteiten burgerparticipatie	€ 2.419
15	St. Dorpsraad Vroomshoop	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.800
16	Plaatselijk Belang Westerhaar	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.182
17	Plaatselijk Belang Bruinehaar	activiteiten burgerparticipatie	€ 545
18	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Kulturhus	€ 56.567
19	St. ZorgSaam Twenterand	huurkosten Kulturhus	€ 33.614
20	Stichting De Klup	huurkosten Kulturhus	€ 8.506
21	De Nieuwe Organisatie (AMW)	huurkosten Kulturhus	€ 10.834
22	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Het Punt	€ 23.699
23	St. ZorgSaam Twenterand	huurkosten Het Punt	€ 23.662
24	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Brede School Den Ham	€ 39.012
25	Museum oud Vriezenveen	huurkosten museum Oud V'veen	€ 7.782
26	Peddemorsboerderij	huurkosten Peddemorsboerderij	€ 6.519
27	Kulturhus de Klaampe	exploitatiebijdrage	€ 67.340
28	Acitiviteitencentrum Het Punt	exploitatiebijdrage	€ 269.360
29	IVT	vrijwilligerswerk	€ 46.382
30	St. ZorgSaam Twenterand	automaatje	€ 36.000
31	St. ZorgSaam Twenterand	jongerenwerk	€ 361.398
	TOTAAL		€ 1.515.595

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

AED	Automatische externe defibrillator
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAC	Bestuurlijke Advies Commissie
BAG	Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BAS	Bureau asbestsanering
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
BCM	Bestandscontrolemodule
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BDU	Brede Doel Uitkeringen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHV	BedrijfsHulpVerlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BOPZ	Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Begeleide OmgangsRegeling
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BW&RO	Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling
B&W	Burgemeester en wethouders
BW	Beschermd wonen
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CEP	Centraal Economisch Plan
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKI	Centraal Krediet Informatiesysteem
CPB	Centraal Plan Bureau
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DHW	Drank- en Horecawet
DOL	Digitaal Opkopers Loket
DOR	Digitaal Opkopers Register
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie
EVP	Extern veiligheidsplan
EZ	Economische Zaken
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGA-Stikstof	Gebiedsgericht Aanpak Stikstof - gestart in 2020
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg

GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMP	Gemeentelijk Mobiliteits Plan
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GT	Gemeentelijke telecommunicatie
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
HTTV	Hammer Tafeltennis Vereniging
I&A	Informatisering & Automatisering
IBN	Integrale Beleidsnota
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IMGeo	Informatiemodel Geografie
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IBP	Interbestuurlijk Programma
IKVO	Industriekring Vroomshoop & Omstreken
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal overleg
IPR	Internationaal Privaatrecht
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVT	Informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KB	Koninklijk Besluit
KOP	Kernontwikkelingsplan
KVO-B	Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen
KRW	Kader Richtlijn Water
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
MDA	Milieu, duurzaamheid en afval
MER	Milieu Effect Rapportage
MEV	Macro Economische Verkenning
MFA	Multifunctionele accommodaties
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MO	Maatschappelijke opvang
MT	Management Team
NEO	Nieuwe Energie Overijssel
NMO	Natuur en Milieu Overijssel
NvO	Norm voor opdrachtgeverschap
ODT	Omgevingsdienst Twente
OMD	Ondersteuning maatschappelijke deelname
OM	Openbaar Ministerie
OOGO	Op Overeenstemming gericht Overleg
OOV	Openbare orde en veiligheid
OR&V	Openbare ruimte en verkeer
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&O	Personeel & Organisatie
P&C	Planning & Control
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting incl. Juridisch
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling
PO	Primair Onderwijs
POH Jeugd	Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd geestelijke gezondheidszorg

GGZ	
PPS	Publiek Private Samenwerking
PSO	Prestatieladder Socialer Ondernemen
PW	Participatiewet
R&T	Recreatie & Toerisme
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC ON	Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost Nederland
RIS	RaadsInformatieSysteem
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar bestuur
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RvC	Raad van Commissarissen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SCOPAFIJTH	Security, communicatie, organisatie, personeel, administratieve organisatie, financiën, informatievoorziening, juridisch, technologie, huisvesting
SEV	Sociaal Economische Visie
SKJ	Stichting Kwaliteitsregister Jeugd
SMART	Specifiek , Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SPP	Strategische PersoneelsPlanning
SOT	Schoolondersteuningsteam
SON	Stadsbank Oost Nederland
SOWECO	Sociaal Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel
SoZa	Sociale Zaken
SROI	Social return on Investment
SRT	Sociaal Recherche Twente
SSNT	Shared Services Netwerk Twente
START	Specifiek, Toetsbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TDFG	Twenterand Duurzaam Financieel Gezond
UP	Uitvoeringsprogramma
UPN	Uitgangspuntennotitie
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTE	Vrijtijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTLB	Vrij Te Laten Bedrag
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VvG	Vereniging van Grondbedrijven
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCK	Wet Consumenten Krediet
Wet BIBOB	De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden

Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
Wet WIJ	Wet investeren in jongeren
Wgiw	Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
WKB	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet openbare overheid
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WT-4	West Twente 4 gemeenten
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW-uitkering	Werkloosheidsuitkering
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg- en adviesteam
ZVW	Zorgverzekeringswet

Ondertekening Programmabegroting 2023

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand in zijn openbare vergadering van 8 november 2022.

de griffier,

de voorzitter,